

Bruxelles, 12. srpnja 2023.
(OR. en)

11456/23

**Međuinstitucijski predmet:
2021/0203(COD)**

CODEC 1277
ENER 429
ENV 806
TRANS 296
ECOFIN 729
RECH 335
CLIMA 336
IND 364
COMPET 725
CONSOM 262
PE 80

INFORMATIVNA NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Za: Odbor stalnih predstavnika / Vijeće

Predmet: Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o
energetskoj učinkovitosti (preinaka)
– ishod prvog čitanja u Europskom parlamentu
(Strasbourg, od 10. do 13. srpnja 2023.)

I. UVOD

U skladu s odredbama članka 294. UFEU-a i Zajedničkom izjavom o praktičnim načinima provedbe postupka suodlučivanja¹ uspostavljen je niz neformalnih kontakata između Vijeća, Europskog parlamenta i Komisije u cilju postizanja dogovora o ovom predmetu u prvom čitanju.

¹ SL C 145, 30.6.2007., str. 5.

U tom je kontekstu predsjednik Odbora za industriju, istraživanje i energetiku (ITRE) Cristian-Silviu BUȘOI (EPP, RO) u ime odbora ITRE predstavio kompromisni amandman (amandman broj 28) na navedeni prijedlog direktive, za koji je Niels FUGLSANG (S&D, DK) pripremio nacrt izvješća. O tom je amandmanu postignut dogovor tijekom spomenutih neformalnih kontakata. Nisu podneseni drugi amandmani.

II. GLASOVANJE

Na plenarnoj sjednici 11. srpnja 2023. glasovanjem je usvojen kompromisni amandman (amandman broj 28) na navedeni prijedlog direktive. Tako izmijenjeni prijedlog Komisije predstavlja stajalište Parlamenta u prvom čitanju, koje je sadržano u njegovoj zakonodavnoj rezoluciji iz Priloga ovom dokumentu².

Stajalište Parlamenta odražava prethodni dogovor institucija. Vijeće bi stoga trebalo moći odobriti stajalište Parlamenta.

Akt bi se tada donio u formulaciji koja odgovara stajalištu Parlamenta.

² Verzija stajališta Parlamenta iz zakonodavne rezolucije označena je kako bi se obilježile promjene nastale na temelju amandmana na prijedlog Komisije. Dodaci tekstu Komisije istaknuti su *podebljanim slovima i kurzivom*. Simbol „■” označava izbrisani tekst.

P9_TA(2023)00263

Energetska učinkovitost (preinaka)

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 11. srpnja 2023. o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o energetske učinkovitosti (preinaka) (COM(2021)0558 – C9-0330/2021 – 2021/0203(COD))

(Redovni zakonodavni postupak – preinaka)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2021)0558),
- uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 194. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela Prijedlog Parlamentu (C9-0330/2021),
- uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir obrazloženo mišljenje češkog Senata, podneseno u okviru Protokola br. 2 o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, u kojemu se izjavljuje da nacrt zakonodavnog akta nije u skladu s načelom supsidijarnosti,
- uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora od 9. prosinca 2021.³,
- uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 28. travnja 2022.⁴,
- uzimajući u obzir Međuinstitucionalni sporazum od 28. studenoga 2001. o sistematičnijem korištenju metode za preinačavanje pravnih akata⁵,
- uzimajući u obzir pismo od 6. rujna 2022. koje je Odbor za pravna pitanja uputio Odboru za industriju, istraživanje i energetiku u skladu s člankom 110. stavkom 3. Poslovnika,
- uzimajući u obzir privremeni sporazum koji je odobrio nadležni odbor u skladu s člankom 74. stavkom 4. Poslovnika te činjenicu da se predstavnik Vijeća pismom od 29. ožujka 2023. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir članke 110. i 59. Poslovnika,

³ SL C 152, 6.4.2022., str. 134.

⁴ SL C 301, 5.8.2022., str. 139.

⁵ SL C 77, 28.3.2002, str. 1.

- uzimajući u obzir mišljenja Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane, Odbora za promet i turizam te Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za industriju, istraživanje i energetiku (A9-0221/2022),
- A. budući da, prema mišljenju savjetodavne skupine pravnih službi Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije, Prijedlog Komisije ne sadrži suštinske promjene osim onih koje su kao takve u Prijedlogu navedene, te da se Prijedlog, što se tiče kodifikacije nepromijenjenih odredaba prethodnih akata i tih promjena, ograničava samo na kodifikaciju postojećih akata bez njihove bitne promjene;
1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju, uzimajući u obzir preporuke savjetodavne skupine pravnih službi Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije;
 2. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
 3. nalaže svojoj predsjednici da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

P9_TC1-COD(2021)0203

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 11. srpnja 2023. radi donošenja Direktive (EU) 2023/... Europskog parlamenta i Vijeća o energetske učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora⁶,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija⁷,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom⁸,

budući da:

⁶ SL C 152, 6.4.2022., str. 134.

⁷ SL C 301, 5.8.2022., str. 139.

⁸ Stajalište Europskog parlamenta od 11. srpnja 2023.

- (1) Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁹ znatno je izmijenjena nekoliko puta¹⁰. S obzirom na daljnje izmjene tu bi direktivu radi jasnoće trebalo preinačiti.
- (2) U svojoj Komunikaciji od 17. rujna 2020. naslovljenoj „Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030. – Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana” („Plan za postizanje klimatskog cilja”) Komisija je predložila povećanje klimatskih ambicija Unije tako da cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. bude barem 55 % ispod razina iz 1990. To je znatno povećanje u odnosu na trenutačni cilj smanjenja emisija, 40 %. Prijedlog je rezultat obećanja iz Komunikacije Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljene „Europski zeleni plan” („europski zeleni plan”) da se predloži sveobuhvatan plan za povećavanje cilja Unije do 2030. na 55 % na odgovoran način. To je također u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma donesenog 12. prosinca 2015. u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama („Pariški sporazum”) da se globalno povećanje temperature zadrži na razini koja je znatno niža od 2 °C i da se ulože naponi u njegovo zadržavanje na razini do 1,5 °C.
- (3) U zaključcima Europskog vijeća od 10. i 11. prosinca 2020. podržan je Unijin obvezujući cilj domaćeg smanjenja neto emisija stakleničkih plinova do 2030. od barem 55 % u odnosu na 1990. Europsko vijeće zaključilo je da se klimatske ambicije trebaju povećati tako da se potakne održiv gospodarski rast, otvaraju radna mjesta, osiguraju koristi za građane Unije u području zdravlja i okoliša te doprinese dugoročnoj globalnoj konkurentnosti gospodarstva Unije promicanjem inovacija u području zelenih tehnologija.

⁹ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

¹⁰ Vidi dio A Priloga XVI.

- (4) Radi ostvarivanja tih ciljeva Komisija je u svojoj Komunikaciji od 19. listopada 2020. naslovljenoj „Program rada Komisije za 2021. – Vitalna Unija u nestabilnom svijetu” najavila zakonodavni paket za smanjenje emisija stakleničkih plinova od barem 55 % do 2030. („paket „Spremni za 55 %”) i postizanje klimatski neutralne Europske unije do 2050. Taj paket obuhvaća brojna područja politika, među ostalim energetska učinkovitost, energiju iz obnovljivih izvora, korištenje zemljišta, prenamjenu zemljišta i šumarstvo, oporezivanje energije, raspodjelu tereta i trgovanje emisijama.
- (5) ***Svrha je paketa „Spremni za 55 %” zaštititi i otvoriti radna mjesta u Uniji i omogućiti da Unija postane svjetski predvodnik u pogledu razvoja i uvođenja čistih tehnologija u globalnoj energetske tranziciji, među ostalim u pogledu rješenja za energetska učinkovitost.***
- (6) Projekcije ukazuju na to da bi uz potpunu provedbu trenutnih politika smanjenje emisija stakleničkih plinova do 2030. bilo približno 45 % u odnosu na razine iz 1990. bez emisija i apsorpcija iz korištenja zemljišta te približno 47 % s tim emisijama i apsorpcijama. Da bi se postigle te veće klimatske ambicije, u Planu za postizanje klimatskog cilja stoga su predviđena brojna potrebna djelovanja u svim sektorima gospodarstva i revizije ključnih zakonodavnih instrumenata.
- (7) U svojoj Komunikaciji od 28. studenoga 2018. naslovljenoj „Čist planet za sve – Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo” Komisija je navela da je energetska učinkovitost ključno područje djelovanja bez kojeg se ne može postići potpuna dekarbonizacija gospodarstva Unije. Iz potrebe da se iskoriste troškovno učinkovite mogućnosti za uštedu energije nastala je trenutna Unijina politika u području energetske učinkovitosti. U prosincu 2018. utvrđen je novi Unijin glavni cilj energetske učinkovitosti do 2030. od barem 32,5 % u odnosu na predviđenu potrošnju energije u 2030. u paketu „Čista energija za sve Europljane”, čiji je cilj bio staviti energetska učinkovitost na prvo mjesto, postići globalno vodstvo u području obnovljivih izvora energije i osigurati pravedne uvjete za potrošače.
- (8) Procjena učinka uz Plan za postizanje klimatskog cilja pokazala je da će poboljšanja energetske učinkovitosti trebati biti znatno veća od trenutnog cilja od 32,5 % ako se žele postići veće klimatske ambicije.

- (9) *Povećanjem cilja energetske učinkovitosti Unije do 2030. mogu se smanjiti cijene energije i on može biti ključan za smanjenje emisija stakleničkih plinova, uz povećanje i uvođenje elektrifikacije, vodika, e-goriva i drugih relevantnih tehnologija potrebnih za zelenu tranziciju, među ostalim u prometnom sektoru. Čak i uz brz porast proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, energetske učinkovitosti mogu se smanjiti potreba za novim kapacitetima za proizvodnju energije i troškovi povezani sa skladištenjem, prijenosom i distribucijom. Veća energetska učinkovitost također je posebno važna za sigurnost opskrbe Unije energijom jer se njome smanjuje ovisnost Unije o uvozu gorivâ iz trećih zemalja. Energetska učinkovitost jedna je od najčišćih i troškovno najučinkovitijih mjera za rješavanje te ovisnosti.*
- (10) Ukupan zbroj nacionalnih doprinosa koje su države članice prijavile u svojim nacionalnim energetske i klimatskim planovima nije dostatan za Unijin cilj od 32,5 %. Tim bi se doprinosima zajednički postiglo smanjenje potrošnje primarne energije od 29,7 % i krajnje potrošnje energije od 29,4 % u odnosu na predviđanja za 2030. iz Komisijinog referentnog scenarija EU-a iz 2007. To bi značilo da za EU-27 nedostaje ukupno 2,8 postotnih bodova za potrošnju primarne energije i 3,1 postotni bod za krajnju potrošnju energije.
- (11) *Niz država članica predstavio je ambiciozne nacionalne energetske i klimatske planove, koje je Komisija ocijenila „dovoljnima” i koji su sadržavali mjere kojima se tim državama članicama omogućuje da doprinesu postizanju zajedničkih ciljeva energetske učinkovitosti s omjerom većim od prosjeka Unije. Osim toga, niz država članica dokumentirao je „rane napore” u postizanju uštede energije, odnosno uštedu energije iznad prosjeka Unije posljednjih godina. Oba su slučaja važni napori koje bi trebalo prepoznati i uključiti u buduća Unijina predviđanja iz modeliranja te koji mogu poslužiti kao dobri primjeri načina na koji sve države članice mogu raditi na svojem potencijalu energetske učinkovitosti kako bi ostvarile znatne koristi za svoja gospodarstva i društva.*

- (12) *U nekim se slučajevima razlikuju pretpostavke koje je Komisija upotrijebila u svojem referentnom scenariju EU-a iz 2020. i pretpostavke koje su neke države članice upotrijebile za svoje referentne scenarije na kojima se temelje njihovi nacionalni energetske i klimatski planovi. To može dovesti do razlika u izračunu potrošnje primarne energije, ali oba su pristupa valjana u pogledu potrošnje primarne energije.*
- (13) Iako i dalje postoji znatan potencijal za uštedu energije u svim sektorima, posebno se ističu promet, jer na njega otpada više od 30 % krajnje potrošnje energije, i zgrade, jer su energetska svojstva 75 % fonda zgrada u Uniji slaba. Sve važniji sektor je i onaj informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT), koji je odgovoran za od 5 do 9 % ukupne svjetske potrošnje električne energije i za više od 2 % globalnih emisija. Udio podatkovnih centara u potražnji za električnom energijom u EU-28 2018. bio je 2,7 %. U tom je kontekstu Komisija u svojoj Komunikaciji od 19. veljače 2020. naslovljenoj „Izgradnja digitalne budućnosti Europe” („digitalna strategija Unije”) istaknula potrebu za energetske visokoučinkovitim i održivim podatkovnim centrima i za mjerama transparentnosti za telekomunikacijske operatere u pogledu njihova ekološkog otiska. Trebalo bi i uzeti u obzir da bi potražnja za energijom u tom sektoru mogla porasti zbog njegove dekarbonizacije, posebno kad je riječ o dekarbonizaciji energetske intenzivnih procesa.

- (14) Veća ambicioznost zahtijeva intenzivnije promicanje troškovno učinkovitih mjera energetske učinkovitosti u svim područjima energetske sustava i u svim relevantnim sektorima u kojima aktivnost utječe na potražnju za energijom, kao što su prometni, vodni i poljoprivredni sektor. Poboljšanjem energetske učinkovitosti u cijelom energetskom lancu, uključujući proizvodnju, prijenos odnosno transport, distribuciju i krajnju potrošnju energije, ostvarit će se koristi za okoliš, poboljšati kvaliteta zraka i javno zdravlje, smanjiti emisije stakleničkih plinova, povećati energetska sigurnost **smanjenjem potrebe za uvozom energije, osobito fosilnih goriva**, sniziti izdvajanja za energiju u kućanstvima i poduzećima i pomoći ublažiti energetska siromaštvo, a povećat će se i konkurentnost, otvoriti više radnih mjesta i povećati gospodarska aktivnost u cijelom gospodarstvu. Poboljšanjem energetske učinkovitosti stoga bi se poboljšala kvaliteta života građana, **uz istodobno doprinošenje preobrazbi odnosa Unije u području energetike s partnerima iz trećih zemalja s ciljem postizanja klimatske neutralnosti**. To je u skladu s obvezama Unije preuzetima u okviru energetske unije i globalnog klimatskog programa uspostavljenog Pariškim sporazumom. **Poboljšanje energetske svojstava različitih sektora ima potencijal za poticanje urbane regeneracije, uključujući poboljšanje zgrada, i promjena u obrascima mobilnosti i pristupačnosti, uz istodobno promicanje učinkovitijih, održivijih i cjenovno pristupačnijih opcija**.
- (15) Ova je Direktiva korak prema klimatskoj neutralnosti do 2050., prema kojoj se energetska učinkovitost treba smatrati zasebnim izvorom energije. Načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” opće je načelo koje bi se trebalo uzeti u obzir u svim sektorima, ne samo u energetskom sustavu, na svim razinama, uključujući financijski sektor. Rješenja za energetska učinkovitost trebala bi biti prvi odabir u odlukama o politikama, planiranju i ulaganjima kad se određuju nova pravila na strani ponude i za ostala područja politike. Iako bi se načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” trebalo primjenjivati ne dovodeći u pitanje druge pravne obveze, ciljeve i načela, takve obveze, ciljevi i načela ne bi trebali sprečavati njegovu primjenu niti dovoditi do izuzeća od primjene tog načela. Komisija bi trebala osigurati da se energetska učinkovitost i odgovor na potražnju mogu natjecati pod jednakim uvjetima kao i proizvodni kapaciteti. Poboljšanja energetske učinkovitosti trebaju se provesti kad god su troškovno učinkovitija od jednakovrijednih rješenja na strani ponude. Time bi se trebalo doprinijeti ostvarivanju višestrukih koristi energetske učinkovitosti za Uniju, osobito za građane i poduzeća. Provedba mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti trebala bi biti i prioritet u smanjivanju energetske siromaštva.

- (16) Energetska učinkovitost trebala bi biti prepoznata kao ključan element i prioritet u budućim odlukama o ulaganjima u energetska infrastrukturu Unije. Načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” trebalo bi se primjenjivati tako da se ponajprije uzmu u obzir pristup učinkovitosti sustava i društvena **i zdravstvena** perspektiva **te obrati pozornost na sigurnost opskrbe, integraciju energetske sustava i prijelaz na klimatsku neutralnost**. Stoga bi načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” trebalo pomoći da se poveća učinkovitost pojedinačnih sektora krajnje potrošnje i cijelog energetske sustava. Primjenom tog načela trebala bi se ujedno poduprijeti ulaganja u energetska učinkovita rješenja kojima se doprinosi okolišnim ciljevima iz Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹.
- (17) Načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” predviđeno je Uredbom (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća¹² i osnovni je element strategije EU-a za integraciju energetske sustava utvrđene u Komunikaciji Komisije od 8. srpnja 2022. Iako je temelj tog načela troškovna učinkovitost, njegova primjena ima šire posljedice **iz društvene perspektive**. Te se posljedice mogu razlikovati ovisno o okolnostima **i trebalo bi ih pažljivo evaluirati s pomoću pouzdanih metodologija analize troškova i koristi kojima se u obzir uzimaju višestruke koristi energetske učinkovitosti**. Komisija je izradila namjenske smjernice da bi objasnila načelo i njegovu primjenu u kojima predlaže specifične alate i daje primjere primjene u različitim sektorima. Komisija je također izdala preporuku državama članicama koja se temelji na zahtjevima utvrđenima u ovoj Direktivi i pozvala na specifične mjere koje se odnose na primjenu načela. **Države članice trebale bi u najvećoj mogućoj mjeri uzeti u obzir tu preporuku te se njome voditi u provedbi načela energetske učinkovitosti u praksi**.

¹¹ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

¹² Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

- (18) *Načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” podrazumijeva sveobuhvatan pristup kojim se u obzir uzima cjelokupna učinkovitost integriranog energetskeg sustava, sigurnost opskrbe i troškovna učinkovitost te promiču najučinkovitija rješenja za klimatsku neutralnost u cijelom lancu vrijednosti, od proizvodnje energije i mrežnog prijenosa do krajnje potrošnje energije, kako bi se učinkovitost postigla i u potrošnji primarne energije i u krajnjoj potrošnji energije. Tim bi se pristupom trebale razmatrati učinkovitost sustava i dinamična upotreba energije, pri čemu se resursi na strani potražnje i fleksibilnost sustava smatraju rješenjima za energetska učinkovitost.*
- (19) Da bi načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” imalo učinka, donositelji odluka **na nacionalnoj, regionalnoj, lokalnoj i sektorskoj razini** trebaju ga dosljedno primjenjivati u svim relevantnim **scenarijima** i odlukama o politikama, planiranju i velikim ulaganjima – to znači ulaganja velikih razmjera pojedinačne vrijednosti veće od **100 000 000 EUR**, odnosno **175 000 000 EUR** ako je riječ o projektima prometne infrastrukture – koji utječu na potrošnju energije ili opskrbu energijom. Za odgovarajuću primjenu tog načela potrebna je primjerena metodologija analize troškova i koristi na temelju koje će se stvoriti uvjeti za energetska učinkovita rješenja i pravilno praćenje. **Analize troškova i koristi trebalo bi sustavno razvijati i provoditi te bi se trebale temeljiti na najnovijim informacijama o cijenama energije i uključivati scenarije povećanja cijena, primjerice zbog smanjenja emisijskih jedinica u okviru Unijina sustava trgovanja emisijama (EU sustav trgovanja emisijama) na temelju Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹³, kako bi se pružio poticaj za primjenu mjera energetske učinkovitosti. Trebalo bi dati prednost rješenjima na strani potražnje ako su za ispunjavanje ciljeva politike ta rješenja troškovno učinkovitija od ulaganja u infrastrukturu za opskrbu energijom.** Fleksibilnost na strani potražnje može donijeti **šire gospodarske, okolišne i društvene** koristi potrošačima i općenito društvu, **uključujući lokalne zajednice, te može** povećati učinkovitost energetskeg sustava i smanjiti troškove energije, na primjer smanjivanjem troškova rada sustava čime se postižu niže tarife za sve potrošače. Države članice trebale bi u primjeni načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” uzeti u obzir potencijalne koristi fleksibilnosti na strani potražnje te prema potrebi razmotriti mogućnost da odgovor na potražnju, **na centraliziranoj i decentraliziranoj razini**, skladištenje energije i pametna rješenja budu dio njihova rada na povećavanju učinkovitosti integriranog energetskeg sustava.

¹³ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32.).

- (20) *Pri procjeni vrijednosti projekata za potrebe primjene načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” Komisija bi u svojem izvješću Europskom parlamentu i Vijeću posebno trebala procijeniti primjenjuju li se djelotvorno pragovi u svakoj državi članici i na koji način.*
- (21) Načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” uvijek bi se trebalo primjenjivati razmjerno, a zbog zahtjeva utvrđenih u ovoj Direktivi ne bi smjele nastati preklapajuće ili proturječne obveze državama članicama u slučajevima u kojima se primjena načela izravno osigurava drugim zakonodavstvom. To bi se moglo dogoditi kod projekata od zajedničkog interesa s popisa Unije na temelju članka 3. **Uredbe (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁴**, kojim se uvode zahtjevi da se u izradi i ocjenjivanju tih projekata razmotri načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”.
- (22) Poštena tranzicija prema klimatski neutralnoj Uniji do 2050. je središnji element europskog zelenog plana. Energetsko siromaštvo ključni je pojam u paketu „Čista energija za sve Europljane”, kojim se želi olakšati pravedna energetska tranzicija. Na temelju Uredbe (EU) 2018/1999 i Direktive (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁵ Komisija je u svojoj Preporuci (EU) 2020/1563 o energetskom siromaštvu¹⁶ dala okvirne smjernice o prikladnim pokazateljima za mjerenje energetskog siromaštva i definiciji „znatnog broja kućanstava u energetskom siromaštvu”. Direktivom 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷ i Direktivom (EU) 2019/944 od država članica zahtijeva se da poduzmu primjerene mjere radi ublažavanja energetskog siromaštva ondje gdje god je ono utvrđeno, uključujući mjere u širem kontekstu siromaštva. **To je osobito važno u kontekstu sve većih cijena energije i inflacijskog pritiska, u vezi s čime bi se trebale provesti i kratkoročne i dugoročne mjere kako bi se odgovorilo na sustavne izazove za energetski sustav Unije.**

¹⁴ **Uredba (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL L 152, 3.6.2022., str. 45.).**

¹⁵ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

¹⁶ Preporuka Komisije (EU) 2020/1563 od 14. listopada 2020. o energetskom siromaštvu (SL L 357, 27.10.2020., str. 35.).

¹⁷ Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

- (23) Osobe koje se suočavaju s energetske siromaštvom ili koje su u opasnosti od njega, ugroženi kupci, uključujući krajnje korisnike, kućanstva s niskim i srednjim dohotkom te osobe koje žive u socijalnom stanovanju trebali bi imati koristi od primjene načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu”. Mjere energetske učinkovitosti trebale bi se prioritarno provesti da se poboljša stanje tih pojedinaca i kućanstava **i** da se ublaži energetske siromaštvo **te njima ne bi smjelo poticati nerazmjerno povećanje troškova stanovanja, mobilnosti ili energije**. Sveobuhvatan pristup u izradi politika i u provođenju politika i mjera zahtijeva od država članica da osiguraju da druge politike i mjere nemaju negativan učinak na te pojedince ni kućanstva.
- (24) Ova je Direktiva dio šireg okvira politika u području energetske učinkovitosti usmjerenih na potencijale energetske učinkovitosti u određenim područjima politika, među ostalim u područjima zgrada (Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸), proizvoda (Direktiva 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁹ i uredbe (EU) 2017/1369²⁰ i (EU) 2020/740²¹ Europskog parlamenta i Vijeća) i upravljanja (Uredba (EU) 2018/1999). Te su politike vrlo važne da bi se postigla ušteda energije u slučaju zamjene proizvoda ili izgradnje ili obnove zgrada.
- (25) Postizanje ambicioznih ciljeva energetske učinkovitosti zahtijeva uklanjanje prepreka kako bi se pojednostavnilo ulaganje u mjere energetske učinkovitosti. Iz potprograma Prelazak na čistu energiju u okviru Unijina programa LIFE, uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/783 Europskog parlamenta i Vijeća²², namjenski će se financirati podrška izradi najboljih praksi Unijine u provedbi politika energetske učinkovitosti kojima će se uklanjati prepreke energetske učinkovitosti u ponašanju, na tržištu i u regulativi.

¹⁸ Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetske svojstvima zgrada (SL L 153, 18.6.2010., str. 13.).

¹⁹ Direktiva 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn proizvoda koji koriste energiju (SL L 285, 31.10.2009., str. 10.).

²⁰ Uredba (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2017. o utvrđivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti i o stavljanju izvan snage Direktive 2010/30/EU (SL L 198, 28.7.2017., str. 1.).

²¹ Uredba (EU) 2020/740 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 2020. o označivanju guma s obzirom na učinkovitost potrošnje goriva i druge parametre, izmjeni Uredbe (EU) 2017/1369 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1222/2009 (SL L 177, 5.6.2020., str. 1.).

²² Uredba (EU) 2021/783 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1293/2013 (SL L 172, 17.5.2021., str. 53.).

- (26) Europsko vijeće u svojim je zaključcima od 23. i 24. listopada 2014. podržalo cilj energetske učinkovitosti od 27 % do 2030. na razini Unije, koji bi trebalo preispitati do 2020. vodeći računa o cilju od 30 % na razini Unije. U svojoj rezoluciji od 15. prosinca 2015. naslovljenoj „Ususret europskoj energetskej uniji” Europski parlament pozvao je Komisiju da dodatno procijeni održivost cilja energetske učinkovitosti od 40 % za isto razdoblje.
- (27) U svojoj Komunikaciji od 28. studenoga 2018. naslovljenoj „Čist planet za sve – Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo” Komisija predviđa da bi se na temelju cilja energetske učinkovitosti u Uniji za 2030. od 32,5 % i drugim instrumentima politike iz postojećeg okvira postiglo smanjenje emisija stakleničkih plinova od približno 45 % do 2030. U procjeni učinka Plana za postizanje klimatskog cilja ocijenjeno je kolika bi razina napora bila potrebna u pojedinim područjima politika ako se žele postići veće klimatske ambicije, smanjenje od 55 % emisija stakleničkih plinova do 2030. Zaključak je da bi u odnosu na osnovni scenarij postizanje cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova na troškovno optimalan način značilo da se potrošnja primarne energije treba smanjiti za barem od 39 do 41 %, a krajnja potrošnja energije za barem od 36 do 37 %.
- (28) Unijin cilj energetske učinkovitosti izvorno je zadan i izračunan uzimajući kao osnovni scenarij predviđanja za 2030. iz referentnog scenarija EU-a iz 2007. Zbog promjena Eurostatove metodologije za izračun energetske ravnoteže i poboljšanja kasnijih predviđanja iz modeliranja potrebno je promijeniti osnovni scenarij. Stoga se, koristeći isti pristup za definiranje cilja, to jest uspoređivanjem s budućim osnovnim predviđanjima, ambicioznost Unijina cilja energetske učinkovitosti za 2030. postavlja u odnosu na predviđanja za 2030. iz referentnog scenarija EU-a iz 2020., odražavajući nacionalne doprinose iz nacionalnih energetske i klimatske planova. Unija će na temelju tako ažuriranog osnovnog scenarija trebati povećati ambicioznost za energetske učinkovitost u 2030. za najmanje **11,7 %** u odnosu na razinu napora iz referentnog scenarija EU-a iz 2020. Novi način iskazivanja razine ambicioznosti Unijinih ciljeva ne utječe na stvarnu razinu potrebnih napora i znači smanjenje od **40,5 %** za potrošnju primarne energije i **38 %** za krajnju potrošnju energije u odnosu na predviđanja za 2030. iz referentnog scenarija EU-a iz 2007.

- (29) Metodologija izračuna potrošnje primarne energije i krajnje potrošnje energije usklađena je s novom Eurostatovom metodologijom, ali pokazatelji korišteni za potrebe ove Direktive imaju drukčiji opseg, s obzirom na to da za ***ciljeve za potrošnju primarne energije i*** krajnju potrošnju energije ne obuhvaćaju ***energiju*** iz okoliša, a obuhvaćaju potrošnju energije u međunarodnom zračnom prometu. Korištenje novih pokazatelja znači i da se sve promjene potrošnje energije visokih peći sad vide samo u potrošnji primarne energije.
- (30) Potrebu da Unija poboljša svoju energetska učinkovitost trebalo bi izražavati u potrošnji primarne energije i krajnjoj potrošnji energije koje treba postići 2030., navodeći dodatnu razinu napora potrebnu u odnosu na mjere koje su već uspostavljene ili planirane u nacionalnim energetske i klimatskim planovima. U referentnom scenariju EU-a iz 2020. predviđeno je da će do 2030. biti postignute krajnja potrošnja energije od 864 Mtoe i potrošnja primarne energije od 1 124 Mtoe (bez ***energije*** iz okoliša i s međunarodnim zračnim prometom). Dodatno smanjenje od ***11,7 %*** daje ***763 Mtoe*** i ***992,5 Mtoe*** u 2030. To znači da bi se u odnosu na razine iz 2005. krajnja potrošnja energije u Uniji trebala smanjiti za oko ***25 %***, a potrošnja primarne energije za oko ***34 %***. Ne postoje obvezujući ciljevi na razini država članica za 2020. i 2030. nego bi države članice trebale same odrediti svoj doprinos postizanju Unijina cilja energetske učinkovitosti uzimajući u obzir formulu predviđenu ovom Direktivom. Države članice trebale bi biti slobodne odrediti svoje nacionalne ciljeve na temelju potrošnje primarne energije ili krajnje potrošnje energije ili uštede primarne ili krajnje energije ili na temelju energetske intenziteta. Ovom se Direktivom mijenja način na koji bi države članice trebale izraziti svoje nacionalne doprinose cilju Unije. Doprinosi država članica cilju Unije trebali bi se izražavati kao potrošnja primarne energije i krajnja potrošnja energije radi osiguravanja dosljednosti i praćenja ostvarenog napretka. Potrebno je provoditi redovitu evaluaciju napretka postignutog u ostvarivanju ciljeva Unije za 2030., kako je predviđeno u Uredbi (EU) 2018/1999.
- (31) ***Komisija bi do 30. studenoga 2023. trebala ažurirati referentni scenarij EU-a za 2020. na temelju najnovijih podataka Eurostata. Države članice koje žele primijeniti ažurirani referentni scenarij trebale bi obavijestiti o svojim ažuriranim nacionalnim doprinosima do 1. veljače 2024. u okviru iterativnog postupka predviđenog Uredbom (EU) 2018/1999.***

- (32) Ciljeve energetske učinkovitosti bilo bi poželjno ostvariti kao rezultat kumulativne provedbe posebnih Unijinih i nacionalnih mjera za promicanje energetske učinkovitosti u različitim područjima. Od država članica trebalo bi zahtijevati da utvrde nacionalne politike i mjere u području energetske učinkovitosti. Te bi politike i mjere i pojedinačna nastojanja svake države članice trebala evaluirati Komisija, zajedno s podacima o ostvarenom napretku, kako bi se procijenilo kolika je vjerojatnost ostvarivanja općeg cilja Unije i u kojoj su mjeri pojedinačna nastojanja dovoljna za ostvarivanje zajedničkog cilja.
- (33) Javni sektor odgovoran je za približno od 5 do 10 % ukupne krajnje potrošnje energije u Uniji. Javna tijela svake godine troše približno 1 800 000 000 000 EUR. To je oko 14 % bruto domaćeg proizvoda Unije. Iz tog je razloga javni sektor važan pokretač transformacije tržišta prema učinkovitijim proizvodima, zgradama i uslugama te promjena u ponašanju građana i poduzeća u vezi s potrošnjom energije. Nadalje, smanjenjem potrošnje energije putem mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti mogu se osloboditi javna sredstva za druge namjene. Javna tijela na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini trebala bi biti uzor po pitanju energetske učinkovitosti.
- (34) Ako želi biti uzor, javni sektor trebao bi postaviti vlastite ciljeve za dekarbonizaciju i energetske učinkovitost. Poboljšanja u području energetske učinkovitosti u javnom sektoru trebala bi odražavati nastojanja potrebna na razini Unije. Da bi se ispunio cilj za krajnju potrošnju energije, Unija bi trebala do 2030. smanjiti svoju krajnju potrošnju energije za 19 % u odnosu na prosječnu potrošnju energije u 2017., 2018. i 2019. Obvezom godišnjeg smanjenja potrošnje energije u javnom sektoru od barem 1,9 %, trebalo bi osigurati da javni sektor posluži kao uzor. Države članice zadržavaju potpunu fleksibilnost u pogledu mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti radi smanjenja krajnje potrošnje energije. Zahtijevanje godišnjeg smanjenja krajnje potrošnje energije je manje administrativno opterećenje nego utvrđivanje metoda za mjerenje uštede energije.

- (35) Da bi ispunile svoju obvezu, države članice trebale bi ciljati krajnju potrošnju energije svih javnih službi i postrojenja javnih tijela. Da bi odredile na koga se to odnosi, države članice trebale bi primjenjivati definiciju „**javnih tijela**” **predviđenu u ovoj Direktivi, pri čemu izraz „koje izravno financiraju ta tijela” znači da se ti subjekti uglavnom financiraju javnim sredstvima, a izraz „kojima upravljaju ta tijela” znači da nacionalno, regionalno ili lokalno tijelo** ima većinu u pogledu **odabira uprave subjekta**. Obveza se može ispuniti smanjenjem krajnje potrošnje energije u bilo kojem dijelu javnog sektora, među ostalim prijevozu, javnim zgradama, zdravstvu, prostornom planiranju, gospodarenju vodama i pročišćavanju otpadnih voda, odvodnji i pročišćavanju voda, gospodarenju otpadom, centraliziranom grijanju i hlađenju, distribuciji energije, opskrbi energijom i skladištenju energije, javnoj rasvjeti, planiranju infrastrukture, **obrazovanju i socijalnim uslugama. Pri prenošenju ove Direktive države članice mogu uključiti i druge vrste usluga.** Da bi javnim tijelima smanjile administrativno opterećenje, države članice trebale bi uspostaviti digitalne platforme ili alate za prikupljanje agregiranih podataka o potrošnji od javnih tijela, njihovo javno objavljivanje i dostavljanje Komisiji. **Države članice trebale bi osigurati planiranje i godišnje izvješćivanje o potrošnji javnih tijela u agregiranom obliku po sektoru.**
- (36) **Države članice trebale bi promicati, među ostalim u svojim praksama javne nabave, energetske učinkovite načine mobilnosti, kao što su željeznica, vožnja biciklom, pješaćenje ili zajednička mobilnost, obnovom i dekarbonizacijom voznih parkova, poticanjem promjene načina prijevoza i uključivanjem tih načina prijevoza u planiranje gradske mobilnosti.**
- (37) Države članice trebale bi biti uzor osiguravanjem toga da svi ugovori o energetske učinku, **energetski pregledi** i sustavi gospodarenja energijom u javnom sektoru budu u skladu s europskim ili međunarodnim normama ili toga da se energetske pregledi u velikoj mjeri koriste u energetske intenzivnim dijelovima javnog sektora. **Države članice trebale bi pružiti jasne smjernice i predvidjeti postupke za upotrebu tih instrumenata.**

- (38) Javna tijela potiču se da, ako je primjenjivo, dobiju podršku subjekata kao što su agencije za održivu energiju uspostavljene na regionalnoj ili lokalnoj razini. Organizacija tih agencija obično odražava pojedinačne potrebe javnih tijela u određenoj regiji ili aktivnih u određenom javnom sektoru. Centralizirane agencije mogu bolje ispunjavati potrebe i raditi djelotvornije u drugim okolnostima, na primjer u manjim ili centraliziranim državama članicama, ili kad je riječ o složenim ili međuregionalnim aspektima, kao što je centralizirano grijanje i hlađenje. Agencije za održivu energiju mogu služiti kao jedinstvene kontaktne točke. Te su agencije često odgovorne za izradu lokalnih ili regionalnih planova za dekarbonizaciju, koji mogu sadržavati i druge mjere za dekarbonizaciju, kao što je zamjena kotlova na fosilna goriva, i za pružanje podrške javnim tijelima u provedbi politika povezanih s energijom. Agencije za održivu energiju ili drugi subjekti za pomoć regionalnim i lokalnim tijelima mogu imati jasne nadležnosti, ciljeve i resurse u području održive energije. Agencije za održivu energiju mogle bi se poticati na razmatranje inicijativa poduzetih u okviru Sporazuma gradonačelnika, u kojem su okupljene lokalne vlasti koje su se dobrovoljno obvezale na ispunjavanje klimatskih i energetske ciljeva Unije, i drugih postojećih inicijativa u tu svrhu. Planovi za dekarbonizaciju trebali bi biti povezani s planovima teritorijalnog razvoja te bi se u njima trebala uzeti u obzir sveobuhvatna procjena koju bi trebala provoditi država članica.
- (39) Države članice trebale bi javnim tijelima pružiti podršku u planiranju i uvođenju mjera za poboljšavanje energetske učinkovitosti, među ostalim na regionalnoj i lokalnoj razini, davanjem smjernica kojima će promicati stjecanje kompetencija, prilike za osposobljavanje i suradnju među javnim tijelima, među ostalim i agencijama. U tu bi svrhu države članice mogle uspostaviti nacionalne centre za kompetencije za složena pitanja, na primjer savjetovanje lokalnih ili regionalnih energetske agencija o centraliziranom grijanju ili hlađenju. ***Zahtjevom za pretvorbu zgrada u zgrade gotovo nulte energije ne isključuje se niti zabranjuje razlikovanje između razina zgrada gotovo nulte energije za nove ili obnovljene zgrade. Zgrade gotovo nulte energije, uključujući troškovno optimalnu razinu, definirane su u Direktivi 2010/31/EU.***

- (40) *Do kraja 2026., državama članicama koje obnove više od 3 % ukupne površine poda svojih zgrada u nekoj godini trebalo bi dati mogućnost da višak uračunaju u godišnju stopu obnove za bilo koju od sljedeće tri godine. Država članica koja obnovi više od 3 % ukupne površine poda svojih zgrada od 1. siječnja 2027. trebala bi moći višak uračunati u godišnju stopu obnove za sljedeće dvije godine. Ta se mogućnost ne bi trebala iskorištavati u svrhe koje nisu u skladu s općim ciljevima i razinom ambicije ove Direktive.*
- (41) *Države članice trebale bi poticati javna tijela da uzmu u obzir šire koristi koje nadilaze uštedu energije, kao što su kvaliteta okoliša u zatvorenim prostorima te poboljšanje kvalitete života ljudi i udobnost obnovljenih javnih zgrada, posebno škola, vrtića, domova za starije i nemoćne, zaštićenih stambenih objekata, bolnica i socijalnog stanovanja.*
- (42) Zgrade i promet su, uz industriju, glavni korisnici energije i izvori emisija. Na zgrade otpada približno 40 % ukupne potrošnje energije i 36 % emisija stakleničkih plinova iz energije u Uniji. U Komunikaciji Komisije od 14. listopada 2020. naslovljenoj „Val obnove” razmatra se dvostruko pitanje učinkovitosti energije i resursa i cjenovne pristupačnosti u sektoru zgradarstva te se nastoji udvostručiti stopa obnove. Usredotočena je na najneučinkovitije zgrade, energetska siromaštvo i javne zgrade. Osim toga, zgrade su od ključnog značenja za ostvarivanje cilja klimatske neutralnosti u Uniji do 2050. Zgrade čiji su vlasnici javna tijela čine znatan udio u fondu nekretnina i vrlo su vidljive u javnom životu. Stoga je prikladno odrediti godišnju stopu obnove zgrada čiji su vlasnici javna tijela na državnom području države članice s ciljem modernizacije njihovih energetske svojstava ***i njihove pretvorbe u barem zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nulnim emisijama.*** Države članice pozvane su da odrede višu stopu obnove u slučajevima u kojima je to troškovno učinkovito u okviru obnove njihova fonda zgrada u skladu s njihovim dugoročnim strategijama obnove ili nacionalnim programima obnove ili s oboje. Tom se stopom obnove ne bi smjele dovoditi u pitanje obveze u vezi sa zgradama približno nulte energije utvrđene u Direktivi 2010/31/EU. ***Države članice trebale bi moći primjenjivati manje stroge zahtjeve na neke zgrade, kao što su zgrade od posebne arhitektonske ili povijesne vrijednosti.*** U okviru sljedećeg preispitivanja Direktive 2010/31/EU Komisija bi trebala ocijeniti napredak koji su države članice ostvarile u obnovi zgrada javnih tijela. Komisija bi trebala razmotriti podnošenje zakonodavnog

prijedloga za reviziju stope obnove uz uzimanje u obzir ostvarenog napretka država članica, bitnih gospodarskih ili tehničkih novosti ili, prema potrebi, obveza Unije u pogledu dekarbonizacije i nulte stope onečišćenja. Obveza obnove zgrada javnih tijela iz ove Direktive dopunjuje obvezu iz Direktive 2010/31/EU kojom se od država članica zahtijeva da osiguraju da se prilikom veće rekonstrukcije postojećih zgrada njihova energetska svojstva moderniziraju tako da ispunjavaju zahtjeve za zgrade gotovo nulte energije.

- (43) ***Sustavi automatizacije i kontrole zgrada te druga rješenja za aktivno gospodarenje energijom važni su alati kojima se javnim tijelima omogućava da poboljšaju i održavaju energetska svojstva zgrada, kao i da osiguravaju potrebne unutarnje uvjete u zgradama čiji su vlasnici ili u kojima su smještene, u skladu s Direktivom 2010/31/EU.***
- (44) ***Promicanje zelene mobilnosti ključni je dio europskog zelenog plana. Osiguravanje infrastrukture za punjenje jedan je od nužnih elemenata tranzicije.*** Infrastruktura za punjenje u zgradama posebno je važna jer se električna vozila redovito parkiraju u zgradama i dugo ostaju parkirana u njima, čime se olakšava punjenje i povećava njegova učinkovitost. ***Javna tijela trebala bi uložiti najbolje napore kako bi instalirala infrastrukturu za punjenje u zgrade čiji su vlasnici ili u kojima su smještene u skladu s Direktivom 2010/31/EU.***
- (45) Državama članicama potreban je pregled zgrada koje nisu na razini zgrada gotovo nulte energije da bi mogle odrediti stopu obnove. Države članice stoga bi trebale objaviti i redovito ažurirati popis javnih zgrada, ***među ostalim, prema potrebi, socijalnog stanovanja,*** kao dio glavne baze podataka s energetske certifikatima. Taj popis trebao bi također omogućiti privatnim akterima, među ostalim poduzećima za energetske usluge (***ESCO-i***), da predlažu rješenja za obnovu, koja može agregirati Promatračka skupina EU-a za obnovu zgrada.

- (46) *U popis bi se mogli uključiti podaci iz postojećih popisa fonda zgrada. Države članice trebale bi poduzeti odgovarajuće mjere kako bi olakšale prikupljanje podataka i učinile popis dostupnim privatnim akterima, među ostalim ESCO-ima, kako bi mogli imati aktivnu ulogu u rješenjima za obnovu. Promatračka skupina EU-a za obnovu zgrada može objediniti dostupne i javno objavljene podatke o značajkama fonda zgrada te obnovi i energetske svojstvima zgrada kako bi se s pomoću usporedivih podataka osiguralo bolje razumijevanje energetske svojstva sektora zgradarstva.*
- (47) Više od polovice svjetskog stanovništva 2020. živjelo je u urbanim područjima. Očekuje se da će taj postotak dosegnuti 68 % do 2050. Uz to, tek treba izgraditi pola urbanih infrastruktura do 2050. Gradovi i metropolska područja su središta gospodarske aktivnosti, stvaranja znanja, inovacija i novih tehnologija. Gradovi utječu na kvalitetu života građana koji žive ili rade u njima. Države članice trebale bi tehnički i financijski podržavati općine. Izvjestan broj općina i drugih javnih tijela u državama članicama već je uveo integrirane pristupe u vezi s uštedom energije i opskrbom energijom **te održivom mobilnosti**, na primjer putem akcijskih planova za održivu energiju **ili planova održive gradske mobilnosti**, kao što su akcijski planovi razvijeni u okviru inicijative Sporazum gradonačelnika, i integrirane gradske pristupe koji nadilaze pojedinačne zahvate na zgradama ili u vrstama prometa. **Potrebno je uložiti dodatne napore u poboljšanje energetske učinkovitosti gradske mobilnosti, i u putničkom i u teretnom prometu, jer se na nju odnosi oko 40 % cjelokupne energije u cestovnom prometu.**
- (48) *Sva načela direktiva 2014/23/EU²³, 2014/24/EU²⁴ i 2014/25/EU²⁵ Europskog parlamenta i Vijeća i dalje se u potpunosti primjenjuju u okviru ove Direktive.*

²³ Direktiva 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovorâ o koncesiji (SL L 094, 28.3.2014., str. 1.).

²⁴ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 094 28.3.2014., str. 65.).

²⁵ Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetske i prometne sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 094 28.3.2014., str. 243.).

- (49) Prilikom kupnje određenih proizvoda i usluga te kupnje i zakupa zgrada, javni naručitelji i naručitelji koji sklapaju ugovore o javnoj nabavi radova, robe ili usluga trebali bi predvoditi svojim primjerom i donositi energetske učinkovite odluke o kupnji i primjenjivati načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”, uključujući za one ugovore o javnoj nabavi i koncesije za koje u ovoj Direktivi nisu predviđeni posebni zahtjevi. To bi se trebalo odnositi na javne naručitelje i naručitelje obuhvaćene područjem primjene direktive 2014/23/EU, 2014/24/EU ili 2014/25/EU. Države članice trebale bi ukloniti unutarnje i prekogranične prepreke zajedničkoj javnoj nabavi ako se time mogu smanjiti troškovi i povećati koristi unutarnjeg tržišta tako što se stvaraju poslovne prilike za dobavljače i pružatelje energetske usluga.
- (50) Svi javni subjekti koji ulažu javna sredstva putem nabave trebali bi u dodjeli ugovora i koncesija biti uzor odabirom proizvoda, zgrada, radova i usluga najviše energetske učinkovitosti, što uključuje i nabave koje ne podliježu posebnim zahtjevima iz Direktive 2009/30/EZ. U tom kontekstu u svim postupcima dodjele ugovora o javnoj nabavi i koncesija čija je vrijednost iznad pragova utvrđenih u članku 8. Direktive 2014/23/EU, članku 4. Direktive 2014/24/EU i članku 15. Direktive 2014/25/EU treba se uzeti u obzir energetska učinkovitost proizvoda, zgrada i usluga utvrđenu Unijnim ili nacionalnim pravom tako što će se u njima prioritarno razmotriti načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”.

- (51) Važno je i da države članice prate kako javni naručitelji i naručitelji uzimaju u obzir zahtjeve energetske učinkovitosti u nabavi proizvoda, usluga, radova i zgrada tako što osiguravaju da informacije o učinku na energetska učinkovitost uspješnih ponuda, s vrijednostima iznad pragova iz direktiva o nabavi, budu javno objavljene. To bi dionicima i građanima omogućilo da procijene ulogu javnog sektora u osiguravanju primjene načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” u javnoj nabavi na transparentan način.
- (52) *Međutim, obveza država članica da osiguraju da javni naručitelji i naručitelji kupuju samo proizvode, zgrade, radove i usluge visoke energetske učinkovitosti ne bi trebala spriječiti države članice da kupuju robu potrebnu za zaštitu javne sigurnosti ili javnog zdravlja i za odgovor na izvanredna stanja u tim područjima.*
- (53) U europskom zelenom planu prepoznata je uloga kružnog gospodarstva u doprinosu općim Unijinim ciljevima dekarbonizacije. Javni sektor, **a posebice prometni sektor, trebao bi** doprinijeti tim ciljevima korištenjem svoje kupovne moći tako da ondje gdje je to primjereno odabere proizvode, zgrade, radove i usluge pogodne za okoliš služeći se dostupnim instrumentima za zelenu javnu nabavu, čime će dati važan doprinos smanjivanju potrošnje energije i utjecaja na okoliš.
- (54) Važno je da države članice javnim tijelima pruže potrebnu potporu u prihvaćanju zahtjeva energetske učinkovitosti u javnoj nabavi i, prema potrebi, u korištenju zelene javne nabave tako što će dati potrebne smjernice i metodologije za procjenjivanje troškova životnog vijeka te utjecaja na okoliš i troškova za okoliš. Očekuje se da će dobro osmišljeni alati, posebno digitalni, olakšati postupke nabave i smanjiti administrativne troškove, osobito u manjim državama članicama koje možda nemaju dovoljne kapacitete za pripremu javnih natječaja. U tom pogledu države članice trebale bi aktivno promicati korištenje digitalnih alata i suradnju među javnim naručiteljima, uključujući prekograničnu, radi razmjene najboljih praksi.

- (55) Budući da su zgrade odgovorne za emisije stakleničkih plinova prije i poslije njihova životnog vijeka u uporabi, države članice trebale bi također razmotriti emisije ugljika tijekom cijelog životnog vijeka zgrada. To bi se trebalo odvijati u kontekstu nastojanja da se više pozornosti obrati na svojstva tijekom cijelog životnog vijeka, aspekte kružnog gospodarstva i utjecaje na okoliš, što je dio toga da javni sektor treba služiti kao uzor. Javna nabava na taj način može biti prilika da se rješava pitanje ugljika u zgradama tijekom njihova životnog vijeka. U tom su pogledu javni naručitelji važni akteri koji mogu poduzimati korake tako što u postupcima nabave nabavljaju nove zgrade u kojima je uzet u obzir potencijal globalnog zagrijavanja tijekom cijelog životnog vijeka.
- (56) Potencijal globalnog zagrijavanja tijekom cijelog životnog vijeka mjeri emisije stakleničkih plinova povezanih sa zgradom u različitim fazama životnog vijeka. On je stoga mjera ukupnog doprinosa zgrade emisijama koje uzrokuju klimatske promjene. To se ponekad naziva i „procjenom ugljičnog otiska” ili „mjenjem emisija ugljika tijekom cijelog životnog vijeka”. U njemu se zbrajaju emisije ugljika iz građevinskih materijala i izravne i neizravne emisije iz faze uporabe. Zgrade su znatan repozitorij materijala jer se u njima tijekom brojnih desetljeća nalaze resursi s visokom razinom emisija ugljika, pa je važno razmatrati projekte koji olakšavaju lakšu buduću ponovnu uporabu i recikliranje na kraju faze uporabe ***u skladu s novim akcijskim planom za kružno gospodarstvo. Države članice trebale bi promicati kružnost, trajnost i prilagodljivost građevinskih materijala kako bi se poboljšala svojstva građevnih proizvoda u pogledu održivosti.***
- (57) Potencijal globalnog zagrijavanja brojčani je pokazatelj u kgCO₂eq/m² (unutarnje ukupne korisne površine poda) za svaku fazu životnog vijeka izračunan kao jednogodišnji prosjek za referentno razdoblje studije od 50 godina. Odabir podataka, definiranje scenarija i izračuni provode se u skladu s normom EN 15978. Opseg dijelova zgrade i tehnička oprema utvrđeni su u pokazatelju 1,2 zajedničkog okvira Unije Level(s). Ako postoji nacionalni alat za izračun ili ako je takav alat potreban za objavljivanje ili dobivanje građevinskih dozvola, trebalo bi ga biti moguće koristiti za pružanje potrebnih informacija. Trebalo bi biti moguće koristiti druge alate za izračun ako ispunjavanju minimalne kriterije utvrđene u zajedničkom okviru Unije Level(s).

- (58) Direktivom 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća²⁶ utvrđuju se pravila o postrojenjima koja doprinose proizvodnji energije ili koja koriste energiju radi proizvodnje te se predviđa da informacije o energiji koja se koristi u postrojenju ili koju postrojenje proizvodi trebaju biti unesene u zahtjeve za integrirane dozvole u skladu s člankom 12. stavkom 1. točkom (b) te direktive. Nadalje, u članku 11. te direktive predviđa se da je učinkovito korištenje energije jedno od općih načela kojima se utvrđuju osnovne obveze operatera i jedan od kriterija za određivanje najboljih raspoloživih tehnika iz Priloga III. tog direktivi. Na operativnu učinkovitost energetske sustava u svakom trenutku utječe sposobnost neometanog i fleksibilnog unosa električne energije proizvedene iz različitih izvora, s različitim stupnjem inercije i vremenom pokretanja, u mrežu. Poboljšanjem te učinkovitosti omogućit će se bolja upotreba obnovljive energije.
- (59) Poboljšanjem energetske učinkovitosti može se doprinijeti većoj gospodarskoj proizvodnji. Države članice i Unija trebale bi težiti smanjenju potrošnje energije bez obzira na razine gospodarskog rasta.
- (60) Obveza uštede energije utvrđena ovom Direktivom trebala bi se povećati i primjenjivati i nakon 2030. Time se osigurava veća stabilnost za ulagatelje te potiču dugoročna ulaganja i dugoročne mjere energetske učinkovitosti, kao što su temeljita obnova zgrada s dugoročnim ciljem olakšavanja troškovno učinkovite pretvorbe postojećih zgrada u zgrade gotovo nulte energije. Obveza uštede energije ima važnu ulogu u omogućivanju lokalnog rasta, otvaranja lokalnih radnih mjesta, konkurentnosti i smanjivanju energetske siromaštva. Trebala bi osigurati da Unija može ostvariti svoje energetske i klimatske ciljeve stvaranjem dodatnih prilika i prekidanjem veze između energetske potrošnje i rasta. Suradnja s privatnim sektorom važna je kako bi se procijenili uvjeti pod kojima se mogu pokrenuti privatna ulaganja u projekte energetske učinkovitosti te kako bi se razvili novi modeli stvaranja prihoda za inovacije u području energetske učinkovitosti.

²⁶ Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.).

- (61) Mjere poboljšanja energetske učinkovitosti imaju pozitivan učinak i na kvalitetu zraka jer energetske učinkovitije zgrade doprinose smanjenju potražnje za gorivima za ogrjev, uključujući kruta goriva za ogrjev. Zato se mjerama energetske učinkovitosti doprinosi poboljšanju kvalitete zraka u zatvorenim i otvorenim prostorima te pomaže da se na troškovno učinkovit način ostvare ciljevi politike Unije u vezi s kvalitetom zraka, kako su utvrđeni posebno u Direktivi (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća²⁷.
- (62) ***Kako bi se osigurao stabilan i predvidljiv doprinos postizanju energetske i klimatske ciljeva Unije za 2030. i cilja klimatske neutralnosti za 2050., države članice dužne su ostvariti kumulativnu uštedu energije u krajnjoj potrošnji tijekom cijelog razdoblja obveze do 2030., koja je jednaka novoj godišnjoj uštedi od najmanje 0,8 % krajnje potrošnje energije do 31. prosinca 2023. i od najmanje 1,3 % od 1. siječnja 2024., 1,5% od 1. siječnja 2026. i 1,9% od 1. siječnja 2028.*** Taj bi se zahtjev mogao ispuniti novim mjerama politike koje se donose tijekom razdoblja obveze od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2030. ili novim pojedinačnim mjerama koje proizlaze iz mjera politike donesenih tijekom ili prije prethodnog razdoblja, pod uvjetom da pojedinačne mjere koje dovode do uštede energije budu uvedene tijekom sljedećeg razdoblja. U tu svrhu države članice trebale bi moći iskoristiti sustav obveze energetske učinkovitosti, alternativne mjere politike ili oboje.
- (63) Za razdoblje od ***1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2023.*** od Cipra i Malte trebalo bi se zahtijevati da ostvare kumulativnu uštedu energije u krajnjoj potrošnji koja je jednaka novoj uštedi od 0,24 % ***godišnje*** krajnje potrošnje energije ***prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019.*** Za razdoblje od ***1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2030.*** od Cipra i Malte trebalo ***bi se zahtijevati da ostvare kumulativnu uštedu energije u krajnjoj potrošnji od 0,45 % godišnje krajnje potrošnje energije prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019.***

²⁷ Direktiva (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari, o izmjeni Direktive 2003/35/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2001/81/EZ (SL L 344, 17.12.2016., str. 1.).

- (64) Ako koriste sustav obveze, države članice trebale bi na temelju objektivnih i nediskriminirajućih kriterija imenovati stranke obveznice među operatorima prijenosnih odnosno transportnih sustava, **operatorima distribucijskih sustava**, distributerima energije, poduzećima za maloprodaju energije i distributerima goriva za prijevoz ili poduzećima za maloprodaju goriva za prijevoz. Imenovanje ili izuzeće od imenovanja određenih kategorija takvih subjekata ne bi se smjelo shvatiti kao da je nekompatibilno s načelom nediskriminacije. Stoga su države članice u mogućnosti odabrati hoće li takvi subjekti ili samo njihove određene kategorije biti imenovane kao stranke obveznice. Da bi se osnažilo i zaštitilo osobe pogođene energetske siromaštvom, ugrožene kupce, **osobe u kućanstvima s niskim prihodima i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju** te da bi se za te osobe prioritetno provele mjere politike, države članice mogu zahtijevati od stranaka obveznica da ostvare uštedu energije kod tih osoba. U tu svrhu države članice mogu i utvrditi ciljeve smanjenja troškova energije. Stranke obveznice mogle bi postići te ciljeve promicanjem uvođenja mjera kojima se postiže ušteda energije i financijska ušteda na računima za energiju, na primjer ugradnjom izolacije i mjerama za grijanje, **te podupiranjem inicijativa za uštedu energije zajednica obnovljive energije i energetskih zajednica građana.**
- (65) U osmišljavanju mjera politike za ispunjavanje obveze uštede energije države članice trebale bi poštovati klimatske i okolišne standarde i prioritete Unije te poštovati načelo „ne nanosi bitnu štetu” u smislu Uredbe (EU) 2020/852. Države članice ne bi trebale promicati aktivnosti koje nisu okolišno održive, na primjer korištenje ■ fosilnih goriva. Cilj je obveze uštede energije pojačati odgovor na klimatske promjene tako što će se države članice poticati da uvedu održivu i čistu kombinaciju politika koja je otporna i ublažava klimatske promjene. Stoga energetska ušteda iz mjera politike koje se odnose na korištenje izravnog izgaranja fosilnih goriva **može** biti prihvatljiva ušteda energije u okviru obveze uštede energije **pod određenim uvjetima i u prijelaznom razdoblju nakon** prenošenja ove Direktive **u skladu s prilogom ovoj Direktivi**. Ova Direktiva omogućit će usklađivanje obveze uštede energije s ciljevima europskog zelenog plana, Plana za postizanje klimatskog cilja i Vala obnove te prenijeti potrebu za djelovanjem koju je Međunarodna agencija za energiju utvrdila u svojem izvješću o nultoj energiji. Cilj je ograničenja potaknuti države članice da troše javna sredstva samo na održive tehnologije primjerene za budućnost. Važno je da države članice sudionicima na tržištu osiguraju jasan okvir politika i sigurnost ulaganja. Primjena metodologije izračuna iz obveze uštede energije trebala bi

omogućiti svim sudionicima na tržištu da prilagode svoje tehnologije u razumnom roku. U slučajevima u kojima države članice podupiru uvođenje učinkovitih tehnologija za fosilna goriva ili ranu zamjenu takvih tehnologija, na primjer programima subvencioniranja ili sustavima obveze energetske učinkovitosti, moguće je da postignuta ušteda energije više ne bude prihvatljiva za obvezu uštede energije. Iako ušteda energije postignuta na primjer promicanjem kogeneracije koja se temelji na prirodnom plinu ne bi bila prihvatljiva za obvezu uštede energije, to se ograničenje ne bi primjenjivalo na neizravno korištenje fosilnih goriva, na primjer ako proizvodnja električne energije uključuje proizvodnju iz fosilnih goriva. Mjere politike usmjerene na promjene ponašanja radi smanjivanja potrošnje fosilnih goriva, na primjer kampanjama informiranja i ekološkom vožnjom, trebale bi i dalje biti prihvatljive. Mjere politike usmjerene na obnovu zgrada mogu uključivati mjere kao što je zamjena sustava grijanja na fosilna goriva uz poboljšanje strukture zgrada. Te bi mjere trebale biti ograničene na tehnologije koje omogućuju postizanje potrebne uštede energije u skladu s nacionalnim građevinskim propisima utvrđenima u državi članici. Države članice trebale bi neovisno o tome promicati modernizaciju sustava za grijanje kao dijela temeljite obnove u skladu s dugoročnim ciljem ugljične neutralnosti, odnosno smanjivanja potražnje za grijanjem i pokrivanja preostale potražnje za grijanjem iz energetskog izvora bez ugljika. ***Pri uzimanju u obzir uštede potrebne za postizanje udjela u obvezi uštede energije među osobama pogođenima energetske siromaštvom, države članice mogu uzeti u obzir njihove klimatske uvjete.***

- (66) Mjere država članica za poboljšanje energetske učinkovitosti u prometu prihvatljive su da se uzmu u obzir za ostvarenje njihove obveze uštede energije u krajnjoj potrošnji. Takve mjere uključuju politike koje su, među ostalim, usmjerene na promicanje učinkovitijih vozila, promjenu načina prijevoza u korist vožnje biciklom, hodanja ili kolektivnog prijevoza, ili mobilnosti i urbanističkog planiranja kojima se smanjuje potražnja za prijevozom. Osim toga, programi kojima se ubrzava primjena novih učinkovitijih vozila ili mjere politike kojima se potiče prelazak na goriva sa smanjenim razinama emisija, osim programa ili mjera politike u pogledu korištenja izravnog izgaranja fosilnih goriva kojima se smanjuje uporaba energije po kilometru, također mogu biti prihvatljivi, podložno usklađenosti s pravilima o značajnosti i dodatnosti utvrđenima u ovoj Direktivi. Mjere politika kojima se potiče uvođenje novih vozila na fosilna goriva ne bi se trebale smatrati prihvatljivim mjerama za obvezu uštede energije.
- (67) Mjere koje države članice poduzmu na temelju Uredbe (EU) 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća²⁸ koje za rezultat imaju provjerljiva i mjerljiva ili procjenjiva poboljšanja energetske učinkovitost mogu se smatrati troškovno učinkovitim načinom na koji države članice mogu ispuniti svoju obvezu uštede energije u skladu s ovom Direktivom.
- (68) Umjesto zahtijevanja od stranaka obveznica da ostvare iznos kumulativne uštede energije u krajnjoj potrošnji koji se zahtijeva u skladu s obvezom uštede energije utvrđenom u ovoj Direktivi, trebalo bi biti moguće da države članice, u okviru svojih sustava obveze, dopuste ili zahtijevaju od stranaka obveznica da doprinesu nacionalnom fondu za energetske učinkovitost, koji bi se mogao koristiti da se prioritetno provode mjere politike kod osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, osoba u kućanstvima s niskim dohotkom i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju.

²⁸ Uredba (EU) 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma i izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 (SL L 156, 19.6.2018., str. 26.).

- (69) Države članice i stranke obveznice trebale bi iskoristiti sva raspoloživa sredstva i tehnologije, osim kad je riječ o korištenju tehnologija s izravnim izgaranjem fosilnih goriva, kako bi ostvarile zahtijevanu kumulativnu uštedu energije u krajnjoj potrošnji, među ostalim promicanjem pametnih i održivih tehnologija u sustavima učinkovitog centraliziranog grijanja i hlađenja, infrastrukture za učinkovito grijanje i hlađenje, **učinkovitih i pametnih zgrada, električnih vozila i industrija** te energetske pregleda ili jednakovrijednih sustava gospodarenja, pod uvjetom da je iskazana ušteda energije u skladu s ovom Direktivom. Države članice trebale bi nastojati postići visoku razinu fleksibilnosti u osmišljavanju i provedbi alternativnih mjera politike. Države članice trebale bi poticati djelovanja kojima se može postići ušteda energije tijekom dugog životnog vijeka.
- (70) Dugoročnim mjerama energetske učinkovitosti nastavlja se ostvarivati ušteda energije i nakon 2020., no kako bi se doprinijelo cilju energetske učinkovitosti Unije za 2030., tim mjerama trebala bi se ostvariti nova ušteda nakon 2020. S druge strane, ušteda energije ostvarena nakon 31. prosinca 2020. ne bi se smjela računavati u kumulativnu uštedu energije u krajnjoj potrošnji koja se zahtijeva za razdoblje od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2020.
- (71) ***Dodatnost je temeljno načelo obveze uštede energije predviđene u ovoj Direktivi, u mjeri u kojoj se njome osigurava da države članice uspostave politike i mjere posebno osmišljene za potrebe ispunjavanja obveze uštede energije.*** Nove uštede trebale bi biti dodatne u odnosu na dotadašnje mjere tako da se uštede do kojih bi ionako došlo ne bi smjele računavati u ispunjenje obveze uštede energije. Kako bi se izračunao učinak uvedenih mjera, trebalo bi računavati samo neto uštedu koja se mjeri kao promjena potrošnje energije koja se može izravno pripisati određenoj mjeri energetske učinkovitosti koja se provodi za potrebe obveze uštede energije predviđene u ovoj Direktivi. Kako bi se izračunala neto ušteda, države članice trebale bi utvrditi osnovni scenarij na temelju kojeg bi se vidjelo kako bi se situacija razvila bez te mjere. Dotična mjera politike trebala bi se evaluirati u odnosu na taj osnovni scenarij. Države članice trebale bi uzeti u obzir minimalne zahtjeve predviđene u relevantnom zakonodavnom okviru na razini Unije i to da će se u istom razdoblju možda poduzeti i druge mjere politike kojima će se također možda utjecati na iznos uštede energije, pa se sve promjene zapažene od uvođenja konkretne mjere politike ne mogu pripisati isključivo toj mjeri politike. Djelovanjima

stranke obveznice, stranke sudionice ili ovlaštene stranke trebalo bi zaista doprinijeti ostvarivanju iskazane uštede energije kako bi se osiguralo ispunjenje zahtjeva značajnosti.

- (72) Važno je da se, prema potrebi, u izračunu uštede energije uzmu u obzir svi koraci energetske lanca kako bi se povećao potencijal uštede energije u prijenosu i distribuciji električne energije. Na temelju studija i savjetovanja s dionicima otkriveno je da postoji znatan potencijal. Međutim, fizički i gospodarski uvjeti država članica znatno se razlikuju, često razlike postoje i unutar više država članica, a mnogobrojni su i operatori sustava. Te okolnosti upućuju na decentralizirani pristup u skladu s načelom supsidijarnosti. Nacionalna regulatorna tijela imaju potrebno znanje, pravnu nadležnost i administrativne kapacitete za promicanje razvoja energetske učinkovite elektroenergetske mreže. Subjekti kao što su Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) i Europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava mogu također dati korisne doprinose uvođenju mjera energetske učinkovitosti te bi u tome trebali podržavati svoje članove.
- (73) Slična razmatranja vrijede za velik broj operatora sustava za prirodni plin. Države članice znatno se razlikuju po ulozi prirodnog plina, stopi opskrbe i teritorijalnoj pokrivenosti. U tim su slučajevima nacionalna regulatorna tijela na najboljem položaju za praćenje i usmjeravanje razvoja sustava da bude učinkovitiji, a subjekti kao što je Europska mreža operatora transportnih sustava za plin mogu dati korisne doprinose uvođenju mjera energetske učinkovitosti te bi u tome trebali podržavati svoje članove.
- (74) ***Uloga ESCO-â važna je za razvoj, osmišljavanje, izgradnju i organizaciju financiranja projekata kojima se štedi energija, smanjuju troškovi energije te smanjuju troškovi rada i održavanja u sektorima kao što su zgradarstvo, industrija i promet.***

- (75) **Razmatranje povezanosti vode i energije posebno je važno za rješavanje pitanja međuovisne potrošnje energije i vode te sve većeg pritiska na oba resursa.** Djelotvorno gospodarenje vodama može predstavljati znatan doprinos uštedi energije **te donijeti ne samo koristi u području klime već i gospodarske i socijalne koristi.** Sektori voda i zbrinjavanja otpadnih voda čine 3,5 % potrošnje električne energije u Uniji te se očekuje porast tog udjela. Istodobno, propuštanje vode čini 24 % ukupne količine vode potrošene u Uniji te je energetska sektor najveći potrošač vode i pripisuje mu se 44 % potrošnje. Trebalo bi u cijelosti istražiti potencijal uštede energije korištenjem pametnih tehnologija i postupaka **u svim industrijskim, stambenim i komercijalnim vodnim ciklusima i primjenama** i ostvariti ga kad god je to troškovno učinkovito te bi trebalo uzimati u obzir načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”. Uz to, napredne tehnologije navodnjavanja, **skupljanja kišnice i ponovne uporabe vode** mogle bi znatno smanjiti potrošnju vode u poljoprivredi, **zgradama i industriji** i energiju koja se koristi za njezinu obradu i transport.
- (76) U skladu s člankom 9. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) politike Unije u području energetske učinkovitosti trebale bi biti uključive i njima bi se stoga trebao osigurati jednak pristup mjerama energetske učinkovitosti za sve potrošače koji su pogođeni energetska siromaštvom. Pобољšanja energetske učinkovitosti trebala bi se prioritarno provoditi kod osoba koje su pogođene energetska siromaštvom, ugroženih kupaca i krajnjih korisnika, osoba u kućanstvima s **niskim ili** srednjim dohotkom, osoba koje žive u socijalnom stanovanju, starijih osoba, kao i osoba koje žive u ruralnim i udaljenim područjima **te u najudaljenijim regijama.** U tom kontekstu posebnu pozornost trebalo bi dati onim skupinama koje su u većoj opasnosti od energetska siromaštva ili su izložnije njegovim negativnim posljedicama, kao što su žene, osobe s invaliditetom, starije osobe, djeca i osobe manjinskog rasnog ili etničkog porijekla. Države članice mogu zahtijevati od stranaka obveznicu da, u pogledu energetska siromaštva, uključe socijalne ciljeve u mjere uštede energije, a ta je mogućnost već proširena na alternativne mjere politike i nacionalne fondove za energetska učinkovitost. To bi se trebalo pretvoriti u obvezu da se zaštite i osnaže ugroženi kupci i krajnji korisnici i da se ublaži energetska siromaštvo, istodobno omogućujući državama članicama zadržavanje potpune fleksibilnosti u pogledu vrste mjere politike, njezine veličine, opsega i sadržaja. Ako u sustavu obveze energetske učinkovitosti nisu dopuštene mjere u vezi s pojedinačnim potrošačima energije, države članice mogu poduzeti mjere kako bi ublažile energetska siromaštvo isključivo putem alternativnih mjera

politike. U okviru svoje kombinacije politika države članice trebale bi osigurati da druge mjere politika nemaju negativan učinak na osobe pogođene energetske siromaštvom, ugrožene kupce, krajnje korisnike i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju. Države članice trebale bi na najbolji mogući način iskoristiti ulaganja javnih sredstava u mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti, među ostalim financiranje i financijske instrumente uspostavljene na razini Unije.

- (77) ***Svaka država članica trebala bi definirati koncept ugroženih kupaca koji se može odnositi na energetske siromaštvo i, među ostalim, na zabranu isključivanja električne energije takvim kupcima u kritičnim vremenima. Koncept ugroženih kupaca može obuhvaćati razine dohotka, udio potrošnje energije u raspoloživom dohotku, energetske učinkovitost domova, kritičnu ovisnost o električnoj opremi zbog zdravstvenih razloga, starost ili druge kriterije. Time se državama članicama omogućuje da uključe osobe u kućanstvima s niskim dohotkom.***
- (78) Prema Preporuci (EU) 2020/1563 otprilike 34 milijuna kućanstava u Uniji nije 2019. moglo primjereno zagrijati svoje domove. U europskom zelenom planu socijalna dimenzija tranzicije postavljena je kao prioritet obvezivanjem na načelo „nitko nije zapostavljen”. Zelena tranzicija, koja obuhvaća čistu tranziciju, utječe različito na muškarce i žene te može imati specifičan utjecaj na neke skupine u nepovoljnom položaju, među ostalim osobe s invaliditetom. Mjere energetske učinkovitosti stoga moraju biti ključne za svaku troškovno učinkovitu strategiju kako bi se riješio problem energetske siromaštva i ugroženosti potrošača te su komplementarne politikama socijalne sigurnosti na razini države članice. Kako bi se osiguralo da se mjerama energetske učinkovitosti na održiv način smanji energetske siromaštvo najprimacima, trebalo bi uzeti u obzir troškovnu učinkovitost takvih mjera, kao i njihovu cjenovnu pristupačnost za vlasnike nekretnina i najprimce te bi se odgovarajuća financijska i tehnička potpora za takve mjere trebala zajamčiti na razini država članica. Države članice trebale bi podržavati lokalne i regionalne strukture u prepoznavanju i ublažavanju energetske siromaštva. Objekti iz fonda zgrada u Uniji dugoročno trebaju postati zgrade gotovo nulte energije, u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma. Sadašnje stope obnove zgrada nisu dostatne, a najteže je doprijeti do zgrada čiji su stanari građani s niskim prihodima pogođeni energetske siromaštvom. Stoga su mjere utvrđene u ovoj Direktivi u pogledu obveza uštede energije, sustava obveze energetske učinkovitosti i alternativnih mjera politike od posebne važnosti.

- (79) *Države članice trebale bi nastojati osigurati da mjere za promicanje ili olakšavanje energetske učinkovitosti, osobito one koje se odnose na zgrade i mobilnost, ne dovedu do nerazmjernog povećanja troškova usluga povezanih s tim mjerama ili veće socijalne isključenosti.*
- (80) Kako bi se iskoristili potencijali za uštedu energije u određenim tržišnim segmentima u kojima se energetske preglede općenito ne nude na komercijalnoj osnovi, kao što su mala i srednja poduzeća (MSP-ovi), države članice trebale bi razviti programe kojima se MSP-ovi potiču *i podupiru* u tome da se podvrgnu energetskim pregledima *i provedu preporuke dobivene na temelju tih energetskih pregleda*. Energetske preglede trebali bi biti obvezni i redoviti za *poduzeća s prosječnom godišnjom potrošnjom energije iznad određenog praga* jer ušteda energija može biti značajna. Prilikom energetskih pregleda trebalo bi uzeti u obzir relevantne europske ili međunarodne norme, kao što su EN ISO 50001 (sustavi gospodarenja energijom) ili EN 16247-1 (energetske preglede) ili, ako uključuju energetske preglede, EN ISO 14000 (sustavi upravljanja okolišem) i tako osigurati njihovu usklađenost s ovom Direktivom, koja ne prelazi okvire zahtjeva tih relevantnih normi. Trenutačno je u izradi posebna europska norma za energetske preglede. Energetske preglede mogu se provoditi samostalno ili u okviru većeg sustava upravljanja okolišem ili ugovora o energetskom učinku. U svim takvim slučajevima ti bi sustavi trebali ispunjavati minimalne zahtjeve utvrđene u ovoj Direktivi. Uz to se može smatrati da su posebni mehanizmi i programi uspostavljeni za praćenje emisija i potrošnje goriva određenih prijevoznika, na primjer EU sustav trgovanja emisijama na temelju prava Unije, kompatibilni s energetskim pregledima, među ostalim u sustavima gospodarenja energijom, ako ispunjavaju minimalne zahtjeve utvrđene u ovoj Direktivi. *Za poduzeća koja već provode obvezu energetskog pregleda energetske preglede i dalje bi se trebali provoditi barem svake četiri godine od datuma prethodnog energetskog pregleda, u skladu s ovom Direktivom.*
- (81) *Države članice mogle bi utvrditi smjernice koje poduzeća trebaju slijediti pri provedbi mjera za postizanje nove godišnje uštede utvrđene u energetskom pregledu.*

- (82) Prosječna potrošnja poduzeća trebala bi biti kriterij na temelju kojeg se definira primjena sustava gospodarenja energijom i energetske preglede kako bi se povećala osjetljivost tih mehanizama za prepoznavanje odgovarajućih prilika za troškovno učinkovitu uštedu energije. Poduzeće ispod pragova potrošnje utvrđenih za sustave gospodarenja energijom i energetske preglede trebalo bi se poticati da se podvrgne energetske preglede i provodi preporuke dobivene na temelju tih pregleda.
- (83) Ako energetske preglede provode unutarnji stručnjaci, oni ne bi smjeli biti izravno uključeni u djelatnost koja je obuhvaćena pregledom kako bi se zajamčila njihova neovisnost.
- (84) ***Države članice trebale bi promicati provedbu sustavâ gospodarenja energijom i energetske preglede u javnoj upravi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.***
- (85) Sektor IKT-a još je jedan važan sektor kojem se posvećuje sve veća pozornost. Potrošnja energije podatkovnih centara u Uniji 2018. iznosila je 76,8 TWh. Očekuje se da će se potrošnja do 2030. povećati na 98,5 TWh, što je porast za 28 %. To povećanje u apsolutnom smislu može se promatrati i u relativnom smislu: u Uniji su 2018. podatkovni centri predstavljali 2,7 % potražnje za električnom energijom, a taj udio će porasti na 3,21 % do 2030. ako se nastave trenutna kretanja. U Unijinoj digitalnoj strategiji već je istaknuta potreba za energetski visokoučinkovitim i održivim podatkovnim centrima i za mjerama transparentnosti za telekomunikacijske operatore u pogledu njihova okolišnog otiska. Radi promicanja održivog razvoja u sektoru IKT-a, osobito kad je riječ o podatkovnim centrima, države članice trebale bi zahtijevati prikupljanje i objavljivanje podataka koji su relevantni za energetska svojstva, vodeni otisak ***i fleksibilnost na strani potražnje*** podatkovnih centara, ***na temelju zajedničkog predloška Unije***. Države članice trebale bi zahtijevati prikupljanje i objavljivanje podataka samo o podatkovnim centrima sa znatnim otiskom, za koje bi odgovarajuće projektne mjere ili intervencije za povećanje učinkovitosti, za nova odnosno postojeća postrojenja, mogla dovesti do znatnog smanjenja potrošnje energije i vode, ***povećanja učinkovitosti sustava kojima se promiče dekarbonizacija mreže*** ili ponovne uporabe otpadne topline u obližnjim postrojenjima i toplinskim mrežama. Na temelju tih prikupljenih podataka i ***uzimajući u obzir već postojeće inicijative u sektoru mogli*** bi se odrediti ***pokazatelji*** održivosti podatkovnih centara.

- (86) *Obveza izvješćivanja primjenjuje se na one podatkovne centre koji ispunjavaju prag utvrđen u ovoj Direktivi. U svim slučajevima, a posebno u slučaju podatkovnih centara poduzeća na lokaciji, obvezu izvješćivanja trebalo bi tumačiti kao da se odnosi na prostore i opremu koji ponajprije ili isključivo služe za funkcije povezane s podacima (prostorije za poslužitelje), uključujući potrebnu povezanu opremu, na primjer povezano hlađenje, rasvjetu, baterijske nizove ili sustave besprekidnog napajanja. Sva informatička oprema koja je smještena ili ugrađena u prostore s ponajprije javnim pristupom, prostore za zajedničku upotrebu i uredske prostore ili koja podržava druge korporativne funkcije, kao što su radne stanice, prijenosna računala, fotokopirni uređaji, senzori, sigurnosna oprema ili kućanski aparati i audiovizualni uređaji, trebala bi biti izuzeta od obveze izvješćivanja. Isto bi se izuzeće trebalo primjenjivati i na opremu poslužitelja, mrežnu opremu, opremu za pohranu i povezanu opremu koja bi bila razmještena po cijeloj lokaciji, kao što su pojedinačni poslužitelji, pojedinačni ormarići ili pristupne točke za Wi-Fi i mrežne usluge.*
- (87) *Prikupljeni podaci trebali bi se koristiti za mjerenje **barem nekih** osnovnih dimenzija održivog podatkovnog centra, to jest učinkovitosti korištenja energije, udjela te energije koji dolazi iz obnovljivih izvora, ponovne uporabe otpadne topline koju podatkovni centar proizvede, **djelotvornosti hlađenja, djelotvornosti upotrebe ugljika** i korištenja slatke vode. **Prikupljeni podaci i** pokazatelji održivosti trebali bi bolje informirati vlasnike i operatere podatkovnih centara, proizvođače opreme, inženjere za razvoj softvera i usluga, korisnike usluga podatkovnih centara na svim razinama i subjekte i organizacije koji uvode, koriste ili nabavljaju usluge u oblaku i usluge podatkovnih centara. **Prikupljenim podacima i** pokazateljima održivosti trebalo bi i povećati povjerenje u stvarna poboljšanja nakon napora i primjene mjera da se poveća održivost u novim ili postojećim podatkovnim centrima. Konačno, ti podaci i pokazatelji trebali bi biti temelj za transparentno planiranje i donošenje odluka na temelju dokaza. **Komisija** bi trebala **procijeniti učinkovitost podatkovnih centara na temelju informacija koje su dostavili podatkovni centri na koje se odnosi obveza.***
- (88) *Nakon procjene **Komisija** bi pri uspostavi mogućih sektorskih partnerstava za **energetsku učinkovitost** trebala **na uključiv i reprezentativan način okupiti ključne dionike, među ostalim nevladine organizacije i socijalne partnere, u sektorima kao što su IKT, promet, financije i zgradarstvo.***

- (89) Nižu potrošnju energije trebalo bi postići pružanjem pomoći potrošačima da smanje svoju uporabu energije smanjenjem potreba za energijom u zgradama i poboljšanjima učinkovitosti uređaja, što bi trebalo kombinirati s dostupnošću vrsta prijevoza s niskom potrošnjom energije povezanih s javnim prijevozom, *zajedničkom mobilnosti* i vožnjom bicikla. Države članice trebale bi razmotriti i poboljšanje povezanosti u ruralnim i udaljenim područjima.
- (90) Ključno je podići razinu svijesti svih građana Unije o koristima veće energetske učinkovitosti te im pružiti točne informacije o načinima na koje se ona može postići. I građani svih dobi trebali bi biti uključeni u energetske tranzicije putem europskog klimatskog pakta i Konferencije o budućnosti Europe. Veća energetska učinkovitost također je iznimno važna za sigurnost opskrbe Unije energijom smanjenjem njezine ovisnosti o uvozu goriva iz trećih zemalja.
- (91) Troškovi i koristi svih poduzetih mjera energetske učinkovitosti, uključujući rokove povrata, trebali bi u cijelosti biti transparentni za potrošače.
- (92) Pri provedbi ove Direktive i poduzimanju drugih mjera u području energetske učinkovitosti države članice trebale bi obratiti posebnu pozornost na sinergije između mjera energetske učinkovitosti i učinkovitog korištenja prirodnim resursima u skladu s načelima kružnog gospodarstva.
- (93) Iskorištavanjem novih poslovnih modela i tehnologija države članice trebale bi nastojati promicati i olakšavati poduzimanje mjera energetske učinkovitosti, među ostalim u obliku inovativnih energetske usluga za velike i male kupce.
- (94) Potrebno je predvidjeti česte i poboljšane povratne informacije o potrošnji energije ako je to tehnički izvedivo i troškovno učinkovito s obzirom na postavljene mjerne uređaje. Ovom se Direktivom pojašnjava da troškovna učinkovitost zasebnog mjerenja ovisi o tome jesu li povezani troškovi razmjerni potencijalnoj uštedi energije. U procjeni je li zasebno mjerenje troškovno učinkovito može se uzeti u obzir i učinak ostalih konkretnih, planiranih mjera u određenoj zgradi, poput bilo koje buduće obnove.

- (95) Ovom se Direktivom također pojašnjava da bi se prava povezana s obračunom i informacije o obračunu ili potrošnji trebala primjenjivati na potrošače grijanja, hlađenja ili tople vode u kućanstvu iz centralnog izvora, čak i ako ne postoji izravan pojedinačan ugovorni odnos s dobavljačem energije.
- (96) Kako bi se ostvarila transparentnost računanja za pojedinačnu potrošnju toplinske energije i time olakšala provedba zasebnog mjerenja, države članice trebale bi osigurati da na snazi imaju transparentna i javno dostupna nacionalna pravila o raspodjeli troškova grijanja, hlađenja i potrošnje tople vode u kućanstvu u zgradama s više stanova i višenamjenskim zgradama. Uz transparentnost države članice mogle bi razmotriti poduzimanje mjera za jačanje tržišnog natjecanja u pružanju usluga zasebnog mjerenja i time pomoći da se osigura da svi troškovi koje snose krajnji korisnici budu razumni.
- (97) Novopostavljena brojila toplinske energije i razdjelnici troškova grijanja trebali bi se moći očitavati na daljinu kako bi se osiguralo troškovno učinkovito i često pružanje informacija o potrošnji. Odredbe ove Direktive koje se odnose na mjerenje za grijanje, hlađenje i toplu vodu u kućanstvu; zasebno mjerenje i raspodjelu troškova za grijanje i hlađenje te toplu vodu u kućanstvu; zahtjev za očitavanjem na daljinu; informacije o obračunu i potrošnji za grijanje i hlađenje te toplu vodu u kućanstvu; troškove pristupa informacijama o mjerenju, obračunu i potrošnji za grijanje, hlađenje i toplu vodu u kućanstvu; te minimalne zahtjeve za informacije o obračunu i potrošnji grijanja, hlađenja i tople vode u kućanstvu namijenjene su tome da se primjenjuju samo na grijanje, hlađenje i toplu vodu u kućanstvu iz centralnog izvora. Države članice slobodne su odlučiti hoće li se tehnologije za očitavanje u prolasku smatrati očitavanjem na daljinu. Uređaji koji se mogu očitati na daljinu ne zahtijevaju pristup pojedinačnim stanovima ili jedinicama kako bi se očitali.
- (98) Države članice trebale bi uzeti u obzir činjenicu da je za uspješnu provedbu novih tehnologija za mjerenje potrošnje energije potrebno povećano ulaganje u obrazovanje i vještine krajnjih korisnika i dobavljača energije.

- (99) Informacije o obračunu i godišnji obračuni važno su sredstvo informiranja kupaca o njihovoj potrošnji energije. Podaci o potrošnji i troškovima mogu također prenijeti druge informacije koje pomažu potrošačima da usporede svoj trenutni ugovor s drugim ponudama te da iskoriste mogućnost podnošenja pritužbe i mehanizme alternativnog rješavanja sporova. Međutim, uzimajući u obzir to da su sporovi povezani s obračunima čest uzrok pritužbi potrošača i čimbenik koji doprinosi stalno niskim razinama zadovoljstva potrošača i njihovom kontaktu s pružateljima energije, potrebno je pojednostavniti i pojasniti račune te ih učiniti razumljivijima, osiguravajući pritom da se zasebnim instrumentima, kao što su informacije o obračunu, alati za informiranje i godišnji obračuni, pružaju sve informacije potrebne za omogućavanje potrošačima da reguliraju svoju potrošnju energije, usporede ponude i promijene dobavljača.
- (100) Prilikom izrade mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti države članice trebale bi voditi računa o potrebi za osiguravanjem pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta i dosljedne provedbe pravne stečevine, u skladu s UFEU-om.
- (101) Visokoučinkovita kogeneracija i učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje imaju znatan potencijal za uštedu primarne energije u Uniji. Države članice trebale bi provesti sveobuhvatnu procjenu potencijala za visokoučinkovitu kogeneraciju i učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje. Te bi procjene trebale biti dosljedne s nacionalnim integriranim energetske i klimatskim planovima država članica i njihovim dugoročnim strategijama obnove ***te bi mogle uključivati putanje koje vode do nacionalnog sektora grijanja i hlađenja koji se temelji na energiji iz obnovljivih izvora i otpadnoj toplini u vremenskom okviru koji je kompatibilan s postizanjem cilja klimatske neutralnosti.*** Nova postrojenja za proizvodnju električne energije i postojeća postrojenja koja su preuređena u značajnoj mjeri ili čija je dozvola ili licencija produljena trebala bi, pod uvjetom da provedena analiza troškova i koristi pokaže veću korist od troškova, biti opremljena visokoučinkovitim kogeneracijskim jedinicama radi iskorištavanja otpadne topline nastale iz proizvodnje električne energije. Slično tome, ostala bi postrojenja sa znatnom prosječnom godišnjom ulaznom energijom trebala biti opremljena tehničkim rješenjima za iskorištavanje otpadne topline iz postrojenja za koje analiza troškova i koristi pokaže veću korist od troškova. Ta bi se otpadna toplina mogla putem mreža za centralizirano grijanje prenijeti tamo gdje je potrebna. Događaji koji pokreću zahtjev za primjenu kriterija za

odobrenje općenito će biti takvi da također pokreću zahtjeve za dozvole na temelju Direktive 2010/75/EU i za odobrenje na temelju Direktive (EU) 2019/944.

- (102) Može biti primjereno smjestiti postrojenja za proizvodnju električne energije u kojima je predviđena uporaba geološkog skladištenja dopuštena na temelju Direktive 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁹ na mjestima gdje iskorištavanje otpadne topline putem visokoučinkovite kogeneracije ili opskrbe mreže za centralizirano grijanje ili hlađenje nije troškovno učinkovito. Države članice stoga bi trebale moći takva postrojenja izuzeti iz obveze provedbe analize troškova i koristi za postavljanje opreme kojom se omogućuje iskorištavanje otpadne topline putem visokoučinkovite kogeneracijske jedinice. Također bi trebalo biti moguće od obveze da osiguravaju i toplinu osloboditi postrojenja za proizvodnju električne energije koja se upotrebljavaju kod vršnih opterećenja i postrojenja za proizvodnju rezervne električne energije za koja se planira da će u razdoblju od pet godina raditi manje od 1 500 radnih sati godišnje kao tekući prosjek.
- (103) Primjereno je da države članice potiču uvođenje mjera i postupaka za promicanje kogeneracijskih postrojenja s ukupnom nazivnom ulaznom toplinskom snagom manjom od 5 MW s ciljem poticanja distribuirane proizvodnje energije.
- (104) Radi provedbe sveobuhvatnih procjena države članice trebale bi poticati procjene potencijala visokoučinkovite kogeneracije i učinkovitog centraliziranog grijanja i hlađenja na regionalnoj i lokalnoj razini. Države članice trebale bi poduzeti korake za promicanje i olakšavanje ostvarenja prepoznatog troškovno učinkovitog potencijala visokoučinkovite kogeneracije i učinkovitog centraliziranog grijanja i hlađenja.

²⁹ Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o geološkom skladištenju ugljikova dioksida i o izmjeni Direktive Vijeća 85/337/EEZ, Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ) br. 1013/2006 (SL L 140, 5.6.2009., str. 114.).

- (105) Zahtjevi za učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje trebali bi biti dosljedni s dugoročnim ciljevima klimatske politike i klimatskim i okolišnim standardima i prioritetima Unije te poštovati načelo „ne nanosi bitnu štetu” u smislu Uredbe (EU) 2020/852. Cilj svih sustava centraliziranog grijanja i hlađenja trebala bi biti poboljšana sposobnost interakcije s drugim dijelovima energetske sustava radi optimizacije korištenja i sprečavanja rasipanja energije, što se postiže iskorištavanjem punog potencijala zgrada za skladištenje topline ili hladnoće, uključujući višak topline iz uslužnih postrojenja ili obližnjih podatkovnih centara. Zbog toga bi učinkoviti sustavi centraliziranog grijanja i hlađenja trebali osigurati povećanje učinkovitosti primarne energije i postupnu integraciju energije iz obnovljivih izvora i otpadne topline i hladnoće, *kako je definirana u Direktivi (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća*³⁰. Stoga se ovom Direktivom postupno uvode stroži zahtjevi za opskrbu grijanjem i hlađenjem, koji bi se trebali primjenjivati u specifičnim zadanim razdobljima te bi se trebali trajno primjenjivati od 1. siječnja 2050.
- (106) *Načela za izračun udjela topline ili hladnoće iz obnovljivih izvora energije u učinkovitom centraliziranom grijanju i hlađenju trebala bi biti u skladu s Direktivom (EU) 2018/2001 i metodologijama Eurostata za statističko izvješćivanje. Na temelju članka 7. stavka 1. Direktive (EU) 2018/2001 konačna bruto potrošnja energije iz obnovljivih izvora uključuje konačnu bruto potrošnju energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja. Konačna bruto potrošnja topline ili hladnoće u centraliziranom grijanju ili hlađenju jednaka je opskrbi topline ili hladnoćom koja ulazi u mrežu i koja služi krajnjim kupcima ili distributerima energije.*

³⁰ *Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).*

- (107) *Dizalice topline važne su za dekarbonizaciju opskrbe grijanjem i hlađenjem, među ostalim u centraliziranom grijanju. Metodologijom utvrđenom u Prilogu VII. Direktivi (EU) 2018/2001 utvrđuju se pravila za obračunavanje energije uhvaćene dizalicama topline kao energije iz obnovljivih izvora te se sprečava dvostruko računanje električne energije iz obnovljivih izvora. Za potrebe izračuna udjela energije iz obnovljivih izvora u mreži za centralizirano grijanje svu toplinsku energiju dobivenu iz dizalice topline koja ulazi u mrežu trebalo bi obračunavati kao energiju iz obnovljivih izvora, pod uvjetom da dizalica topline ispunjava kriterije minimalne učinkovitosti utvrđene u Prilogu VII. Direktivi (EU) 2018/2001 u trenutku njezina postavljanja.*
- (108) Visokoučinkovita kogeneracija definirana je na temelju uštede energije ostvarene kombiniranom proizvodnjom umjesto odvojenom proizvodnjom toplinske i električne energije. Zahtjevi za visokoučinkovitu kogeneraciju trebali bi biti dosljedni s dugoročnim ciljevima klimatske politike. Definicije kogeneracije i visokoučinkovite kogeneracije koje se upotrebljavaju u zakonodavstvu Unije ne bi smjele dovesti u pitanje uporabu drukčijih definicija u nacionalnim zakonodavstvima u druge svrhe od onih iz predmetnog zakonodavstva Unije. Kako bi se maksimizirala ušteda energije i spriječilo propuštanje prilika za uštedu energije, najveću bi pažnju trebalo posvetiti radnim uvjetima kogeneracijskih jedinica.
- (109) Radi osiguravanja transparentnosti i omogućavanja krajnjim kupcima da izaberu između električne energije iz kogeneracije i električne energije proizvedene drugim tehnikama podrijetlo visokoučinkovite kogeneracije trebalo bi zajamčiti na temelju usklađenih referentnih vrijednosti učinkovitosti. Sustavi za jamstva o podrijetlu sami po sebi ne podrazumijevaju pravo na povlastice iz nacionalnih mehanizama potpore. Važno je da svi oblici električne energije proizvedene iz visokoučinkovite kogeneracije mogu biti obuhvaćeni jamstvima o podrijetlu. Jamstva o podrijetlu trebalo bi razlikovati od razmjenjivih certifikata.
- (110) Trebalo bi uzeti u obzir specifičnu strukturu sektora kogeneracije i sektora centraliziranog grijanja i hlađenja, koji obuhvaćaju brojne proizvođače koji su MSP-ovi, posebno pri preispitivanju upravnih postupaka za pribavljanje dozvole za izgradnju kogeneracijskog postrojenja ili povezanih mreža, u skladu s načelom „počnimo od malih”.

- (111) Većina poduzeća u Uniji su MSP-ovi. Ona predstavljaju ogromni potencijal za uštedu energije u Uniji. Kako bi im pomogle u donošenju mjera energetske učinkovitosti, države članice trebale bi uspostaviti povoljan okvir za pružanje tehničke pomoći i ciljanih informacija MSP-ovima.
- (112) Države članice trebale bi na temelju objektivnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija utvrditi pravila kojima se uređuje pokrivanje i podjela troškova priključaka na mrežu i jačanja mreže te pravila za tehničke prilagodbe potrebne za integraciju novih proizvođača električne energije dobivene iz visokoučinkovite kogeneracije, uzimajući u obzir mrežna pravila i smjernice razvijene u skladu s uredbama (EU) 2019/943³¹ i (EZ) br. 715/2009³² Europskog parlamenta i Vijeća. Proizvođačima električne energije dobivene iz visokoučinkovite kogeneracije trebalo bi omogućiti objavljivanje poziva za podnošenje ponuda za radove priključivanja na mrežu. Trebalo bi olakšati pristup mrežnom sustavu električne energije proizvedene iz visokoučinkovite kogeneracije, posebno za male i mikrokogeneracijske jedinice. U skladu s člankom 3. stavkom 2. Direktive 2009/73/EZ i člankom 9. stavkom 2. Direktive (EU) 2019/944 države članice mogu poduzećima koja posluju u sektorima električne energije i plina odrediti obveze pružanja javnih usluga, među ostalim u vezi s energetsom učinkovitošću.
- (113) Potrebno je utvrditi odredbe povezane s obračunom, jedinstvenom točkom za kontakt, izvansudskim rješavanjem sporova, energetske siromaštvom i osnovnim ugovornim pravima radi njihova usklađivanja, prema potrebi, s relevantnim odredbama za električnu energiju iz Direktive (EU) 2019/944 kako bi se ojačala zaštita potrošača i omogućilo krajnjim kupcima da dobivaju redovitije, jasnije i ažurnije informacije o svojoj potrošnji grijanja, hlađenja ili tople vode u kućanstvu te da reguliraju svoju upotrebu energije.

³¹ Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (SL L 158, 14.6.2019., str. 54.).

³² Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za prijenos prirodnog plina i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005 (SL L 211, 14.8.2009., str. 36.).

- (114) *Ovom se Direktivom jača zaštita potrošača uvođenjem osnovnih ugovornih prava za centralizirano grijanje, hlađenje i toplu vodu u kućanstvu, koherentno s razinom prava, zaštite i osnaživanja koji su Direktivom (EU) 2019/944 uvedeni za krajnje kupce u sektoru električne energije. Potrošačima bi trebale biti dostupne jednostavne i nedvosmislene informacije o njihovim pravima. Nekoliko je čimbenika koji potrošačima otežavaju pristup raznim izvorima tržišnih informacija koje su im dostupne, razumijevanje tih informacija i postupanje u skladu s njima. Uvođenje osnovnih ugovornih prava može pomoći, među ostalim, u pravilnom razumijevanju osnovne kvalitete usluga koje dobavljač nudi u ugovoru, uključujući kvalitetu i značajke isporučene energije. Osim toga, može doprinijeti minimiziranju skrivenih ili dodatnih troškova koji bi mogli nastati zbog uvođenja poboljšanih ili novih usluga nakon potpisivanja ugovora bez jasnog razumijevanja i pristanka kupca. Te bi se usluge mogle odnositi, među ostalim, na isporučenu energiju, usluge mjerenja i obračuna, kupnju i ugradnju ili pomoćne usluge i usluge održavanja te troškove povezane s mrežom, mjernim uređajima i lokalnom opremom za grijanje ili hlađenje. Zahtjevima će se doprinijeti poboljšanju usporedivosti ponuda i osigurati jednaka razina osnovnih ugovornih prava svim građanima Unije u pogledu grijanja, hlađenja i tople vode u kućanstvu, bez ograničavanja nacionalnih nadležnosti.*
- (115) *U slučaju planiranog isključivanja iz grijanja, hlađenja i tople vode u kućanstvu opskrbljivači bi dotičnim kupcima trebali pružiti odgovarajuće informacije o alternativnim mjerama, kao što su izvori potpore za izbjegavanje isključivanja, sustavi predujma, energetske preglede, usluge savjetovanja u području energetike, alternativni planovi plaćanja, savjeti o upravljanju dugom ili moratoriji na isključivanje.*
- (116) Bolja zaštita potrošača trebala bi se jamčiti dostupnošću učinkovitih neovisnih mehanizama za izvansudsko rješavanje sporova svim potrošačima, kao što je pravobranitelj za energetiku, tijelo za zaštitu potrošača ili regulatorno tijelo. Države članice trebale bi stoga uvesti brze i djelotvorne postupke za obradu pritužbi.

- (117) Trebalo bi priznati ***i aktivno podupirati*** doprinos zajednica obnovljive energije na temelju Direktive (EU) 2018/2001 i energetske zajednice građana na temelju Direktive (EU) 2019/944 u postizanju ciljeva europskog zelenog plana i Plana za postizanje klimatskog cilja. Države članice trebale bi stoga razmotriti i promicati ulogu zajednica obnovljive energije i energetske zajednice građana. Te zajednice mogu pomagati državama članicama u postizanju ciljeva ove Direktive poboljšavanjem energetske učinkovitosti na lokalnoj razini ili na razini kućanstava ***te u javnim zgradama, u suradnji s lokalnim tijelima***. One mogu osnažiti i uključiti potrošače te omogućiti nekim skupinama kupaca iz kategorije kućanstava, među ostalim onima u ruralnim i udaljenim područjima, da sudjeluju u projektima i intervencijama u području energetske učinkovitosti ***u kojima se djelovanja mogu kombinirati s ulaganjima u obnovljivu energiju***. Energetske zajednice ***mogu imati važnu ulogu u obrazovanju i podizanju svijesti građana o mjerama osmišljenima za ostvarenje uštede energije. Ako ih države članice na odgovarajući način podupiru, energetske zajednice*** mogu pomoći u sprečavanju energetske siromaštva pomaganjem u projektima u području energetske učinkovitosti, smanjivanjem potrošnje energije i nižim tarifama za opskrbu.
- (118) ***Dugoročne promjene ponašanja povezane s potrošnjom energije mogu se postići osnaživanjem građana. Energetske zajednice mogu pomoći u postizanju dugoročne uštede energije, osobito među kućanstvima, te u povećanju održivih ulaganja građana i malih poduzeća. Države članice trebale bi poticati takva djelovanja građana pružanjem potpore energetske projektima i organizacijama u zajednici. Osim toga, strategije sudjelovanja, koje uključuju sve relevantne dionike na nacionalnoj i lokalnoj razini u postupak oblikovanja politika, mogu biti dio lokalnih ili regionalnih planova za dekarbonizaciju ili nacionalnih planova za obnovu zgrada u cilju podizanja svijesti, dobivanja povratnih informacija o politikama i poboljšanja njihova prihvaćanja u javnosti.***

- (119) Trebalo bi prepoznati doprinos jedinstvenih kontaktnih točaka ili sličnih struktura kao mehanizama kojima se brojnim ciljanim skupinama, među kojima su građani, MSP-ovi i javna tijela, omogućuje da osmisle i provedu projekte i mjere povezane s prelaskom na čistu energiju. ***Doprinos jedinstvenih kontaktnih točaka može biti vrlo važan za ugrožene kupce jer bi mogli dobiti pouzdane i dostupne informacije o poboljšanjima energetske učinkovitosti.*** Takav doprinos može uključivati pružanje tehničkih, administrativnih i financijskih savjeta i pomoći, pomaganje u potrebnim upravnim postupcima ili pristupu financijskim tržištima, ili usmjeravanje u pogledu Unijinog i nacionalnog pravnog okvira, uključujući pravila i kriterije javne nabave, te u pogledu taksonomije EU-a.
- (120) Komisija bi trebala preispitivati učinak svojih mjera za potporu razvoju platformi ili foruma na poticanje programa osposobljavanja za energetske učinkovitost, na kojima, među ostalim, sudjeluju europska tijela za socijalni dijalog, te bi prema potrebi trebala predložiti daljnje mjere. Komisija bi također trebala poticati europske socijalne partnere u njihovim raspravama o energetske učinkovitosti, posebno u pogledu ugroženih kupaca i krajnjih korisnika, uključujući one koji žive u energetske siromaštvu.
- (121) Poštena tranzicija prema klimatski neutralnoj Uniji do 2050. središnji je element europskog zelenog plana. U europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija zajednički proglasili 17. studenoga 2017., energija se navodi kao jedna od osnovnih usluga kojoj svatko ima pravo pristupa. Potpora pristupu takvim uslugama mora biti dostupna onima kojima je potrebna, ***osobito u kontekstu inflacijskog pritiska i znatnih povećanja cijena energije.***
- (122) Potrebno se osigurati da su osobe pogođene energetske siromaštvom, ugroženi kupci, osobe u kućanstvima s niskim dohotkom i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju zaštićeni i, u tu svrhu, osnaženi da aktivno sudjeluju u intervencijama i mjerama za poboljšavanje energetske učinkovitosti i povezanim mjerama država članica za zaštitu potrošača i informiranje. ***Trebalo bi osmisliti ciljne informativne kampanje kako bi se prikazale prednosti energetske učinkovitosti i pružile informacije o dostupnoj financijskoj potpori.***

- (123) Javna sredstva dostupna na razini Unije i na nacionalnoj razini trebala bi se strateški ulagati u mjere za poboljšavanje energetske učinkovitosti, osobito u korist osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, osoba u kućanstvima s niskim dohotkom i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju. Države članice trebale bi iskoristiti sve financijske doprinose koje bi mogle primiti iz Socijalnog fonda za klimatsku politiku uspostavljenog Uredbom (EU) 2023/955 Europskog parlamenta i Vijeća³³ i prihode od emisijskih jedinica iz EU sustava trgovanja emisijama. Ti prihodi pomoći će državama članicama u ispunjavanju njihove obveze da prioritarno provode mjere energetske učinkovitosti i mjere politika u okviru obveze uštede energije kod osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, osoba u kućanstvima s niskim dohotkom i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju, uključujući one koje žive u ruralnim i udaljenim regijama.
- (124) Nacionalni programi financiranja trebali bi biti dopunjeni prikladnim programima za bolje informiranje, tehničku i administrativnu pomoć i lakši pristup financiranju čime će se omogućiti posebno da osobe pogođene energetske siromaštvom, ugroženi kupci, osobe u kućanstvima s niskim dohotkom i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju, najefikasnije iskoriste raspoloživa sredstva.
- (125) Države članice trebale bi jednako osnaživati i štititi sve ljude, neovisno o spolu, rodu, dobi, invaliditetu, rasnom ili etničkom porijeklu, seksualnoj orijentaciji, vjeri ili uvjerenju te osigurati da su osobe najpogođenije energetske siromaštvom, osobe u opasnosti da budu pogođene energetske siromaštvom ili osobe najizloženije negativnim posljedicama energetske siromaštva primjereno zaštićene. Države članice trebale bi uz to osigurati da se zbog mjera energetske učinkovitosti ne pogoršaju postojeće nejednakosti, posebice u pogledu energetske siromaštva.
- (126) *Na temelju članka 15. stavka 2. Direktive 2012/27/EU sve države članice provele su procjenu potencijala energetske učinkovitosti svoje infrastrukture za plin i električnu energiju te su utvrdile konkretne mjere i ulaganja za uvođenje troškovno učinkovitih poboljšanja energetske učinkovitosti u mrežnu infrastrukturu, s vremenskim rasporedom njihova uvođenja. Rezultati tih djelovanja čvrst su temelj za primjenu načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” u njihovu planiranju mreže, razvoju mreže i odlukama o ulaganjima.*

³³ Uredba (EU) 2023/955 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o uspostavi Socijalnog fonda za klimatsku politiku i o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1060 (SL L 130, 16.5.2023., str. 1.).

- (127) Nacionalna regulatorna tijela za energetiku **trebala bi** usvojiti integrirani pristup koji uključuje potencijalnu uštedu u sektorima opskrbe energijom i krajnje potrošnje. Ne dovodeći u pitanje sigurnost opskrbe, integraciju tržišta i anticipativna ulaganja u odobalne mreže potrebna za uvođenje energije iz odobalnih obnovljivih izvora, nacionalna regulatorna tijela za energetiku trebala bi osigurati da se načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” primjenjuje u planiranju i donošenju odluka i da se mrežnim tarifama i regulativom potiču poboljšanja u području energetske učinkovitosti. Države članice trebale bi osigurati i da operatori prijenosnih odnosno transportnih i distribucijskih sustava uzmu u obzir načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”. To bi operatorima prijenosnih odnosno transportnih i distribucijskih sustava pomoglo da razmotre bolja rješenja za energetska učinkovitost za nabavu resursa na strani potražnje i dodatne troškove nastale zbog takve nabave te okolišne i socioekonomske utjecaje različitih mrežnih ulaganja i operativnih planova. Takav pristup zahtijeva prelazak s uske perspektive gospodarske učinkovitosti na najveću korist za društvo. Načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” trebalo bi se posebno primjenjivati u kontekstu izrade scenarija za širenje energetske infrastrukture u kojem bi se rješenja na strani potražnje mogla smatrati izvedivim alternativama pa ih se treba na odgovarajući način procijeniti te bi trebalo postati suštinski dio procjene projekata planiranja mreže. Nacionalna regulatorna tijela za energetiku trebala bi detaljno pratiti njegovu primjenu.
- (128) Dovoljan broj pouzdanih stručnjaka iz područja energetske učinkovitosti trebao bi biti na raspolaganju kako bi se osigurala učinkovita i pravodobna provedba ove Direktive, na primjer u ispunjavanju zahtjeva u vezi s energetske pregledima i provedbi sustavâ obveze energetske učinkovitosti. Stoga bi države članice trebale uspostaviti certifikacijske ili jednake kvalifikacijske, ili oboje, i primjerene sustave osposobljavanja za pružatelje energetske usluga, energetske preglede i druge mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima, pružateljima osposobljavanja i drugim relevantnim dionicima. Te bi se sustave trebalo ocjenjivati svake četiri godine počevši od prosinca 2024. i, prema potrebi, ažurirati kako bi se osigurala potrebna razina kompetencija pružateljima energetske usluga, energetske revizorima, menadžerima u području energetike i instalaterima dijelova zgrada.

- (129) Nužno je nastaviti razvijati tržište energetske usluge kako bi se osigurala potražnja za energetskim uslugama i opskrba energetskim uslugama. Transparentnost, na primjer putem popisa certificiranih pružatelja energetske usluge i dostupnih obrazaca ugovora, razmjena najboljih praksi i smjernice mogu znatno doprinijeti prihvaćanju energetske usluge i ugovora o energetskom učinku te mogu također doprinijeti poticanju potražnje i povećati povjerenje u pružatelje energetske usluge. U ugovoru o energetskom učinku korisnik energetske usluge izbjegava troškove ulaganja tako da ulaganje koje je provela treća osoba u cijelosti ili djelomično otplati dijelom financijske vrijednosti uštede energije. To može pomoći u privlačenju privatnog kapitala, koji je važan element za povećanje stope obnove zgrada u Uniji, dovođenje stručnosti na tržište i stvaranje inovativnih poslovnih modela. Zbog toga bi u slučaju nestambenih zgrada s ukupnom korisnom površinom pod većom od 750 m² trebalo biti obvezno procijeniti izvedivost primjene ugovora o energetskom učinku za obnovu. To bi bio korak prema većem povjerenju u poduzeća za energetske usluge i prema povećavanju broja takvih projekata u budućnosti.
- (130) S obzirom na ambiciozne ciljeve za obnovu tijekom sljedećeg desetljeća u kontekstu Vala obnove, potrebno je proširiti ulogu neovisnih tržišnih posrednika, uključujući jedinstvene kontaktne točke ili slične mehanizme za podršku, kako bi se potaknuo razvoj tržišta i na strani ponude i na strani potražnje te promicali ugovori o energetskom učinku za obnovu privatnih i javnih zgrada. Lokalne energetske agencije mogle bi imati važnu ulogu u tome i prepoznavati i podržavati elemente koji bi to mogli olakšavati ili jedinstvene kontaktne točke. ***Ova Direktiva trebala bi doprinijeti poboljšanju dostupnosti proizvoda, usluga i savjeta, među ostalim promicanjem potencijala poduzetnika da popune praznine na tržištu i osiguraju inovativne načine za poboljšanje energetske učinkovitosti, uz istodobno osiguravanje poštovanja načela nediskriminacije.***
- (131) U nekoliko država članica još uvijek postoje regulatorne i neregulatorne prepreke koje znatno otežavaju ugovaranje energetske usluge. Stoga je potrebno raditi na pitanjima dvosmislenosti u nacionalnim zakonodavnim okvirima, nedostatka stručnosti, posebno kad je riječ o postupcima javne nabave, i međusobno konkurentnih zajmova i bespovratnih sredstava.

- (132) Države članice trebale bi nastaviti podupirati javni sektor u prihvaćanju ugovora o energetske učinku tako što će se za njih izraditi obrasci u kojima će biti uzeti u obzir dostupne europske ili međunarodne norme, smjernice za javne natječaje i Vodič za statističku obradu ugovora o energetske učinku, koji su Eurostat i Europska investicijska banka (EIB) objavili u svibnju 2018. i u kojem su obradili kako se postupi s ugovorima o energetske učinku u računima države, kojima je omogućeno da se pristupi uklanjanju preostalih regulatornih prepreka tim ugovorima u državama članicama.
- (133) Države članice poduzele su mjere za utvrđivanje i uklanjanje regulatornih i neregulatornih prepreka. Međutim, postoji potreba za povećanjem napora radi uklanjanja regulatornih i neregulatornih prepreka primjeni ugovora o energetske učinku i financijskih aranžmana s trećim osobama koji pomažu u postizanju uštede energije. Te prepreke uključuju računovodstvena pravila i prakse kojima se sprečava da se kapitalna ulaganja i godišnje financijske uštede proizišle iz mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti na odgovarajući način odražavaju u računovodstvenoj evidenciji za cjelokupni životni vijek ulaganja.
- (134) Države članice su na temelju nacionalnih akcijskih planova za energetske učinkovitost iz 2014. i 2017. izvijestile o napretku u uklanjanju regulatornih i neregulatornih prepreka energetske učinkovitosti u pogledu suprotstavljenih interesa između vlasnika i najmoprimaca ili između više vlasnika zgrade ili samostalnih uporabnih cjelina zgrade. Države članice trebale bi nastaviti s radom u tom smjeru i iskoristiti potencijal za energetske učinkovitost u kontekstu statističkih podataka Eurostata za 2016., posebno činjenicu da više od četiri od deset Europljana živi u stanovima i da su više od tri od deset Europljana najmoprimci.

- (135) Države članice, **uključujući regionalna i lokalna tijela**, trebalo bi poticati da u potpunosti iskoriste europske fondove dostupne u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2021. do 2027., utvrđenog Uredbom Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093³⁴, Mehanizam za oporavak i otpornost, **uspostavljen Uredbom (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća**³⁵, te financijske instrumente i tehničku pomoć dostupne u okviru programa InvestEU, uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća³⁶, kako bi potaknule privatna i javna ulaganja u mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti. Ulaganjem u energetska učinkovitost može se doprinijeti gospodarskom rastu, zapošljavanju, inovacijama i smanjenju energetske siromaštva u kućanstvima, čime se ostvaruje pozitivan doprinos gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji i zelenom oporavku. Područja koja bi se mogla financirati uključuju mjere energetske učinkovitosti u javnim zgradama i stambenim jedinicama te osiguravanje novih vještina za poticanje zapošljavanja u sektoru energetske učinkovitosti **putem razvoja osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja stručnjaka, osobito u poslovima povezanim s obnovom zgrada**. Komisija će osigurati sinergije među instrumentima financiranja, a posebno fondovima s podijeljenim upravljanjem i s izravnim upravljanjem, kao što su programi sa središnjim upravljanjem Obzor Europa i LIFE, kao i među bespovratnim sredstvima, zajmovima i tehničkom pomoći da bi se maksimizirao njihov učinak poluge na privatno financiranje i njihov učinak na postizanje ciljeva politike energetske učinkovitosti.
- (136) S ciljem ostvarivanja ciljeva ove Direktive, države članice trebale bi poticati uporabu instrumenata financiranja. Takvi bi instrumenti financiranja mogli uključivati financijske doprinose i novčane kazne za kršenja određenih odredaba ove Direktive, sredstva izdvojena za energetska učinkovitost u skladu s člankom 10. stavkom 3. Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³⁷ i sredstva izdvojena za energetska učinkovitost u europskim fondovima i programima te namjenske europske financijske instrumente kao što je Europski fond za energetska učinkovitost.

³⁴ Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. 2027. (SL L 433I, 22.12.2020., str. 11.).

³⁵ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021, str. 17.).

³⁶ Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021, str. 30.).

³⁷ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32.).

- (137) Instrumenti financiranja mogli bi se, ako je primjenjivo, temeljiti na sredstvima izdvojenima za energetske učinkovitost iz projektnih obveznica Unije, sredstvima izdvojenima za energetske učinkovitost iz EIB-a i drugih europskih financijskih institucija, posebno Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) i Razvojne banke Vijeća Europe, sredstvima koja su financijskom polugom osigurale financijske institucije, nacionalnim sredstvima, uključujući putem stvaranja regulatornih i fiskalnih okvira za poticanje provedbe inicijativa i programa u području energetske učinkovitosti i prihodima od godišnjih emisijskih kvota u skladu s Odlukom br. 406/2009/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³⁸.
- (138) Instrumenti financiranja mogli bi posebno upotrebljavati doprinose, sredstva i prihode iz tih sredstava za omogućavanje i poticanje privatnih kapitalnih ulaganja, oslanjajući se posebno na institucionalne ulagatelje i istodobno se za dodjelu sredstava koristeći kriterijima kojima se osigurava ostvarivanje okolišnih i socijalnih ciljeva, mogli bi upotrebljavati inovativne mehanizme financiranja, uključujući kreditna jamstva za privatni kapital, kreditna jamstva za poticanje ugovora o energetske učinku, bespovratna sredstva, subvencionirane kredite i posebne kreditne linije, sustave financiranja treće osobe, kojima se smanjuju rizici projekata za energetske učinkovitost i omogućuju troškovno učinkoviti radovi obnove čak i među kućanstvima s niskim i srednjim prihodima, te bi mogli biti povezani s programima ili agencijama koji će objedinjavati i ocjenjivati kvalitetu projekata za uštedu energije, pružati tehničku pomoć, promicati tržište energetske usluga i doprinositi stvaranju potražnje za energetske uslugama kod potrošača.
- (139) Instrumenti financiranja mogli bi također osigurati odgovarajuća sredstva za podupiranje programa osposobljavanja i certifikacije kojima se poboljšavaju i akreditiraju vještine za energetske učinkovitost, mogli bi osigurati sredstva za istraživanje, demonstraciju i ubrzanje primjene tehnologija na maloj razini i mikrorazini u proizvodnji energije te optimizaciju priključivanja takvih generatora na mrežu, mogli bi biti povezani s programima mjera za promicanje energetske učinkovitosti u svim stambenim objektima radi sprečavanja energetske siromaštva i poticanja najmodavaca koji iznajmljuju stambene objekte da svoje nekretnine učine energetske što učinkovitijima, te bi mogli osigurati odgovarajuća sredstva za podupiranje

³⁸ Odluka br. 406/2009/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o naporima koje poduzimaju države članice radi smanjenja emisija stakleničkih plinova s ciljem ostvarenja ciljeva Zajednice vezanih za smanjenje emisija stakleničkih plinova do 2020. godine (SL L 140, 5.6.2009., str. 136.).

socijalnog dijaloga i postavljanje standarda s ciljem poboljšanja energetske učinkovitosti i osiguravanja dobrih uvjeta rada te zdravlja i sigurnosti na radu.

- (140) Raspoloživi Unijini programi financiranja, financijski instrumenti i inovativni mehanizmi financiranja trebali bi se upotrebljavati za praktičnu primjenu cilja poboljšanja energetskih svojstava zgrada javnih tijela. S tim u vezi, države članice mogu upotrebljavati svoje prihode od godišnjih emisijskih kvota u skladu s Odlukom br. 406/2009/EZ za razvoj takvih mehanizama na dobrovoljnoj osnovi i uzimajući u obzir nacionalna proračunska pravila. ***Komisija i države članice trebale bi regionalnim i lokalnim upravama pružati odgovarajuće informacije o takvim Unijinim programima financiranja, financijskim instrumentima i inovativnim mehanizmima financiranja.***
- (141) Pri provedbi cilja energetske učinkovitosti Komisija bi trebala pratiti učinak relevantnih mjera na Direktivu 2003/87/EZ kako bi se održali poticaji u okviru EU sustava trgovanja emisijama kojima se nagrađuju ulaganja s niskim emisijama ugljika i kako bi se sektori iz EU sustava trgovanja emisijama pripremili za inovacije potrebne u budućnosti. Komisija će trebati pratiti učinak na one industrijske sektore koji su izloženi znatnom riziku od izmještanja emisija ugljika kako su navedeni u Prilogu Odluci Komisije 2014/746/EU³⁹ kako bi se osiguralo da se ovom Direktivom promiče i ne sprečava razvoj tih sektora.
- (142) Mjere država članica trebalo bi poduprijeti dobro osmišljenim i učinkovitim financijskim instrumentima Unije u okviru programa InvestEU te financiranjem EIB-a i EBRD-a, kojima bi se trebala podupirati ulaganja u energetske učinkovitost u svim fazama energetskog lanca i upotrebljavati sveobuhvatnu analizu troškova i koristi prema modelu diferenciranih diskontnih stopa. Financijska potpora trebala bi biti usmjerena na troškovno učinkovite metode za povećanje energetske učinkovitosti, što bi dovelo do smanjenja energetske potrošnje. EIB i EBRD trebali bi, zajedno s nacionalnim razvojnim bankama, osmišljavati, stvarati i financirati programe i projekte prilagođene sektoru učinkovitosti, među ostalim za energetske siromašna kućanstva.

³⁹ Odluka Komisije 2014/746/EU od 27. listopada 2014. o utvrđivanju, u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, popisa sektora i podsektora koji se smatraju izloženima značajnom riziku od istjecanja ugljika, za razdoblje od 2015. do 2019. (SL L 308, 29.10.2014., str. 114.).

- (143) Međusektorsko pravo predstavlja čvrstu osnovu za zaštitu potrošača u pogledu širokog raspona postojećih energetske usluga te će se vjerojatno dalje razvijati. Međutim, trebalo bi jasno utvrditi određena osnovna ugovorna prava kupaca. Potrošačima bi trebale biti dostupne jasne i nedvosmislene informacije o njihovim pravima u pogledu sektora energetike.
- (144) Kako bi se mogla evaluirati djelotvornost ove Direktive trebalo bi uvesti zahtjev za provedbom općeg preispitivanja ove Direktive i podnošenjem izvješća Europskom parlamentu i Vijeću do 28. veljače 2027. To bi preispitivanje trebalo omogućiti potrebna usklađivanja, uzimajući također u obzir gospodarska kretanja i razvoj događaja u pogledu inovacija.
- (145) Lokalnim i regionalnim tijelima trebalo bi dati vodeću ulogu u razvoju i osmišljavanju, provedbi i procjeni mjera iz ove Direktive kako bi se na odgovarajući način mogla baviti posebnim obilježjima svoje klime, kulture i društva.
- (146) S obzirom na tehnološki napredak i rastući udio obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije trebalo bi preispitati zadani koeficijent za uštede električne energije u kWh kako bi se uzele u obzir promjene faktora primarne energije za električnu energiju i ostale nositelje energije. Metodologija izračuna u skladu je s Eurostatovim energetske bilancama i definicijama, osim za metodu dodjele utroška goriva za toplinsku i električnu energiju u kombiniranim kogeneracijskim postrojenjima, za koje je učinkovitost referentnog sustava, potrebna za dodjelu potrošnje goriva, usklađena s podacima Eurostata za 2015. i 2020. Izračuni koji odražavaju kombinaciju izvora energije faktora primarne energije za električnu energiju temelje se na godišnjim prosječnim vrijednostima. Za proizvodnju električne i toplinske energije iz nuklearnih izvora upotrebljava se metoda izračuna na temelju „fizičkog udjela energije”, a za proizvodnju električne i toplinske energije iz fosilnih goriva i biomase upotrebljava se metoda na temelju „učinkovitosti tehničke konverzije”. Za negorivu obnovljivu energiju metoda je izravni ekvivalent na temelju pristupa „ukupne primarne energije”. Za izračun udjela primarne energije za električnu energiju iz kogeneracije primjenjuje se metoda utvrđena u ovoj Direktivi. Upotrebljava se prosječni položaj na tržištu, a ne marginalni. Za negorive obnovljive izvore energije pretpostavlja se učinkovitost konverzije 100 %, za geotermalne elektrane 10 %, a za nuklearne elektrane 33 %. Izračun ukupne učinkovitosti za kogeneraciju temelji se na najnovijim podacima Eurostata. U obzir se uzimaju gubici povezani s konverzijom,

prijenosom i distribucijom. Gubici distribucije nositelja energije, osim električne energije, ne uzimaju se u obzir u izračunima zbog nedostatka pouzdanih podataka i složenosti izračuna. U pogledu granica sustava faktor primarne energije iznosi 1 za sve izvore energije. Odabrani koeficijent za faktor primarne energije za električnu energiju prosjek je vrijednosti za 2024. i 2025. jer će budući faktor primarne energije biti prikladniji pokazatelj od onog iz ranijeg razdoblja. Analizom su obuhvaćene države članice i Norveška. Podaci za Norvešku temelje se na podacima ENTSO-E-a.

- (147) Ušteda energije koja proizlazi iz provedbe prava Unije ne bi se smjela iskazati, osim ako proizlazi iz mjere kojom se premašuje minimum koji se zahtijeva u dotičnom pravnom aktu Unije, bilo da je riječ o postavljanju ambicioznijih zahtjeva u pogledu energetske učinkovitosti na razini država članica ili povećanju primjene mjere. Zgrade predstavljaju znatan potencijal za dodatno povećanje energetske učinkovitosti, a obnova zgrada zajedno s ekonomijom razmjera bitan je i dugoročan element u povećanju uštede energije. Potrebno je stoga pojasniti da je svaku uštedu energije koja proizlazi iz mjera za promicanje obnove postojećih zgrada moguće iskazati ako je premašila uštedu do koje bi i inače došlo da nema te mjere politike i ako država članica dokaže da je stranka obveznica, stranka sudionica ili ovlaštena stranka doista doprinijela ostvarivanju uštede energije koja se iskazuje.
- (148) U skladu s Komunikacijom Komisije od 25. veljače 2015. naslovljenom „Okvirna strategija za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom” i načelima bolje izrade zakonodavstva trebalo bi dati veću važnost pravilima o praćenju i provjeri za provedbu sustavâ obveze energetske učinkovitosti i alternativnih mjera politike, uključujući zahtjev da se provjeri statistički reprezentativan uzorak mjera.

- (149) Energijom proizvedenom na ili u zgradama tehnologijama za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora smanjuje se količina energije dobivene iz fosilnih goriva. Smanjenje potrošnje energije i upotreba energije iz obnovljivih izvora u sektoru zgradarstva važne su mjere za smanjenje energetske ovisnosti Unije i emisija stakleničkih plinova, posebno s obzirom na ambiciozne klimatske i energetske ciljeve utvrđene do 2030. kao i globalnu obvezu preuzetu u kontekstu Pariškog sporazuma. Za potrebe svoje kumulativne obveze uštede energije države članice mogu uzeti u obzir uštedu energije nastalu mjerama politike kojima se promiču tehnologije obnovljive energije kako bi ispunile zahtjeve u vezi s uštedom energije u skladu s metodologijom izračuna iz ove Direktive. Ušteda energije iz mjera politike koje se odnose na korištenje izravnog izgaranja fosilnih goriva ne bi se trebala uračunavati.
- (150) Neke od promjena uvedenih ovom Direktivom mogle bi zahtijevati naknadnu izmjenu Uredbe (EU) 2018/1999 kako bi se osigurala koherentnost između tih dvaju pravnih akata. Nove odredbe, uglavnom povezane s određivanjem nacionalnih doprinosa, mehanizmima za rješavanje nedosljednosti i obvezama izvješćivanja, trebale bi se pojednostaviti s obzirom na tu uredbu i prenijeti u nju nakon njezine izmjene. Neke odredbe Uredbe (EU) 2018/1999 možda bi trebalo preispitati s obzirom na promjene predložene u ovoj Direktivi. Zbog dodatnih zahtjeva u pogledu izvješćivanja i praćenja ne bi smjeli nastati novi paralelni sustavi izvješćivanja, nego bi oni bili dio postojećeg okvira za praćenje i izvješćivanje iz Uredbe (EU) 2018/1999.
- (151) Da bi potaknula provedbu ove Direktive u praksi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, Komisija bi putem internetske platforme trebala i dalje podržavati razmjenu iskustava o praksi, mjerilima, umrežavanju i inovativnim praktičnim rješenjima.
- (152) S obzirom na to da ciljeve ove Direktive, odnosno ostvarivanje cilja energetske učinkovitosti i utiranje puta daljnjim poboljšanjima energetske učinkovitosti i prema klimatskoj neutralnosti, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka djelovanja oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.

- (153) Kako bi se omogućila prilagodba tehničkom napretku i promjenama u distribuciji izvora energije, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s preispitivanjem usklađenih referentnih vrijednosti učinkovitosti utvrđenih na temelju ove Direktive, u vezi s vrijednostima, metodama izračuna, zadanim koeficijentom primarne energije i zahtjevima iz prilogâ ovoj Direktivi te u vezi s dopunom ove Direktive uspostavom zajedničkog sustava Unije za ocjenjivanje održivosti podatkovnih centara koji se nalaze na njezinu području. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.⁴⁰ Osim toga, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (154) Uredbu (EU) 2023/955 trebalo bi izmijeniti kako bi se uzela u obzir definicija energetske siromaštva utvrđena u ovoj Direktivi. Time bi se osigurala dosljednost, koherentnost, komplementarnost i sinergija između različitih instrumenata i financiranja, posebno za kućanstva pogođena energetske siromaštvom.
- (155) Obvezu prenošenja ove Direktive u nacionalno pravo trebalo bi ograničiti na one odredbe koje predstavljaju suštinsku izmjenu u usporedbi s prijašnjom direktivom. Obveza prenošenja nepromijenjenih odredaba proizlazi iz prijašnje direktive.
- (156) Ovom Direktivom ne bi se trebale dovoditi u pitanje obveze država članica u pogledu rokova za prenošenje u nacionalno pravo direktiva, koji su navedeni u dijelu B Priloga XVI.,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

⁴⁰ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

POGLAVLJE I.

PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE, DEFINICIJE I CILJEVI ENERGETSKE UČINKOVITOSTI

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Direktivom uspostavlja zajednički okvir mjera za promicanje energetske učinkovitosti unutar Unije kako bi se osiguralo postizanje ciljeva energetske učinkovitosti Unije i omogućuju daljnja poboljšanja energetske učinkovitosti. ***Cilj je tog zajedničkog okvira doprinijeti provedbi Uredbe (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća⁴¹ i sigurnosti opskrbe energijom u Uniji smanjenjem njezine ovisnosti o uvozu energije, uključujući fosilna goriva.***

Ovom se Direktivom utvrđuju pravila čija je namjena prioritarna provedba energetske učinkovitosti u svim sektorima, uklanjanje prepreka na tržištu energije i prevladavanje tržišnih nedostataka koji ograničavaju učinkovitost u opskrbi energijom ***te u prijenosu odnosno transportu, skladištenju*** i korištenju energije. Njome se također predviđa utvrđivanje okvirnih nacionalnih doprinosa energetske učinkovitosti za 2030.

Ovom se Direktivom doprinosi provedbi načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu”, čime se također doprinosi Uniji kao uključivom, pravednom i prosperitetnom društvu s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom.

2. Zahtjevi utvrđeni u ovoj Direktivi minimalni su zahtjevi i ne sprečavaju nijednu državu članicu da zadrži ili uvede strože mjere. Takve mjere moraju biti u skladu s pravom Unije. Ako su nacionalnim zakonodavstvom predviđene strože mjere, država članica obavješćuje Komisiju o tom zakonodavstvu.

⁴¹ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „energija” znači energenti kako su definirani u članku 2. točki (d) Uredbe (EZ) br. 1099/2008 Europskog parlamenta i Vijeća⁴²;
2. „energetska učinkovitost na prvom mjestu” znači energetska učinkovitost na prvom mjestu kako je definirana u članku 2. točki 18. Uredbe (EU) 2018/1999;
3. „energetski sustav” znači sustav ponajprije osmišljen za pružanje energetske usluga kako bi se zadovoljila potražnja sektorâ krajnje potrošnje za energijom u obliku topline, goriva i električne energije;
4. **„učinkovitost sustava” znači odabir energetski učinkovitih rješenja ako ona omogućuju i troškovno učinkovit put dekarbonizacije, dodatnu fleksibilnost i učinkovitu upotrebu resursa;**
5. „potrošnja primarne energije” ili „PEC” znači bruto dostupna energija bez međunarodnih pomorskih spremnika, neenergetske krajnje potrošnje i **energije** iz okoliša;
6. „krajnja potrošnja energije” ili „FEC” znači cjelokupna energija kojom se opskrbljuju industrija, promet, uključujući potrošnju energije u međunarodnom zračnom prometu, kućanstva, javne i privatne usluge, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i drugi sektori krajnji korisnici, isključujući potrošnju energije u međunarodnim pomorskim spremnicima, **energiju** iz okoliša i isporuke sektoru pretvorbe i energetske sektoru te gubitke zbog prijenosa odnosno transporta i distribucije kako su definirani u Prilogu A Uredbi (EZ) br. 1099/2008;
7. **„energija iz okoliša” znači energija iz okoliša kako je definirana u članku 2. točki 2. Direktive (EU) 2018/2001;**

⁴² Uredba (EZ) br. 1099/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o energetske statistici (SL L 304, 14.11.2008., str. 1.).

8. „energetska učinkovitost” znači omjer između ostvarenog učinka, usluge, robe ili energije i utroška energije;
9. „ušteta energije” znači količina uštedene energije utvrđena mjerenjem ili procjenjivanjem potrošnje, ili oboje, prije i nakon provedbe mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti, uz osiguravanje normalizacije vanjskih uvjeta koji utječu na potrošnju energije;
10. „poboljšanje energetske učinkovitosti” znači povećanje energetske učinkovitosti kao rezultat bilo kakvih promjena u tehnologiji, ponašanju ili gospodarstvu;
11. „energetska usluga” znači fizička korist, prednost ili dobro dobiveno iz kombinacije energije s energetske učinkovitom tehnologijom ili djelovanjem, koje može uključivati rad, održavanje i kontrolu potrebne za pružanje usluge, koja se pruža na temelju ugovora i za koju je dokazano da u uobičajenim okolnostima dovodi do poboljšanja energetske učinkovitosti koja se može provjeriti i izmjeriti ili procijeniti ili do uštede primarne energije;
12. „javna tijela” znači ***nacionalna, regionalna ili lokalna tijela i subjekti koje izravno financiraju i kojima upravljaju ta tijela, ali nisu industrijske ili komercijalne naravi;***
13. „ukupna korisna površina poda” znači površina poda zgrade ili dijela zgrade u kojoj se koristi energija radi postizanja određenih unutarnjih klimatskih uvjeta;
14. „javni naručitelji” znači javni naručitelji kako su definirani u članku 6. stavku 1. Direktive 2014/23/EU, članku 2. stavku 1. točki 1. Direktive 2014/24/EU i članku 3. stavku 1. Direktive 2014/25/EU;
15. „naručitelji” znači naručitelji kako su definirani u članku 7. stavku 1. Direktive 2014/23/EU i članku 4. stavku 1. Direktive 2014/25/EU;
16. „sustav gospodarenja energijom” znači skup međusobno povezanih ili djelujućih elemenata strategije u kojoj su određeni cilj energetske učinkovitosti i plan za ostvarivanje tog cilja, uključujući praćenje stvarne potrošnje energije, djelovanja poduzeta za povećavanje energetske učinkovitosti i mjerenje ostvarenog napretka;

17. „europska norma” znači norma koju je donio Europski odbor za normizaciju, Europski odbor za elektrotehničku normizaciju ili Europski institut za telekomunikacijske norme, a koja je stavljena na raspolaganje za javnu uporabu;
18. „međunarodna norma” znači norma koju je donijela Međunarodna organizacija za normizaciju, a koja je stavljena na raspolaganje za javnu uporabu;
19. „stranka obveznica” znači distributer energije, poduzeće za maloprodaju energije ili operator prijenosnog odnosno transportnog sustava za koje su obvezujući nacionalni sustavi obveze energetske učinkovitosti iz članka 9.;
20. „ovlaštena stranka” znači pravni subjekt na koji je vlada ili drugo javno tijelo prenijelo ovlasti za razvoj programa financiranja, upravljanje njime ili njegov rad u ime te vlade ili drugog javnog tijela;
21. „stranka sudionica” znači poduzeće ili javno tijelo koje se obvezalo ostvariti određene ciljeve na temelju dobrovoljnog sporazuma ili koje je obuhvaćeno instrumentom nacionalne regulatorne politike;
22. „provedbeno tijelo javne vlasti” znači javnopravno tijelo koje je odgovorno za provedbu ili praćenje oporezivanja u području energetike ili emisija ugljika, financijskih planova i instrumenata, fiskalnih poticaja, standarda i normi, sustava označivanja energetske učinkovitosti, osposobljavanja ili obrazovanja;
23. „mjera politike” znači regulatorni, financijski, fiskalni ili dobrovoljni instrument ili instrument za pružanje informacija koji je formalno uspostavljen i provodi se u državi članici s ciljem stvaranja okvira potpore, zahtjeva ili poticaja kojima se osigurava da sudionici na tržištu pružaju i kupuju energetske usluge i poduzimaju druge mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti;
24. „pojedinačna mjera” znači mjera koja dovodi do poboljšanja energetske učinkovitosti koje se može provjeriti i izmjeriti ili procijeniti i koja se poduzima kao posljedica mjere politike;

25. „distributer energije” znači fizička ili pravna osoba, uključujući operatora distribucijskog sustava, koja je odgovorna za prijenos ili transport energije s ciljem njezine isporuke krajnjim kupcima ili do distribucijskih stanica koje prodaju energiju krajnjim kupcima;
26. „operator distribucijskog sustava” znači operator distribucijskog sustava kako je definiran u članku 2. točki 29. Direktive (EU) 2019/944 kad je riječ o električnoj energiji ili članku 2. točki 6. Direktive 2009/73/EZ kad je riječ o plinu;
27. „poduzeće za maloprodaju energije” znači fizička ili pravna osoba koja prodaje energiju krajnjim kupcima;
28. „krajnji kupac” znači fizička ili pravna osoba koja kupuje energiju za vlastitu krajnju uporabu;
29. „pružatelj energetske usluge” znači fizička ili pravna osoba koja isporučuje energetske usluge ili usluge za poboljšanje energetske učinkovitosti u objektima ili prostorijama krajnjeg kupca;
30. **„mala i srednja poduzeća” ili „MSP-ovi” znači poduzeća kako su definirana u članku 2. stavku 1. Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ⁴³;**
31. **„mikropoduzeće” znači poduzeće kako je definirano u članku 2. stavku 3. Priloga Preporuci 2003/361/EZ;**
32. „energetski pregled” znači sustavni postupak stjecanja odgovarajućeg znanja o profilu potrošnje energije zgrade ili skupine zgrada, industrijskog ili komercijalnog procesa ili postrojenja ili privatne ili javne usluge, utvrđivanja i kvantificiranja troškovno učinkovitih mogućnosti uštede energije, utvrđivanja potencijala za troškovno učinkovito korištenje ili proizvodnju energije iz obnovljivih izvora te izvješćivanja o rezultatima;
33. „ugovor o energetske učinku” znači ugovorni sporazum između korisnika i pružatelja mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti, koji se provjerava i prati tijekom čitavog trajanja ugovora, pri čemu su radovi, opskrba ili usluge za tu mjeru plaćeni s obzirom na ugovorom dogovorenu razinu poboljšanja energetske učinkovitosti ili drugi dogovoreni kriterij energetske učinku, kao što je financijska ušteda;

⁴³ **Preporuka Komisije od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).**

34. „pametni sustav mjerenja” znači pametni sustav mjerenja kako je definiran u članku 2. točki 23. Direktive (EU) 2019/944 ili inteligentni sustav mjerenja iz Direktive 2009/73/EZ;
35. „operator prijenosnog odnosno transportnog sustava” znači operator prijenosnog sustava kako je definiran u članku 2. točki 35. Direktive (EU) 2019/944 kad je riječ o električnoj energiji odnosno operator transportnog sustava kako je definiran u članku 2. točki 4. Direktive 2009/73/EZ kad je riječ o plinu;
36. „kogeneracija” znači istodobna proizvodnja toplinske energije i električne ili mehaničke energije u istom postupku;
37. „ekonomski opravdana potražnja” znači potražnja koja ne prelazi potrebe za toplinom ili hlađenjem, a koja bi se inače u tržišnim uvjetima mogla zadovoljiti postupcima proizvodnje energije različitima od kogeneracije;
38. „korisna toplota” znači toplinska energija proizvedena u postupku kogeneracije radi zadovoljavanja ekonomski opravdane potražnje za grijanjem ili hlađenjem;
39. „električna energija iz kogeneracije” znači električna energija proizvedena u postupku povezanom s proizvodnjom korisne topline i obračunana u skladu s općim načelima navedenima u Prilogu II.;
40. „visokoučinkovita kogeneracija” znači kogeneracija koja ispunjava kriterije utvrđene u Prilogu III.;
41. „cjelokupna učinkovitost” znači godišnji iznos proizvodnje električne i mehaničke energije i proizvodnje korisne topline podijeljen s gorivom utrošenim za toplinsku energiju proizvedenu u postupku kogeneracije i bruto proizvodnju električne i mehaničke energije;
42. „omjer električne i toplinske energije” znači omjer između električne energije iz kogeneracije i korisne topline u isključivo kogeneracijskom pogonu, uz korištenje radnih podataka određene jedinice;
43. „kogeneracijska jedinica” znači jedinica koja može raditi u kogeneracijskom pogonu;
44. „mala kogeneracijska jedinica” znači kogeneracijska jedinica instaliranog kapaciteta manjeg od 1 MW_e;

45. „mikrokogeneracijska jedinica” znači kogeneracijska jedinica najvećeg kapaciteta manjeg od 50 kWe;
46. „učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje” znači sustav centraliziranog grijanja ili hlađenja koji ispunjava kriterije utvrđene u članku 26.;
47. „učinkovito grijanje i hlađenje” znači sustav grijanja i hlađenja koji, u odnosu na osnovni scenarij koji odražava uobičajenu situaciju, mjerljivo smanjuje utrošak primarne energije potrebne za opskrbu jedne jedinice isporučene energije unutar relevantne granice sustava na troškovno učinkovit način, u skladu s procjenom iz analize troškova i koristi iz ove Direktive i uzimajući u obzir energiju potrebnu za ekstrakciju, konverziju, prijevoz i distribuciju;
48. „učinkovito individualno grijanje i hlađenje” znači sustav opskrbe za individualno grijanje i hlađenje koji u odnosu na učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje mjerljivo smanjuje utrošak neobnovljive primarne energije potrebne za opskrbu jedne jedinice isporučene energije unutar relevantne granice sustava ili zahtijeva jednaki utrošak neobnovljive primarne energije, ali uz niže troškove, uzimajući u obzir energiju potrebnu za ekstrakciju, konverziju, prijevoz i distribuciju;
49. „podatkovni centar” znači *podatkovni centar kako je definiran u točki 2.6.3.1.16. Priloga A Uredbi (EZ) br. 1099/2008;*
50. „preuređenje u značajnoj mjeri” znači preuređenje čiji troškovi prelaze 50 % troškova ulaganja za novu usporedivu jedinicu;
51. „agregator” znači neovisni agregator kako je definiran u članku 2. točki 19. Direktive (EU) 2019/944;
52. „energetsko siromaštvo” znači da kućanstvo nema pristup osnovnim energetske uslugama, *pri čemu se takvim uslugama osiguravaju osnovne razine i* pristojan životni i zdravstveni *standard*, uključujući odgovarajuće *grijanje, toplu vodu*, hlađenje, rasvjetu i energiju za napajanje kućanskih uređaja, u relevantnom nacionalnom kontekstu, postojećim *nacionalnim* socijalnim politikama i ostalim relevantnim *nacionalnim* politikama, *što je uzrokovano kombinacijom čimbenika, uključujući barem cjenovnu nepristupačnost, nedovoljan raspoloživi dohodak, visoke izdatke za energiju i lošu energetske učinkovitost domova;*

53. „krajnji korisnik” znači fizička ili pravna osoba koja kupuje energiju za grijanje, hlađenje ili toplu vodu u kućanstvu za vlastitu krajnju uporabu, ili fizička ili pravna osoba koja boravi u pojedinačnoj zgradi ili samostalnoj uporabnoj jedinici u zgradi s više stanova ili višenamjenskoj zgradi koja se opskrbljuje grijanjem, hlađenjem ili toplom vodom u kućanstvu iz centralnog izvora, pri čemu takva osoba nema izravan ni pojedinačni ugovor s dobavljačem energije;
54. „suprotstavljeni interesi” znači da ne postoji pravedna i razumna raspodjela financijskih obveza i nagrada povezanih s ulaganjima u energetska učinkovitost među dotičnim akterima, na primjer između vlasnika i najmoprimaca, ili između vlasnika različitih samostalnih uporabnih cjelina zgrade, ili između vlasnika i najmoprimaca ili različitih vlasnika zgrada s više stanova ili višenamjenskih zgrada.
55. **„strategija uključivanja” znači strategija kojom se postavljaju ciljevi, razvijaju tehnike i uspostavlja postupak uključivanja svih relevantnih dionika na nacionalnoj ili lokalnoj razini, uključujući predstavnike civilnog društva kao što su organizacije potrošača, u postupak oblikovanja politika, s ciljem podizanja osviještenosti, dobivanja povratnih informacija o takvim politikama i poboljšanja njihova prihvaćanja u javnosti;**
56. „statistički značajan udio i reprezentativan uzorak mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti” znači takav udio i uzorak koji zahtjeva utvrđivanje podskupa statističke populacije dotičnih mjera za uštedu energije tako da odražava cjelokupnu populaciju svih mjera za uštedu energije i stoga omogućuje donošenje dovoljno pouzdanih zaključaka u vezi s povjerenjem u sveukupne mjere.

Članak 3.

Načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”

1. U skladu s načelom „energetska učinkovitost na prvom mjestu” države članice osiguravaju da se rješenja za energetska učinkovitost, **uključujući resurse na strani potražnje i fleksibilnost sustava, procjenjuju** u odlukama o planiranju, politikama i velikim ulaganjima **pojedinačne vrijednosti veće od 100 000 000 EUR, odnosno 175 000 000 EUR ako je riječ o projektima prometne infrastrukture**, koji se odnose na sljedeće sektore:

(a) energetske sustave; i

(b) neenergetske sektore, ako ti sektori utječu na potrošnju energije i energetske učinkovitost, *kao što su sektor zgradarstva, prometni i vodni sektor, sektor informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) te poljoprivredni i financijski sektor.*

2. Komisija do ... *[četiri godine nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive]* provodi procjenu pragova utvrđenih u stavku 1. s ciljem revizije naniže, uzimajući pritom u obzir moguća kretanja u gospodarstvu i na energetsom tržištu. Komisija do ... *[pet godina nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive]* Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće nakon kojeg, prema potrebi, slijede zakonodavni prijedlozi.
3. *Pri primjeni ovog članka države članice potiču se da uzmu u obzir Preporuku Komisije (EU) 2021/1749⁴⁴.*
4. Države članice osiguravaju da *nadležna tijela prate* primjenu načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu”, *uključujući, prema potrebi, integraciju sektora i međusektorske učinke*, u slučajevima u kojima su odluke o politikama, planiranju i ulaganjima podložne zahtjevima u pogledu odobrenja i praćenja.
5. Pri primjeni načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” države članice:
 - (a) promiču i, ako se zahtijevaju analize troškova i koristi, osiguravaju primjenu metodologija troškova i koristi *i objavljuju* te metodologije na temelju kojih je moguće primjereno procijeniti šire koristi rješenja za energetska učinkovitost, *prema potrebi, uzimajući u obzir cijeli životni ciklus i dugoročnu perspektivu, učinkovitost sustava i troškovnu učinkovitost, sigurnost opskrbe i kvantifikaciju* iz društvene, zdravstvene i gospodarske perspektive *te iz perspektive klimatske neutralnosti, te načela održivosti i kružnog gospodarstva u prijelazu na klimatsku neutralnost;*
 - (b) *odgovaraju na posljedice na energetska siromaštvo;*
 - (c) utvrđuju subjekt *ili subjekte* odgovorne za praćenje primjene načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” i učinaka *regulatornih okvira, uključujući financijske propise*, te odluka o politikama, planiranju i *velikim* ulaganjima iz stavka 1. na potrošnju energije, energetska učinkovitost *i energetske sustave;*

⁴⁴ Preporuka Komisije (EU) 2021/1749 od 28. rujna 2021. o energetska učinkovitosti na prvom mjestu: od načela do primjene u praksi – Smjernice i primjeri za provedbu pri donošenju odluka u energetska sektoru i drugim područjima (SL L 350, 4.10.2021., str. 9).

(d) izvješćuju Komisiju, u okviru svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih izvješća o napretku dostavljenih na temelju članka 17. Uredbe (EU) 2018/1999, o tome kako je načelo „**energetska učinkovitost na prvom mjestu**” uzeto u obzir u nacionalnim **i, ako je primjenjivo**, regionalnim **i lokalnim** odlukama o politikama, planiranju i velikim ulaganjima povezanim s nacionalnim i regionalnim energetske sustavima, **uključujući barem sljedeće:**

- i. procjenu primjene i koristi načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” u energetske sustavima, posebno u odnosu na potrošnju energije;**
- ii. popis djelovanja poduzetih kako bi se uklonile sve nepotrebne regulatorne ili neregulatorne prepreke provedbi načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” i rješenja na strani potražnje, među ostalim identificiranjem nacionalnog zakonodavstva i mjera koji su u suprotnosti s načelom „energetska učinkovitost na prvom mjestu”.**

6. Komisija **do ...[šest mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] donosi smjernice kojima se pruža zajednički opći okvir, uključujući nadzor te postupak praćenja i izvješćivanja, koji države članice mogu upotrebljavati za izradu metodologija troškova i koristi iz stavka 5. točke (a) za potrebe usporedivosti, ostavljajući pritom mogućnost državama članicama da se prilagode nacionalnim i lokalnim okolnostima.**

Članak 4.

Ciljevi energetske učinkovitosti

1. Države članice zajednički osiguravaju smanjenje potrošnje energije od barem **11,7 %** u 2030. u odnosu na predviđanja iz referentnog scenarija EU-a iz 2020. tako da krajnja potrošnja energije u Uniji ne bude veća od **763 Mtoe**. **Države članice ulažu napore kako bi zajednički doprinijele okvirnom cilju** Unije za potrošnju primarne energije tako da ona 2030. ne bude veća od **992,5 Mtoe**.
2. Svaka država članica određuje **okvirni** nacionalni **doprinos energetske učinkovitosti na temelju krajnje** potrošnje energije radi zajedničkog postizanja obvezujućeg cilja Unije za **krajnju potrošnju energije** iz stavka 1. ovog članka **i ulaže napore radi zajedničkog doprinošenja okvirnom cilju Unije za potrošnju primarne energije iz tog stavka**. Države članice obavješćuju Komisiju o navedenim doprinosima, zajedno s okvirnom putanjom za te doprinose, u okviru ažuriranja svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova prijavljenih na temelju članka 14. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999 i svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova priopćenih na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. te uredbe. Pri tome države članice **također izražavaju svoje doprinose u smislu apsolutne razine potrošnje primarne energije u 2030. Pri utvrđivanju svojih okvirnih nacionalnih doprinosa energetske učinkovitosti države članice uzimaju u obzir zahtjeve navedene u stavku 3.** ovog članka i objašnjavaju kako i na temelju kojih podataka su izračunale te doprinose. U tu svrhu **mogou upotrebljavati formulu iz Priloga I. ovog Direktivi**.

Države članice dostavljaju udjele potrošnje primarne energije i krajnje potrošnje energije u sektorima krajnjih korisnika, kako je definirano u Uredbi (EZ) br. 1099/2008, uključujući sektore industrije, domaćinstava, usluga i prometa, u svojim nacionalnim doprinosima energetske učinkovitosti. Države članice također navode predviđanja za potrošnju energije u sektoru IKT-a.

3. Pri određivanju svojih okvirnih nacionalnih doprinosa energetske učinkovitosti iz stavka 2. države članice uzimaju u obzir:
- (a) cilj Unije za krajnju potrošnju energije 2030. od najviše **763** Mtoe te za potrošnju primarne energije 2030. od najviše **992,5** Mtoe, kako je predviđeno u stavku 1.;
 - (b) mjere predviđene ovom Direktivom;
 - (c) druge mjere za promicanje energetske učinkovitosti u državama članicama i na razini Unije;
 - (d) sve relevantne čimbenike koji utječu na nastojanja u području učinkovitosti **■** :
 - i. ***rana nastojanja i djelovanja u području energetske učinkovitosti;***
 - ii. ravnopravnu raspodjelu nastojanja u cijeloj Uniji;
 - iii. energetske intenzitet gospodarstva;
 - iv. preostali troškovno učinkovit potencijal za uštedu energije;
 - (e) ostale nacionalne okolnosti koje utječu na potrošnju energije, a posebno:
 - i. razvoj i predviđanja u vezi s BDP-om ***i demografijom;***
 - ii. promjene u uvozu i izvozu energije, promjene u strukturi izvora energije i uvođenje novih održivih goriva;
 - iii. razvoj svih izvora obnovljive energije, nuklearne energije te hvatanja i skladištenja ugljika;

- iv. dekarbonizaciju energetske intenzivnih industrija;
- v. *razinu ambicije u nacionalnim planovima za dekarbonizaciju ili klimatsku neutralnost;*
- vi. gospodarski potencijal za uštedu energije;
- vii. *trenutačne klimatske uvjete i predviđanja u vezi s klimatskim promjenama.*

4. *Pri primjeni zahtjeva utvrđenih u stavku 3. država članica osigurava da njezin doprinos u Mtoe nije za više od 2,5 % veći od onoga koji bi bio da proizlazi iz formule iz Priloga I.*

5. *Komisija ocjenjuje je li zajednički doprinos država članica barem jednak obvezujućem cilju Unije za krajnju potrošnju energije utvrđenom u stavku 1. ovog članka. Ako Komisija zaključi da je nedovoljan, u okviru svoje procjene nacрта ažuriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999, ili najkasnije 1. ožujka 2024., uzimajući u obzir ažurirani referentni scenarij EU-a iz 2020. na temelju ovog stavka, Komisija svakoj državi članici dostavlja ispravljeni okvirni nacionalni doprinos energetske učinkovitosti za krajnju potrošnju energije na temelju:*

- (a) *preostalog zajedničkog smanjenja krajnje potrošnje energije potrebnog za postizanje obvezujućeg cilja Unije utvrđenog u stavku 1.;*
- (b) *relativnog intenziteta stakleničkih plinova po jedinici BDP-a u 2019. među dotičnim državama članicama;*
- (c) *BDP-a tih država članica u 2019.*

Prije primjene formule iz Priloga I. za mehanizam uspostavljen u ovom stavku, a najkasnije 30. studenoga 2023., Komisija ažurira referentni scenarij EU-a iz 2020. na temelju najnovijih podataka Eurostata koje su dostavile države članice, u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (b) i člankom 14. Uredbe (EU) 2018/1999.

Neovisno o članku 37. ove Direktive, države članice koje žele ažurirati svoje okvirne nacionalne doprinose energetske učinkovitosti na temelju stavka 2. ovog članka,

koristeći se ažuriranim referentnim scenarijem EU-a iz 2020., obavješćuju o svojem ažuriranom okvirnom nacionalnom doprinosu energetske učinkovitosti najkasnije 1. veljače 2024. Ako država članica želi ažurirati svoj okvirni nacionalni doprinos energetske učinkovitosti, ona osigurava da njezin doprinos u Mtoe nije za više od 2,5 % veći od onoga koji bi bio da proizlazi iz formule iz Priloga I. primjenom ažuriranog referentnog scenarija EU-a iz 2020.

Države članice kojima je Komisija dostavila ispravljeni okvirni nacionalni doprinos energetske učinkovitosti ažuriraju svoje okvirne nacionalne doprinose energetske učinkovitosti na temelju stavka 2. ovog članka s ispravljenim okvirnim nacionalnim doprinosom energetske učinkovitosti za krajnju potrošnju energije, zajedno s ažuriranjem svoje okvirne putanje tog doprinosa i, ako je primjenjivo, svojih dodatnih mjera, u okviru ažuriranja svojih okvirnih integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova prijavljenih na temelju članka 14. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999. Komisija u skladu s tom uredbom zahtijeva od država članica da bez odgode dostave svoj ispravljeni okvirni doprinos energetske učinkovitosti i, ako je primjenjivo, svoje dodatne mjere kako bi se osigurala primjena mehanizma utvrđenog u ovom stavku.

Ako država članica obavijesti o okvirnom nacionalnom doprinosu energetske učinkovitosti za krajnju potrošnju energije u Mtoe jednakom ili manjem od onoga koji bi bio da proizlazi iz formule iz Priloga I., Komisija ne mijenja taj doprinos.

Pri primjeni mehanizma utvrđenog u ovom stavku Komisija osigurava da nema razlike između zbroja nacionalnih doprinosa svih država članica i obvezujućeg cilja Unije utvrđenog u stavku 1.

6. Ako Komisija na temelju svoje ocjene u skladu s člankom 29. stavcima 1. i 3. Uredbe (EU) 2018/1999 zaključi da nije ostvaren dovoljan napredak u postizanju doprinosa energetskej učinkovitosti, države članice koje su iznad svojih okvirnih putanja **za krajnju potrošnju energije** iz stavka 2. ovog članka osiguravaju provođenje dodatnih mjera u roku od godine dana od datuma primitka Komisijine ocjene kako bi sustigle zaostatke u postizanju svojih doprinosa energetskej učinkovitosti. Te dodatne mjere uključuju, ali nisu ograničene **na, barem jednu od** sljedećih mjera:

- (a) nacionalne mjere kojima se postiže dodatna ušteda energije, uključujući veću pomoć u razvoju projekata za provedbu mjera ulaganja u energetskej učinkovitost;
- (b) povećavanje obveze uštede energije utvrđene u članku 8. ove Direktive;
- (c) prilagođavanje obveze za javni sektor;
- (d) dobrovoljni financijski doprinos nacionalnom fondu za energetskej učinkovitost iz članka 30. ove Direktive ili nekom drugom namjenskom instrumentu financiranja za energetskej učinkovitost, pri čemu godišnji financijski doprinosi moraju biti jednaki ulaganjima potrebnima za postizanje okvirne putanje.

Ako je krajnja potrošnja energije države članice iznad okvirne putanje **za krajnju potrošnju energije** iz stavka 2. ovog članka, ona u svoje integrirano nacionalno energetske i klimatske izvješće o napretku dostavljenom na temelju članka 17. Uredbe (EU) 2018/1999 uvrštava objašnjenje **mjera koje će poduzeti** kako bi riješila nedosljednost radi osiguravanja postizanja svojih nacionalnih doprinosa energetskej učinkovitosti **i očekivanog iznosa uštede energije**.

Komisija ocjenjuje jesu li nacionalne mjere iz ovog stavka dovoljne da se postignu Unijini ciljevi energetske učinkovitosti. Ako se zaključi da nacionalne mjere nisu dovoljne, Komisija, prema potrebi, predlaže mjere i izvršava svoje ovlasti na razini Unije osobito kako bi osigurala ostvarivanje Unijinih ciljeva energetske učinkovitosti za 2030.

7. Komisija do 31. prosinca 2026. ocjenjuje sve metodološke promjene u podacima dostavljenima na temelju Uredbe (EZ) br. 1099/2008 u metodologiji za izračun energetske bilance i u energetske modelima za europsku potrošnju energije te, prema potrebi, predlaže tehničke računске prilagodbe Unijinih ciljeva za 2030. radi očuvanja razine ambicioznosti utvrđene u stavku 1. ovog članka.

POGLAVLJE II.

JAVNI SEKTOR KAO UZOR

Članak 5.

Javni sektor: predvodnik u energetskej učinkovitosti

1. Države članice osiguravaju da se ukupna krajnja potrošnja energije svih javnih tijela zajedno smanji za barem **1,9 %** svake godine u odnosu na 2021. ***Države članice mogu odlučiti isključiti javni prijevoz ili oružane snage iz obveze utvrđene u prvom podstavku.***

Za potrebe prvog i drugog podstavka države članice utvrđuju osnovnu vrijednost koja uključuje krajnju potrošnju energije svih javnih tijela, osim u javnom prijevozu ili oružanim snagama, za 2021. Smanjenje potrošnje energije u okviru javnog prijevoza i oružanih snaga indikativno je i može se i dalje računati za ispunjavanje obveze na temelju prvog podstavka čak i ako je isključeno iz osnovne vrijednosti na temelju ovog članka.
2. ***Tijekom prijelaznog razdoblja koje završava ... [četiri godine nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] cilj iz stavka 1. je okviran. Tijekom tog prijelaznog razdoblja države članice mogu upotrebljavati podatke o procijenjenoj potrošnji te one do istog datuma prilagodeju osnovnu vrijednost i usklađuju procijenjenu krajnju potrošnju energije svih javnih tijela sa stvarnom krajnjom potrošnjom energije svih javnih tijela.***

3. ***Obveza utvrđena u stavku 1. ne obuhvaća, do 31. prosinca 2026., potrošnju energije javnih tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 stanovnika i, do 31. prosinca 2029., potrošnju energije javnih tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 5 000 stanovnika.***
4. U izračunu krajnje potrošnje energije svojih javnih tijela država članica može uzeti u obzir razlike u klimi unutar države članice.
5. Države članice u ažuriranjima, prijavljenima na temelju članka 14. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999, svojih nacionalnih energetske i klimatskih planova priopćenih na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. te uredbe uključuju količinu smanjenja potrošnje energije koju trebaju ostvariti ***sva javna tijela, razvrstana po sektorima***, i mjere koje planiraju donijeti u svrhu postizanja tih smanjenja. U okviru svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih izvješća o napretku dostavljenih na temelju članka 17. Uredbe (EU) 2018/1999 države članice svake godine izvješćuju Komisiju o ostvarenom smanjenju krajnje potrošnje energije.
6. Države članice osiguravaju da regionalna i lokalna tijela uspostave specifične mjere energetske učinkovitosti u svojim ***dugoročnim alatima za planiranje, kao što su*** planovi za dekarbonizaciju ***ili održivu energiju***, nakon savjetovanja s ***relevantnim*** dionicima, ***među ostalim, prema potrebi, s odgovarajućim energetske agencijama***, i javnošću, osobito s ***ugroženim*** skupinama koje su u opasnosti od energetske siromaštva ili su izloženi njegovim posljedicama.

Pri osmišljavanju i provedbi mjera energetske učinkovitosti države članice osiguravaju i da nadležna tijela poduzmu djelovanje za ublažavanje znatnih negativnih izravnih ili neizravnih učinaka mjera energetske učinkovitosti na energetske siromašna kućanstva, kućanstva s niskim prihodima ili ugrožene skupine.

7. Države članice javnim tijelima pružaju potporu. Takva potpora može, *ne dovodeći u pitanje pravila o državnim potporama, uključivati financijsku i tehničku potporu*, za potrebe uvođenja mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti *te poticanja javnih tijela da uzmu u obzir šire koristi koje nadilaze uštedu energije, primjerice kvalitetu okoliša u zatvorenim prostorima*, među ostalim na regionalnoj i lokalnoj razini, davanjem smjernica, promicanjem stjecanja kompetencija, *stjecanja vještina* i prilika za osposobljavanje te poticanjem suradnje među javnim tijelima.
8. Države članice potiču javna tijela da u svojim aktivnostima ulaganja i politikama u obzir uzimaju emisije ugljika tijekom cijelog životnog vijeka, *kao i gospodarske i socijalne koristi*.
9. *Države članice potiču javna tijela da poboljšaju energetska svojstva zgrada čiji su vlasnici ili u kojima su smještena javna tijela, među ostalim zamjenom starih i neučinkovitih grijača.*

Članak 6.

Zgrade javnih tijela kao uzor

1. Ne dovodeći u pitanje članak 7. Direktive 2010/31/EU, svaka država članica osigurava da se najmanje **3 %** ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada u vlasništvu javnih tijela obnovi svake godine radi pretvorbe u barem **■** zgrade gotovo nulte energije *ili zgrade s nultim emisijama* u skladu s člankom 9. Direktive 2010/31/EU.

Države članice mogu odabrati koje će zgrade uključiti u zahtjev za obnovu od 3 % uzimajući u obzir pri odabiru zgrada za obnovu troškovnu učinkovitost i tehničku izvedivost.

Države članice mogu izuzeti socijalno stanovanje od obveze obnove iz prvog podstavka ako takve obnove ne bi bile troškovno neutralne ili bi dovele do povećanja najamnine za osobe koje žive u socijalnom stanovanju, osim ako takva povećanja najamnine nisu veća od financijske uštede na računima za energiju.

Ako javna tijela koriste zgradu koja nije u njihovu vlasništvu, *pregovaraju s vlasnikom, posebno u ključnom trenutku kao što su obnova najma, promjena upotrebe, značajni popravci ili radovi održavanja, s ciljem utvrđivanja ugovornih klauzula kako bi zgrada postala barem zgrada gotovo nulte energije ili zgrada s nultim emisijama.*

Stopa od najmanje 3 % izračunava se na temelju ukupne površine poda zgrada čija je ukupna korisna površina poda veća od 250 m², koje su u vlasništvu javnih tijela i koje 1. siječnja 2024. nisu zgrade gotovo nulte energije.

2. *Države članice mogu primjenjivati zahtjeve koji su manje strogi od onih utvrđenih u stavku 1. za sljedeće kategorije zgrada:*

- (a) zgrade koje su službeno zaštićene zbog toga što pripadaju posebno zaštićenom području ili zbog svoje posebne arhitektonske ili povijesne vrijednosti, u mjeri u kojoj bi se ispunjavanjem određenih minimalnih zahtjeva energetske svojstava na neprihvatljiv način promijenio njihov značaj ili izgled;*
- (b) zgrade koje su u vlasništvu oružanih snaga ili središnje vlasti i koje su namijenjene nacionalnoj obrani, osim pojedinačnih prostora za stanovanje ili uredskih zgrada za oružane snage i drugo osoblje koje zapošljavaju tijela za nacionalnu obranu;*
- (c) zgrade koje se koriste u obredne i vjerske svrhe.*

Države članice mogu odlučiti ne obnoviti zgradu koja nije navedena u prvom podstavku ovog stavka do razine predviđene u stavku 1. ako procijene da pretvorba te zgrade u zgradu gotovo nulte energije nije tehnički, gospodarski ili funkcionalno izvediva. Ako tako odluče, države članice ne uračunavaju obnovu te zgrade u ispunjavanje zahtjeva iz stavka 1.

3. *Kako bi se dala prednost uštedi energije i potaknulo rano djelovanje, država članica koja obnovi više od 3 % ukupne površine poda svojih zgrada u skladu sa stavkom 1. u bilo kojoj godini do 31. prosinca 2026. može višak uračunati u godišnju stopu obnove za bilo koju od sljedeće tri godine. Država članica koja obnovi više od 3 % ukupne površine poda svojih zgrada od 1. siječnja 2027. može višak uračunati u godišnju stopu obnove za sljedeće dvije godine.*
4. **█** Države članice mogu u godišnju stopu obnove zgrada uračunati nove zgrade koje su u vlasništvu kao zamjena za određene zgrade javnih tijela srušene tijekom bilo koje od prethodne dvije godine. *To se primjenjuje samo ako bi bile troškovno učinkovitije i održivije u smislu energije i emisija CO₂ tijekom životnog vijeka u odnosu na obnovu takvih zgrada. Svaka država članica jasno određuje i objavljuje opće kriterije, metodologije i postupke za utvrđivanje takvih iznimnih slučajeva.*
5. *Države članice do ... [dvije godine nakon stupanja na snagu ove Direktive] za potrebe ovog članka utvrđuju te objavljuju i čine dostupnim popis grijanih i/ili hlađenih zgrada čiji su vlasnici ili u kojima su smještena javna tijela **█** i čija je ukupna korisna površina poda veća od 250 m². Države članice ažuriraju taj popis barem svake dvije godine. **Popis je povezan s pregledom fonda zgrada provedenim u okviru nacionalnih planova za obnovu zgrada u skladu s Direktivom 2010/31/EU i relevantnim bazama podataka.***

Promatračka skupina za obnovu zgrada EU-a može objediniti javno objavljene i dostupne podatke o značajkama fonda zgrada, obnovi zgrada i energetske svojstvima kako bi se s pomoću usporedivih podataka osiguralo bolje razumijevanje energetske svojstava sektora zgradarstva.

Popis sadržava barem sljedeće podatke:

- (a) površinu poda u m²;
- (b) izmjerenu godišnju potrošnju energije za grijanje, hlađenje, električnu energiju i toplu vodu ako su ti podaci dostupni;
- (c) energetske certifikat svake zgrade izdan u skladu s *Direktivom 2010/31/EU*.

6. *Države članice mogu odlučiti primijeniti alternativni pristup od onog utvrđenog u stavcima od 1. do 4. u svrhu postizanja, svake godine, iznosa uštede energije u zgradama javnih tijela koji je barem jednak iznosu koji se zahtijeva u stavku 1.*

Za potrebe primjene tog alternativnog pristupa države članice:

- (a) *osiguravaju da se svake godine uvede putovnica za obnovu, ako je primjenjivo, za zgrade koje čine najmanje 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada čiji su vlasnici javna tijela. Za te se zgrade obnova do razine zgrade gotovo nulte energije postiže najkasnije 2040.;*
- (b) *procjenjuju uštedu energije koju bi ostvarile primjenom stavaka od 1. do 4. upotrebom odgovarajućih standardnih vrijednosti potrošnje energije prije i nakon obnove u referentnim zgradama javnih tijela radi pretvorbe u zgrade gotovo nulte energije kako je navedeno u Direktivi 2010/31/EU.*

Države članice koje odluče primijeniti alternativni pristup do 31. prosinca 2023. obavješćuju Komisiju o svojoj predviđenoj uštedi energije kako bi se do 31. prosinca 2030. u zgradama obuhvaćenima stavkom 1. ostvario barem jednakovrijedan učinak uštede energije.

Članak 7.

Javna nabava

1. Države članice osiguravaju da javni naručitelji i naručitelji, kad sklapaju ugovore o javnoj nabavi i koncesije vrijednosti koja je jednaka ili veća od pragova utvrđenih u članku 8. Direktive 2014/23/EU, članku 4. Direktive 2014/24/EU i članku 15. Direktive 2014/25/EU, kupuju samo proizvode, usluge, zgrade i radove s visokim energetske svojstvima u skladu sa zahtjevima iz Priloga *IV.* ovoj Direktivi, *osim ako to nije tehnički izvedivo.*

Države članice također osiguravaju da javni naručitelji i naručitelji, kad sklapaju ugovore o javnoj nabavi i koncesije vrijednosti koja je jednaka ili veća od pragova iz prvog podstavka, primjenjuju načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” u skladu s člankom 3., uključujući za one ugovore o javnoj nabavi i koncesije za koje u Prilogu IV. nisu predviđeni posebni zahtjevi.

2. ***Obveze iz stavka 1. ovog članka ne primjenjuju se ako ugrožavaju javnu sigurnost ili ometaju odgovor na izvanredna stanja u području javnog zdravlja.*** Obveze iz stavka 1. ovog članka primjenjuju se na ugovore oružanih snaga samo u mjeri u kojoj njihova primjena nije u suprotnosti s prirodom i primarnim ciljem aktivnosti oružanih snaga. Obveze se ne primjenjuju na ugovore o nabavi vojne opreme kako je definirano u Direktivi 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁵.

⁴⁵ Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76.).

3. Neovisno o članku **29. stavku 4.**, države članice osiguravaju da javni naručitelji i naručitelji procjenjuju izvedivost sklapanja dugoročnih ugovora o energetske učinku kojima se osigurava dugoročna ušteda energije u slučaju javne nabave za ugovore o uslugama sa značajnim energetske sadržajem.
4. Ne dovodeći u pitanje stavak 1. ovog članka, u slučaju kupnje paketa proizvoda koji je potpuno obuhvaćen delegiranim aktom donesenim u skladu s Uredbom (EU) 2017/1369 države članice mogu zahtijevati da se prednost da zbirnoj energetske učinkovitosti u odnosu na energetske učinkovitost pojedinačnih proizvoda u sklopu tog paketa, i to kupnjom paketa proizvoda koji je u skladu s kriterijem pripadnosti najvišem **dostupnom** razredu energetske učinkovitosti.
5. Države članice mogu zahtijevati da javni naručitelji i naručitelji **pri sklapanju ugovora iz stavka 1. ovog članka** u praksi u nabavi prema potrebi uzimaju u obzir šire aspekte održivosti, društva, okoliša i kružnog gospodarstva kako bi se postigli Unijini ciljevi dekarbonizacije i nulte stope onečišćenja. Prema potrebi i u skladu s Prilogom IV. države članice zahtijevaju od javnih naručitelja i naručitelja da uzimaju u obzir Unijine kriterije za zelenu javnu nabavu **ili dostupne jednakovrijedne nacionalne kriterije**.

Radi osiguravanja transparentnosti u primjeni zahtjeva energetske učinkovitosti u postupku nabave države članice osiguravaju da javni naručitelji i naručitelji javno objavljuju informacije o učinku energetske učinkovitosti ugovorâ vrijednosti koja je jednaka ili veća od pragova iz stavka 1. ***objavljivanjem tih informacija u odgovarajućim obavijestima u Dnevniku elektroničkih natječaja (Tenders Electronic Daily – TED), u skladu s direktivama 2014/23/EU, 2014/24/EU i 2014/25/EU te Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/1780⁴⁶***. Javni naručitelji mogu odlučiti da od ponuditelja zahtijevaju da za novu zgradu ***i zgradu koju treba obnoviti*** navedu informacije o potencijalu globalnog zagrijavanja tijekom životnog vijeka, ***upotrebi niskougličnih materijala i kružnosti materijala koji se upotrebljavaju za nju***. ***Javni naručitelji*** te informacije mogu javno objaviti za ugovore, osobito kad je riječ o novim zgradama s ukupnom korisnom površinom poda većom od 2 000 m².

Države članice javnim naručiteljima i naručiteljima pružaju podršku za uvođenje zahtjeva energetske učinkovitosti, među ostalim na regionalnoj i lokalnoj razini, time što daju jasna pravila i smjernice, uključujući metodologije za procjenjivanje troškova životnog vijeka te utjecaja na okoliš i troškova za okoliš, uspostavljaju centre kompetencija za podršku, potiču suradnju među javnim naručiteljima, uključujući prekograničnu, te kad je god to moguće koriste zbirnu nabavu i digitalnu nabavu.

6. ***Prema potrebi, Komisija može pružiti dodatne smjernice nacionalnim tijelima i službenicima za javnu nabavu kada je riječ o primjeni zahtjeva energetske učinkovitosti u postupku javne nabave. Takva potpora može ojačati postojeće platforme za pružanje potpore državama članicama, primjerice usklađenim djelovanjem, i pomoći im da uzmu u obzir kriterije za zelenu javnu nabavu.***
7. Države članice uspostavljaju pravne i regulatorne odredbe i administrativne prakse koje se odnose na javnu nabavu te godišnji proračun i računovodstvo potrebne kako bi se osiguralo da se pojedinačni javni naručitelji ne odvrte od ulaganja u poboljšanje energetske učinkovitosti te od uporabe ugovora o energetskom učinku i mehanizama financiranja s trećim osobama na dugoročnoj ugovornoj osnovi.

⁴⁶ Provedbena uredba Komisije (EU) 2019/1780 od 23. rujna 2019. o utvrđivanju standardnih obrazaca za objavljivanje obavijesti u području javne nabave i stavljanju izvan snage Provedbene uredbe (EU) 2015/1986 („e-obrasci”) (SL L 272, 25.10.2019., str. 7.).

8. Države članice uklanjaju sve regulatorne ili neregulatorne prepreke energetske učinkovitosti, posebno kad je riječ o pravnim i regulatornim odredbama i administrativnim praksama, koje se odnose na javnu nabavu te godišnji proračun i računovodstvo kako bi se osiguralo da se pojedinačna javna tijela ne odvrate od ulaganja u poboljšanje energetske učinkovitosti te od uporabe ugovora o energetskom učinku i mehanizama financiranja s trećim osobama na dugoročnoj ugovornoj osnovi.

Države članice izvješćuju Komisiju o mjerama poduzetima za uklanjanje prepreka uvođenju poboljšanja energetske učinkovitosti u okviru svojih integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih izvješća o napretku dostavljenih na temelju članka 17. Uredbe (EU) 2018/1999.

POGLAVLJE III.

UČINKOVITOST U UPORABI ENERGIJE

Članak 8.

Obveza uštede energije

1. Države članice ostvaruju kumulativnu uštedu energije u krajnjoj potrošnji koja je barem jednaka:
 - (a) novoj uštedi svake godine od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2020. u visini od 1,5 % godišnje količine prodaje energije krajnjim kupcima, prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019. Iz tog se izračuna u cijelosti ili djelomično može isključiti količina prodane energije upotrijebljene u prometu;
 - (b) novoj uštedi svake godine od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca **2030. u visini od:**
 - i. 0,8 % godišnje krajnje potrošnje energije od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2023., prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019.;*
 - ii. 1,3 % godišnje krajnje potrošnje energije od 1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2025., prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019.;*
 - iii. 1,5 % godišnje krajnje potrošnje energije od 1. siječnja 2026. do 31. prosinca 2027., prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019.;*

- iv. 1,9 % godišnje krajnje potrošnje energije od 1. siječnja 2028. do 31. prosinca 2030., prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019.*

Odstupajući od prvog podstavka točke (b) podtočke i., Cipar i Malta ostvaruju novu uštedu svake godine od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2023. koja je jednaka 0,24 % godišnje krajnje potrošnje energije, prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019.

Odstupajući od prvog podstavka točke (b) podtočaka ii., iii. i iv., Cipar i Malta ostvaruju novu uštedu svake godine od 1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2030. koja je jednaka 0,45 % godišnje krajnje potrošnje energije, prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019.

Države članice odlučuju kako treba rasporediti izračunanu količinu nove uštede u svakom razdoblju iz prvog podstavka točaka (a) **i (b)**, pod uvjetom da se do kraja svakog razdoblja obveze ostvari zahtijevana ukupna kumulativna ušteda energije u krajnjoj potrošnji.

Države članice nastavljaju ostvarivati novu godišnju uštedu u skladu sa stopom uštede iz prvog podstavka točke **(b) podtočke iv.** u desetogodišnjim razdobljima nakon 2030.

2. Države članice postižu iznos uštede energije koji se zahtijeva u skladu sa stavkom 1. ovog članka uspostavom sustava obveze energetske učinkovitosti iz članka 9. ili donošenjem alternativnih mjera politike iz članka 10. Države članice mogu kombinirati sustav obveze energetske učinkovitosti s alternativnim mjerama politike. Države članice osiguravaju da se ušteda energije koja proizlazi iz mjera politike iz članaka 9. i 10. te članka 30. stavka 14. izračunava u skladu s Prilogom V.

3. Sustave obveze energetske učinkovitosti, alternativne mjere politike, ili njihovu kombinaciju, ili programe ili mjere financirane iz nacionalnog fonda za energetske učinkovitost države članice provode prioritarno, **ali ne isključivo**, kod osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, **osoba u kućanstvima s niskim prihodima** i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju. Države članice osiguravaju da mjere politike provedene u skladu s ovim člankom nemaju negativan učinak na te osobe. Ako je primjenjivo, države članice na najbolji mogući način iskorištavaju financiranje, uključujući javno financiranje, instrumente financiranja uspostavljene na razini Unije i prihode od emisijskih jedinica na temelju članka 24. stavka 3. točke (b), s ciljem uklanjanja negativnih učinaka i osiguravanja pravedne i uključive energetske tranzicije.

Radi postizanja uštede energije koja se zahtijeva na temelju stavka 1. i ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) 2019/943 i Direktivu (EU) 2019/944, države članice u svrhu osmišljavanja takvih mjera politike razmatraju i promiču ulogu zajednica obnovljive energije i energetskih zajednica građana u doprinošenju provedbi tih mjera politike.

Države članice **utvrđuju i** ostvaruju udio potrebne kumulativne uštede energije u krajnjoj potrošnji kod osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, **osoba u kućanstvima s niskim prihodima** i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju. Taj udio mora biti barem jednak udjelu kućanstava u energetske siromaštvu kako je procijenjen u njihovim nacionalnim energetske i klimatske planovima sastavljenima u skladu s člankom 3. stavkom 3. točkom (d) Uredbe (EU) 2018/1999. **Države članice u svojoj procjeni udjela energetske siromaštva u svojim nacionalnim energetske i klimatske planovima uzimaju u obzir sljedeće pokazatelje:**

- (a) nemogućnost održavanja odgovarajuće temperature u domu (Eurostat, SILC [ilc_mdcs01]);
- (b) nepodmirene račune za komunalne usluge (Eurostat, SILC, [ilc_mdcs07]);
- (c) **ukupan broj stanovnika koji živi u stambenom objektu s krovom koji propušta, vlažnim zidovima, podovima ili temeljima ili trulim prozorskim okvirima ili podom (Eurostat, SILC [ilc_mdho01]);**
- (d) **stopu rizika od siromaštva (Eurostat, istraživanja SILC-a i ECHP-a [ilc_li02]) (granična točka: 60 % medijana ekvivalentnog dohotka nakon socijalnih transfera).**

Ako država članica nije dostavila podatak o udjelu kućanstava u energetsom siromaštvu kako je procijenjen u njezinu nacionalnom energetsom i klimatskom planu, udio potrebne kumulativne uštede energije u krajnjoj potrošnji kod osoba pogođenih energetsom siromaštvom, ugroženih kupaca, *osoba u kućanstvima s niskim prihodima* i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju mora biti barem jednak aritmetičkom prosjeku udjela pokazatelja iz trećeg podstavka za 2019. ili, ako podaci za 2019. nisu dostupni, za linearnu ekstrapolaciju njihovih vrijednosti za posljednje tri godine za koje su dostupni.

4. Države članice uključuju informacije o primijenjenim pokazateljima, aritmetičkom prosjeku udjela i rezultatima mjera politike uspostavljenima u skladu sa stavkom 3. ovog članka u ažuriranjima svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova prijavljenima na temelju članka 14. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999, u svojim naknadnim integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planovima priopćenima na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. te uredbe i u povezanim nacionalnim energetske i klimatskim izvješćima o napretku dostavljenima na temelju članka 17. te uredbe.
5. Države članice mogu računavati uštedu energije koja proizlazi iz mjera politike, bilo da su uvedene do 31. prosinca 2020. ili nakon tog datuma, pod uvjetom da te mjere dovedu do novih pojedinačnih mjera koje se poduzimaju nakon 31. prosinca 2020. Ušteda energije postignuta u bilo kojem razdoblju obveze ne računava se u količinu potrebne uštede energije iz prijašnjih razdoblja obveze utvrđenih u stavku 1.
6. Pod uvjetom da države članice ispune barem svoju obvezu kumulativne uštede energije u krajnjoj potrošnji iz stavka 1. prvog podstavka točke (b) *podtočke i.*, one mogu izračunati potrebni iznos uštede energije iz te podtočke na jedan ili više sljedećih načina:
 - (a) primjenom godišnje stope uštede na prodaju energije krajnjim kupcima ili na krajnju potrošnju energije, prema prosjeku za posljednje trogodišnje razdoblje koje prethodi 1. siječnja 2019.;

- (b) isključenjem iz osnovnog scenarija za izračun, u cijelosti ili djelomično, energije koja se upotrebljava u prometu;
 - (c) korištenjem bilo koje od mogućnosti utvrđenih u stavku 8.
7. Ako države članice odluče iskoristiti bilo koju mogućnost iz stavka 6. u pogledu potrebne uštede energije iz stavka 1. prvog podstavka točke (b) *podtočke i.*, one utvrđuju:
- (a) vlastitu godišnju stopu uštede koja će se primjenjivati pri izračunu njihove kumulativne uštede energije u krajnjoj potrošnji, čime se osigurava da konačni iznos njihove neto uštede energije nije niži od onog koji se zahtijeva u toj podtočki;
 - (b) vlastiti osnovni scenarij za izračun u kojem se može u cijelosti ili djelomično isključiti energiju koja se upotrebljava u prometu.
8. Podložno stavku 9., svaka država članica može:
- (a) provesti izračun koji se zahtijeva u stavku 1. prvom podstavku točki (a), koristeći se vrijednostima od 1 % u 2014. i u 2015., 1,25 % u 2016. i u 2017. te 1,5 % u 2018., u 2019. i u 2020.;
 - (b) isključiti iz izračuna, u cijelosti ili djelomično, količinu prodane energije upotrijebljene u razdoblju obveze iz stavka 1. prvog podstavka točke (a) ili krajnje energije utrošene u razdoblju obveze iz točke (b) *podtočke i.* tog podstavka za potrebe industrijskih djelatnosti navedenih u Prilogu I. Direktivi 2003/87/EZ;

- (c) u iznos zahtijevane uštede energije iz stavka 1. prvog podstavka točke (a) i točke (b) **podtočke i.** ■ uračunavati uštedu energije ostvarenu u sektorima pretvorbe, distribucije i prijenosa odnosno transporta energije, uključujući infrastrukturu za učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje, kao rezultat provedbe zahtjevâ iz članka 25. stavka 4., članka 26. stavka 7. točke (a) i članka 27. stavka 1., stavaka od 5. do 9. i stavka 11. Države članice obavješćuju Komisiju o planiranim mjerama politike u okviru ove točke za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2030. u sklopu svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova priopćenih na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. Učinak tih mjera izračunava se u skladu s Prilogom V. i uključuje se u te planove;
- (d) u iznos zahtijevane uštede energije uračunavati uštedu energije koja proizlazi iz pojedinačnih mjera koje se prvi puta provode od 31. prosinca 2008. i koje nastavljaju imati učinak u 2020. u pogledu razdoblja obveze iz stavka 1. prvog podstavka točke (a) i nakon 2020. u pogledu razdoblja iz točke (b) **podtočke i.** tog podstavka te koje se mogu mjeriti i provjeriti;
- (e) u iznos zahtijevane uštede energije uračunavati uštedu energije koja proizlazi iz mjera politike, pod uvjetom da se može dokazati da te mjere dovode do pojedinačnih mjera koje se poduzimaju od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2020. i koje donose uštedu nakon 31. prosinca 2020.;
- (f) iz izračuna iznosa zahtijevane uštede energije na temelju stavka 1. prvog podstavka točke (a) i točke (b) **podtočke i.** ■ isključiti 30 % provjerljive količine energije proizvedene na ili u zgradama za vlastite potrebe kao rezultat mjera politike kojima se promiče nova ugradnja tehnologija za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora;

(g) u iznos zahtijevane uštede energije iz stavka 1. prvog podstavka točke (a) i točke (b) **podtočke i.** ■ uračunavati uštedu energije koja premašuje uštedu energije koja se zahtijeva za razdoblje obveze od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2020., pod uvjetom da je ta ušteda rezultat pojedinačnih mjera poduzetih na temelju mjera politike iz članaka 9. i 10. koje su države članice priopćile u okviru svojih nacionalnih akcijskih planova za energetska učinkovitost i u izvješćima o napretku u skladu s člankom 26.

9. Države članice zasebno primjenjuju i izračunavaju učinak mogućnosti odabranih u skladu sa stavkom 8. na razdoblje iz stavka 1. prvog podstavka točke (a) i točke (b) **podtočke i.:**

(a) za izračun iznosa uštede energije koji se zahtijeva za razdoblje obveze iz stavka 1. prvog podstavka točke (a), države članice mogu se koristiti mogućnostima navedenima u stavku 8. točkama od (a) do (d). Sve mogućnosti odabrane u skladu sa stavkom 8. zajedno iznose najviše 25 % uštede energije iz stavka 1. prvog podstavka točke (a);

(b) za izračun iznosa uštede energije koji se zahtijeva za razdoblje obveze iz stavka 1. prvog podstavka točke (b) **podtočke i.**, države članice mogu se koristiti mogućnostima navedenima u stavku 8. točkama od (b) do (g), pod uvjetom da pojedinačne mjere iz stavka 8. točke (d) nastave imati provjerljiv i mjerljiv učinak nakon 31. prosinca 2020. Sve mogućnosti odabrane u skladu sa stavkom 8. ne smiju zajedno dovesti do smanjenja iznosa uštede energije izračunane u skladu sa stavcima 6. i 7. za više od 35 %.

Bez obzira na to jesu li države članice u cijelosti ili djelomično isključile energiju koja se upotrebljava u prometu iz svog osnovnog scenarija za izračun ili se koristile bilo kojom od mogućnosti navedenih u stavku 8., one osiguravaju da izračunani neto iznos nove uštede koju treba ostvariti u krajnjoj potrošnji energije u razdoblju obveze iz stavka 1. prvog podstavka točke (b) **podtočke i.** ■ od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2023. nije niži od iznosa koji je rezultat primjene godišnje stope uštede iz te podtočke.

10. Države članice opisuju u ažuriranjima svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova prijavljenima na temelju članka 14. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999, u svojim naknadnim integriranim nacionalnim energetske i klimatske planovima priopćenima na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. Uredbe (EU) 2018/1999 i u skladu s Prilogom III. Uredbi (EU) 2018/1999 i odgovarajućim izvješćima o napretku izračun iznosa uštede energije koju treba ostvariti u razdoblju od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2030. iz stavka 1. prvog podstavka točke (b) ovog članka i, prema potrebi, pojašnjavaju na koji su način utvrđeni godišnja stopa uštede i osnovni scenarij za izračun te kako su i u kojoj mjeri primijenjene mogućnosti iz stavka 8. ovog članka.
11. Države članice obavješćuju Komisiju o količini potrebne uštede energije iz stavka 1. prvog podstavka točke (b) i stavka 3. ovog članka, o opisu mjera politike koje trebaju provesti da ostvare ukupni iznos kumulativne uštede energije u krajnjoj potrošnji i o svojim metodologijama za izračun u skladu s Prilogom V. ovoj Direktivi u okviru ažuriranja svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatske planova prijavljenih na temelju članka 14. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999 te u okviru svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatske planova priopćenih na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. Uredbe (EU) 2018/1999. Države članice koriste obrazac za izvješćivanje koji im na raspolaganje stavlja Komisija.
12. Ako Komisija na temelju svoje ocjene integriranih nacionalnih energetske i klimatske izvješća o napretku na temelju članka 29. Uredbe (EU) 2018/1999, ili nacрта ili konačnog ažuriranja posljednjeg priopćenog integriranog nacionalnog energetske i klimatske plana prijavljenog na temelju članka 14. Uredbe (EU) 2018/1999, ili ocjene naknadnih nacрта ili konačnih integriranih nacionalnih energetske i klimatske planova priopćenih na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. Uredbe (EU) 2018/1999 zaključi da mjere politike ne osiguravaju postizanje potrebne kumulativne uštede energije u krajnjoj potrošnji do kraja razdoblja obveze, Komisija može državama članicama čije mjere politike smatra nedovoljnima za osiguravanje ispunjavanja njihovih obveza uštede energije izdati preporuke u skladu s člankom 34. Uredbe (EU) 2018/1999.

13. Ako država članica ne postigne potrebnu kumulativnu uštedu energije u krajnjoj potrošnji do kraja razdoblja obveze utvrđenog u stavku 1., dužna je postići preostalu uštedu energije uz kumulativnu uštedu energije u krajnjoj potrošnji koju je dužna postići do kraja sljedećeg razdoblja obveze.

U protivnom, ako država članica postigne kumulativnu uštedu energije u krajnjoj potrošnji iznad potrebne razine do kraja svakog razdoblja obveze utvrđenog u stavku 1., ona ima pravo prenijeti prihvatljivi iznos od najviše 10 % takvog viška u sljedeće razdoblje obveze, bez povećanja ciljne obveze.

14. U okviru svojih ažuriranja nacionalnih energetske i klimatskih planova prijavljenih na temelju članka 14. stavka 2. Uredbe 2018/1999, svojih relevantnih nacionalnih energetske i klimatskih izvješća o napretku dostavljenih na temelju članka 17. te uredbe te svojih naknadnih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova priopćenih na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. te uredbe, države članice dokazuju, među ostalim i prema potrebi, s pomoću dokaza i izračuna:

- (a) da se u slučaju preklapanja učinka mjera politike ili pojedinačnih mjera ušteta energije ne uračunava dvaput;
- (b) kako ušteta energije postignuta u skladu sa stavkom 1. prvim podstavkom **točkom (b) ovog članka** doprinosi postizanju njihova nacionalnog doprinosa u skladu s člankom 4.;
- (c) da su mjere politike uspostavljene radi postizanja njihove obveze ušteta energije i osmišljene u skladu s ovim člankom te da su te mjere politike prihvatljive i primjerene za osiguravanje potrebne količine kumulativne ušteta energije u krajnjoj potrošnji do kraja svakog razdoblja obveze.

Članak 9.

Sustavi obveze energetske učinkovitosti

1. Ako države članice odluče ispuniti svoje obveze ostvarivanja iznosa uštede zahtijevanog u skladu s člankom 8. stavkom 1. putem sustava obveze energetske učinkovitosti, one osiguravaju da stranke obveznice iz stavka 3. ovog članka koje posluju na državnom području pojedinačne države članice, ne dovodeći u pitanje članak 8. stavke 8. i 9., ispune svoj zahtjev u vezi s kumulativnom uštedom energije u krajnjoj potrošnji kako je utvrđen u članku 8. stavku 1.

Ako je primjenjivo, države članice mogu odlučiti da stranke obveznice ispune tu uštedu, u cijelosti ili djelomično, kao doprinos nacionalnom fondu za energetske učinkovitost u skladu s člankom 30. stavkom 14.

2. ***Ako države članice odluče ispuniti svoje obveze ostvarivanja iznosa uštede zahtijevanog u skladu s člankom 8. stavkom 1. putem sustava obveze energetske učinkovitosti, one za upravljanje sustavom mogu imenovati provedbeno tijelo javne vlasti.***
3. Države članice na temelju objektivnih i nediskriminirajućih kriterija imenuju stranke obveznice među operatorima prijenosnih odnosno transportnih sustava, ***operatorima distribucijskih sustava***, distributerima energije, poduzećima za maloprodaju energije i distributerima goriva za prijevoz ili poduzećima za maloprodaju goriva za prijevoz koji posluju na njihovu državnom području. Stranke obveznice ostvaruju iznos uštede energije potreban za ispunjavanje obveze među krajnjim kupcima, koje određuje država članica, neovisno o izračunu provedenom u skladu s člankom 8. stavkom 1. ili, ako države članice tako odluče, putem certificirane uštede koja potječe od drugih stranaka kako je navedeno u stavku 11. točki (a) ovog članka.
4. Ako su poduzeća za maloprodaju energije imenovana strankama obveznicama na temelju stavka 3., države članice osiguravaju da poduzeća za maloprodaju energije u ispunjavanju svoje obveze ne stvaraju prepreke koje potrošačima otežavaju prelazak s jednog dobavljača na drugoga.

5. Države članice mogu od stranaka obveznica zahtijevati da dio svoje obveze uštede energije ostvare kod osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, ***osoba u kućanstvima s niskim prihodima*** i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju. Države članice mogu također od stranaka obveznica zahtijevati da ostvare ciljeve smanjenja troškova energije, ***pod uvjetom da rezultiraju uštedom energije u krajnjoj potrošnji i da su izračunani u skladu s Prilogom V.***, i da ostvare uštedu energije promicanjem mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti, među ostalim mjerama financijske potpore kojima se ublažavaju učinci cijena ugljika na MSP-ove i ***mikropoduzeća***.
6. Države članice mogu od stranaka obveznica zahtijevati da rade sa ***socijalnim službama, regionalnim tijelima***, lokalnim tijelima ili općinama na promicanju mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti kod osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, ***osoba u kućanstvima s niskim prihodima*** i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju. To obuhvaća utvrđivanje posebnih potreba onih skupina koje su u opasnosti od energetske siromaštva ili izloženije njegovim posljedicama te pronalaženje rješenja za te potrebe. Radi zaštite osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju države članice potiču stranke obveznice da provode djelovanja kao što su obnova zgrada, uključujući socijalno stanovanje, zamjena bijele tehnike, nuđenje financijske potpore i poticaja za mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti u skladu s nacionalnim programima financiranja i potpore ili energetske preglede. ***Države članice osiguravaju prihvatljivost mjera za pojedinačne jedinice koje se nalaze u zgradama s više stanova.***
7. ***Kada primjenjuju stavke 5. i 6.*** države članice zahtijevaju od stranaka obveznica da jednom godišnje izvješćuju o uštedi energije koje su stranke obveznice postigle djelovanjima koja su promicale kod osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, ***osoba u kućanstvima s niskim prihodima*** i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju te zahtijevaju zbirne statističke informacije o njihovim krajnjim kupcima, pri čemu moraju biti vidljive promjene uštede energije u odnosu na prethodno dostavljene informacije, i o pruženju tehničkoj i financijskoj potpori.

8. Države članice izražavaju iznos uštede energije koji se zahtijeva od svake stranke obveznice u potrošnji primarne energije ili u krajnjoj potrošnji energije. Metoda odabrana za iskazivanje iznosa uštede energije koji se zahtijeva upotrebljava se i za izračun uštede koju iskazuju stranke obveznice. Za potrebe konverzije količine uštede energije primjenjuju se neto kalorične vrijednosti utvrđene u Prilogu VI. Provedbenoj uredbi Komisije (EU) 2018/2066⁴⁷ i faktor primarne energije u skladu s člankom 31., osim ako se može obrazložiti primjena drugih faktora konverzije.
9. Države članice uspostavljaju sustave mjerenja, nadzora i provjere za provođenje dokumentiranih provjera na temelju barem statistički značajnog udjela i reprezentativnog uzorka mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti koje su uspostavile stranke obveznice. Ti se mjerenje, nadzor i provjera provode neovisno o strankama obveznicama. Ako je subjekt stranka obveznica u okviru nacionalnog sustava obveze energetske učinkovitosti iz članka 9. i iz EU sustava trgovanja emisijama za zgrade i cestovni promet u skladu s Direktivom 2003/87/EZ, u sustavima za praćenje i provjeru osigurava se da se cijena ugljika koja se prenosi kad se gorivo pušta u potrošnju u skladu s Direktivom 2003/87/EZ uzima u obzir u izračunavanju uštede energije ostvarene mjerama tog subjekta za uštedu energije i izvješćivanju o toj uštedi energije.
10. Države članice obavješćuju Komisiju, u okviru integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih izvješća o napretku dostavljenih na temelju članka 17. Uredbe (EU) 2018/1999, o uspostavljenim sustavima mjerenja, nadzora i provjere, što uključuje korištene metode, utvrđena pitanja i načine na koje se pristupilo rješavanju tih pitanja.

⁴⁷ Provedbena uredba Komisije (EU) 2018/2066 od 19. prosinca 2018. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o izmjeni Uredbe Komisije (EU) br. 601/2012 (SL L 334, 31.12.2018., str. 1.).

11. U okviru sustava obveze energetske učinkovitosti države članice mogu odobriti strankama obveznicama da učine sljedeće:

- (a) u svoju obvezu uračunaju certificiranu uštedu energije koju su ostvarili pružatelji energetske usluga ili druge treće strane, među ostalim ako stranke obveznice putem drugih tijela koja je odobrila država ili putem javnih tijela promiču mjere koje mogu uključivati formalna partnerstva i mogu se kombinirati s drugim izvorima financiranja;
- (b) računaju uštedu ostvarenu određene godine kao da je ostvarena u bilo kojoj od četiri prethodne ili tri sljedeće godine ako to nije dulje od isteka razdoblja obveza iz članka 8. stavka 1.

Ako to odobre, države članice osiguravaju da se certifikacija uštede energije iz prvog podstavka točke (a) odvija u skladu s postupkom odobrenja koji je uspostavljen u državama članicama, koji je jasan, transparentan i otvoren za sve sudionike na tržištu i koji je usmjeren na minimiziranje troškova certifikacije.

Države članice procjenjuju učinak izravnih i neizravnih troškova sustava obveze energetske učinkovitosti na konkurentnost energetski intenzivnih industrija izloženih međunarodnom tržišnom natjecanju i, prema potrebi, poduzimaju mjere za minimiziranje tog učinka.

12. Jednom godišnje države članice objavljuju uštedu energije koju je ostvarila svaka pojedinačna stranka obveznica ili svaka potkategorija stranaka obveznica, kao i ukupnu uštedu energije ostvarenu u okviru sustava.

Članak 10.

Alternativne mjere politike

1. Ako države članice odluče ispuniti svoje obveze ostvarivanja uštede koja se zahtijeva u skladu s člankom 8. stavkom 1. putem alternativnih mjera politike, one osiguravaju, ne dovodeći u pitanje članak 8. stavke 8. i 9., da se ušteda energije koja se zahtijeva u skladu s člankom 8. stavkom 1. ostvaruje među krajnjim kupcima.

2. Za sve mjere, osim onih koje se odnose na oporezivanje, države članice uspostavljaju sustave mjerenja, nadzora i provjere u okviru kojih se provodi dokumentirana provjera barem statistički značajnog udjela i reprezentativnog uzorka mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti koje su uspostavile stranke sudionice ili ovlaštene stranke. Ti se mjerenje, nadzor i provjera provode neovisno o strankama sudionicama ili ovlaštenim strankama.
3. Države članice obavješćuju Komisiju, u okviru integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih izvješća o napretku dostavljenih na temelju članka 17. Uredbe (EU) 2018/1999, o uspostavljenim sustavima mjerenja, nadzora i provjere, što uključuje korištene metode, utvrđena pitanja i načine na koje se pristupilo rješavanju tih pitanja.
4. Države članice pri izvješćivanju o mjeri oporezivanja pokazuju na koji je način djelotvornost cjenovnog signala, na primjer porezna stopa i vidljivost s vremenom, osigurana pri oblikovanju mjere oporezivanja. Ako se porezna stopa smanji, države članice obrazlažu kako se na temelju mjera oporezivanja i dalje postiže nova ušteda energije.

Članak 11.

Sustavi gospodarenja energijom i energetski pregledi

1. Države članice osiguravaju da poduzeća čija je prosječna godišnja potrošnja energije, uzimajući u obzir sve nositelje energije, tijekom prethodne tri godine veća od **85 TJ** uvedu sustav gospodarenja energijom. Sustav gospodarenja energijom certificira neovisno tijelo, *u skladu s relevantnim europskim ili međunarodnim normama.*

Države članice osiguravaju da poduzeća iz prvog podstavka imaju uspostavljen sustav gospodarenja energijom najkasnije ... [četiri godine nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive].

2. Države članice osiguravaju da se poduzeća čija je prosječna godišnja potrošnja energije, uzimajući u obzir sve nositelje energije, tijekom prethodne tri godine veća od 10 TJ, a koja nisu uvela sustav gospodarenja energijom, podvrgavaju energetske pregledima.

Takve energetske preglede:

- (a) neovisno i na troškovno učinkovit način provode kvalificirani ili akreditirani stručnjaci, u skladu s člankom 28.; ili
- (b) provode i nadziru neovisna tijela na temelju nacionalnog zakonodavstva.

Države članice osiguravaju da poduzeća iz prvog podstavka provedu prvi energetski pregled do ... [tri godine nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] i da se naknadni energetski pregledi provode najmanje svake četiri godine. ***Ako takva poduzeća već provode energetske preglede u skladu s prvim podstavkom, ona to nastavljaju činiti najmanje svake četiri godine u skladu s ovom Direktivom.***

Dotična poduzeća sastavljaju konkretan i izvediv akcijski plan na temelju ***preporuka koje proizlaze iz tih*** energetskih pregleda. ***U akcijskom planu utvrđuju se mjere za provedbu svake preporuke iz pregleda ako je to tehnički ili ekonomski izvedivo. Akcijski plan podnosi se upravi poduzeća.***

Države članice osiguravaju da se ***akcijski planovi i stopa provedbe preporuka*** objavljuju u godišnjem izvješću poduzeća ***te da su javno dostupni, podložno pravu Unije i nacionalnom pravu kojim se štite trgovinske i poslovne tajne i povjerljivost.***

3. ***Ako u bilo kojoj godini poduzeće iz stavka 1. ima godišnju potrošnju veću od 85 TJ i ako poduzeće iz stavka 2. ima godišnju potrošnju veću od 10 TJ, države članice osiguravaju da se ti podaci stave na raspolaganje nacionalnim tijelima odgovornima za provedbu ovog članka. U tu svrhu države članice mogu promicati upotrebu nove ili postojeće platforme kako bi se olakšalo prikupljanje potrebnih podataka na nacionalnoj razini.***

4. ***Države članice mogu poticati poduzeća iz stavaka 1. i 2. da u svojem godišnjem izvješću navedu informacije o svojoj godišnjoj potrošnji energije u kWh, svojoj godišnjoj količini potrošnje vode u kubičnim metrima i usporedbi svoje potrošnje energije i vode s prethodnim godinama.***
5. Države članice promiču među svim krajnjim kupcima dostupnost visokokvalitetnih energetske pregleda koji su troškovno učinkoviti i:
- (a) koje neovisno provode kvalificirani ili akreditirani stručnjaci u skladu s kvalifikacijskim kriterijima; ili
 - (b) koje provode i nadziru neovisna tijela na temelju nacionalnog zakonodavstva.

Energetske preglede iz prvog podstavka mogu provoditi unutarnji stručnjaci ili energetske revizori pod uvjetom da je dotična država članica uspostavila sustav kojim se osigurava njihova kakvoća, uključujući prema potrebi godišnji nasumični odabir barem statistički značajnog postotka svih energetske pregleda koje su proveli takvi unutarnji stručnjaci ili energetske revizori.

Kako bi se osigurala visoka kvaliteta energetske pregleda i sustava gospodarenja energijom, države članice utvrđuju transparentne i nediskriminirajuće minimalne kriterije za energetske preglede u skladu s Prilogom VI. ***i uzimajući u obzir relevantne europske ili međunarodne norme.*** Države članice ***imenuju nadležnu vlast ili tijelo*** kako bi se osiguralo da se poštuju ***rokovi za obavljanje energetske pregleda iz stavka 2. ovog članka i da se ispravno primjenjuju minimalni kriteriji iz Priloga VI.***

Energetske preglede ne uključuju klauzule o zabrani prijenosa nalaza pregleda kvalificiranom ili akreditiranom pružatelju energetske usluga, pod uvjetom da se kupac tome ne protivi.

6. Države članice razvijaju programe **u cilju poticanja i pružanja tehničke potpore** MSP-ovima na koje se ne primjenjuje stavak 1. ni 2. za energetske preglede te naknadnu provedbu preporuka iz tih pregleda.

Na temelju transparentnih i nediskriminirajućih kriterija i ne dovodeći u pitanje pravo Unije o državnim potporama, države članice mogu uspostaviti **mehanizme za provođenje energetskih pregleda, kao što su centri za energetske preglede za MSP-ove i mikropoduzeća, pod uvjetom da se takvi mehanizmi nisu konkurencija privatnim revizorima. Mogu osigurati i druge** sustave potpore za MSP-ove, među ostalim ako su takvi MSP-ovi sklopili dobrovoljne sporazume, za pokrivanje troškova energetskih pregleda i provedbe troškovno visokoučinkovitih preporuka iz energetskih pregleda, ako se provode mjere predložene u tim preporukama.

7. **Države članice osiguravaju da programi iz stavka 6. uključuju potporu MSP-ovima u kvantificiranju višestrukih koristi mjera energetske učinkovitosti u okviru njihova poslovanja, u razvoju planova energetske učinkovitosti i u razvoju mreža energetske učinkovitosti za MSP-ove, uz pomoć neovisnih stručnjaka.**

Države članice skreću pažnju MSP-ova, uključujući putem odgovarajućih posredničkih organizacija koje ih zastupaju, na konkretne primjere kako sustavi gospodarenja energijom mogu pomoći njihovom poslovanju. Komisija pomaže državama članicama podržavanjem razmjene najboljih praksi u tom području.

8. Države članice razvijaju programe kojima potiču poduzeća koja nisu MSP-ovi i na koja se ne primjenjuje stavak 1. ni 2. na energetske preglede te naknadnu provedbu preporuka iz tih pregleda.

9. Smatra se da su energetske preglede u skladu sa stavkom 2. ako se:

- (a) provode neovisno, na temelju minimalnih kriterija utvrđenih u Prilogu VI.;
- (b) provode na temelju dobrovoljnih sporazuma sklopljenih između organizacija dionika i imenovanog tijela te ako ih nadzire dotična država članica, drugo tijelo na koje su nadležna tijela prenijela odgovarajuću odgovornost ili Komisija.

Pristup sudionika na tržištu koji nude energetske usluge temelji se na transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

10. Poduzeća koja provode ugovor o energetsom učinku izuzeta su od zahtjeva utvrđenih u stavcima 1. i 2. ovog članka ako ugovor o energetsom učinku **obuhvaća potrebne elemente sustava gospodarenja energijom i** ispunjava zahtjeve utvrđene u Prilogu XV.
11. Poduzeća koja provode sustav upravljanja okolišem, koji certificira neovisno tijelo u skladu s relevantnim europskim ili **međunarodnim** normama, izuzeta su od primjene zahtjeva utvrđenih u stavcima 1. i 2. ovog članka, pod uvjetom da dotični sustav upravljanja okolišem uključuje energetske pregled koji se temelji na minimalnim kriterijima iz Priloga VI.
12. Energetski pregledi mogu biti samostalni ili dio šire okolišne revizije. Države članice mogu zahtijevati da dio energetskog pregleda čini procjena tehničke i gospodarske izvedivosti priključenja na postojeću ili planiranu mrežu centraliziranog grijanja ili hlađenja.

Ne dovodeći u pitanje pravo Unije o državnim potporama, države članice mogu provesti programe poticaja i potpora za provedbu preporuka koje proizlaze iz energetskih pregleda i sličnih mjera.

Članak 12.

Podatkovni centri

1. **Države članice do 15. svibnja 2024. i svake godine nakon toga od vlasnikâ i operaterâ podatkovnih centara na svojem državnom području s potražnjom za snagom instalirane informacijske tehnologije (IT) od najmanje 500 kW zahtijevaju da javno objave informacije utvrđene u Prilogu VII., osim informacija koje podliježu pravu Unije i nacionalnom pravu kojim se štite trgovinske i poslovne tajne i povjerljivost.**

2. *Stavak 1. ne primjenjuje se na podatkovne centre koji se koriste u svrhu obrane i civilne zaštite ili koji pružaju svoje usluge isključivo s krajnjim ciljem obrane i civilne zaštite.*
3. *Komisija uspostavlja europsku bazu podataka o podatkovnim centrima koja uključuje informacije koje dostavljaju podatkovni centri na koje se odnosi obveza u skladu sa stavkom 1. Europska baza podataka javno je dostupna i sadržava podatke na agregiranoj razini.*
4. *Države članice potiču vlasnike i operatere podatkovnih centara na svojem državnom području s potražnjom za snagom instaliranog IT-a jednakom ili većom od 1 MW da uzmu u obzir najbolje prakse navedene u najnovijoj verziji Kodeksa ponašanja EU-a o energetskej učinkovitosti podatkovnog centra.*
5. *Komisija do 15. svibnja 2025. ocjenjuje dostupne podatke o energetskej učinkovitosti podatkovnih centara koji su joj podneseni na temelju stavaka 1. i 3. te podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću, kojemu se, prema potrebi, prilažu zakonodavni prijedlozi koji sadržavaju daljnje mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti, uključujući utvrđivanje minimalnih standarda učinkovitosti i procjenu izvedivosti prelaska na sektor podatkovnih centara s nultom neto stopom emisija, uz blisko savjetovanje s relevantnim dionicima. Takvim se prijedlozima može utvrditi vremenski okvir unutar kojeg se od postojećih podatkovnih centara zahtijeva ispunjavanje minimalne učinkovitosti.*

Članak 13.

Mjerenje za prirodni plin

1. Države članice osiguravaju da se, u mjeri u kojoj je to tehnički moguće, financijski opravdano i razmjerno potencijalnoj uštedi energije, krajnjim kupcima prirodnog plina pružaju pojedinačna brojila po konkurentnim cijenama koja točno odražavaju stvarnu potrošnju energije krajnjeg kupca i daju informacije o stvarnom vremenu uporabe.

Takva pojedinačna brojila po konkurentnim cijenama uvijek se pružaju prilikom:

- (a) zamjene postojećeg brojila, osima ako je to tehnički neizvedivo ili troškovno neučinkovito u odnosu na dugoročnu procijenjenu potencijalnu uštedu;
- (b) postavljanja novog priključka u novoj zgradi ili ako je zgrada podvrgnuta većoj rekonstrukciji u smislu Direktive 2010/31/EU.

2. Ako, i u mjeri u kojoj, primjenjuju pametne sustave mjerenja i uvode pametna brojila za prirodni plin u skladu s Direktivom 2009/73/EZ, države članice:

- (a) osiguravaju da sustavi mjerenja krajnjim kupcima pružaju informacije o stvarnom vremenu uporabe i da su ciljevi energetske učinkovitosti i koristi za krajnje kupce potpuno uzeti u obzir prilikom uspostavljanja minimalnih funkcionalnosti brojila i određivanja obveza sudionika na tržištu;
- (b) osiguravaju sigurnost pametnih brojila i podatkovnih komunikacija te privatnost krajnjih kupaca, u skladu s relevantnim pravom Unije o zaštiti podataka i privatnosti;
- (c) zahtijevaju da se u trenutku postavljanja pametnih brojila kupcima pruže odgovarajući savjeti i informacije, posebno u vezi sa svim njihovim mogućnostima u pogledu upravljanja očitavanjem brojila i praćenja potrošnje energije.

Članak 14.

Mjerenje za grijanje, hlađenje i toplu vodu u kućanstvu

1. Države članice osiguravaju da se krajnjim kupcima centraliziranoga grijanja, centraliziranog hlađenja i tople vode u kućanstvima po konkurentnim cijenama pružaju brojila koja točno odražavaju njihovu stvarnu potrošnju energije.
2. Ako se zgrada opskrbljuje grijanjem, hlađenjem ili toplom vodom u kućanstvu iz centralnog izvora kojim se opslužuje više zgrada ili iz sustava za centralizirano grijanje ili centralizirano hlađenje, brojilo se postavlja na izmjenjivaču topline ili mjestu isporuke.

Članak 15.

Zasebno mjerenje i raspodjela troškova za grijanje i hlađenje te toplu vodu u kućanstvu

1. U zgradama s više stanova i višenamjenskim zgradama koje imaju centralni izvor grijanja ili centralni izvor hlađenja ili se opskrbljuju iz sustava za centralizirano grijanje ili centralizirano hlađenje pojedinačna brojila ugrađuju se radi mjerenja potrošnje toplinske energije, energije za hlađenje ili tople vode u kućanstvu u svakoj samostalnoj uporabnoj cjelini zgrade ako je to tehnički izvedivo i troškovno učinkovito u smislu razmjernosti u odnosu na potencijalnu uštedu energije.

Ako uporaba pojedinačnih brojila nije tehnički izvediva ili ako nije troškovno učinkovita za mjerenje potrošnje topline u svakoj samostalnoj uporabnoj cjelini zgrade, upotrebljavaju se pojedinačni razdjelnici troškova grijanja za mjerenje potrošnje topline na svakom radijatoru, osim ako dotična država članica dokaže da bi postavljanje takvih razdjelnika troškova grijanja bilo troškovno neučinkovito. U tim se slučajevima mogu razmotriti alternativne troškovno učinkovite metode mjerenja potrošnje topline. Svaka država članica jasno određuje i objavljuje opće kriterije, metodologije i postupke kako bi se utvrdili uvjeti tehničke neizvedivosti i troškovne neučinkovitosti.

2. U novim zgradama s više stanova i u stambenim dijelovima novih višenamjenskih zgrada koje su opremljene centralnim izvorom grijanja za toplu vodu u kućanstvu ili koje se opskrbljuju iz sustava centraliziranoga grijanja, pojedinačna brojila, neovisno o stavku 1. prvom podstavku, postavljaju se za toplu vodu u kućanstvu.
3. Ako se zgrade s više stanova ili višenamjenske zgrade opskrbljuju iz sustava centraliziranoga grijanja ili centraliziranog hlađenja ili ako u takvim zgradama prevladavaju vlastiti zajednički sustavi grijanja ili hlađenja, države članice osiguravaju da imaju transparentna, javno dostupna nacionalna pravila za raspodjelu troškova potrošnje grijanja, hlađenja i tople vode u kućanstvu u takvim zgradama kako bi osigurale transparentnost i točnost izračunavanja individualne potrošnje. Prema potrebi takva pravila uključuju smjernice za način raspodjele troškova energije koja se upotrebljava za:

- (a) toplu vodu u kućanstvima;
- (b) toplinu koju ispuštaju instalacije u zgradi i za potrebe grijanja zajedničkih prostora, ako su stubišta i hodnici opremljeni radiatorima;
- (c) grijanje ili hlađenje stanova.

Članak 16.

Zahtjev za očitavanjem na daljinu

1. Za potrebe članka 14. i 15. novopostavljena brojila i razdjelnici troškova grijanja moraju biti uređaji koji se mogu očitati na daljinu. Primjenjuju se uvjeti tehničke izvedivosti i troškovne učinkovitosti iz članka 15. stavka 1.
2. Brojila i razdjelnici troškova grijanja koji se ne mogu očitati na daljinu, ali su već postavljeni, moraju se naknadno prilagoditi tako da se mogu očitati na daljinu ili zamijeniti uređajima koji se mogu očitati na daljinu do 1. siječnja 2027., osim ako dotična država članica dokaže da to nije troškovno učinkovito.

Članak 17.

Informacije o obračunu za prirodni plin

1. Ako krajnji kupci nemaju pametna brojila za prirodni plin iz Direktive 2009/73/EZ, države članice osiguravaju da su informacije o obračunu za prirodni plin pouzdane, točne i utemeljene na stvarnoj potrošnji, u skladu s Prilogom VIII. točkom 1.1., ako je to tehnički izvedivo i ekonomski opravdano.

Ta se obveza može ispuniti s pomoću sustava redovitog samoočitavanja od strane krajnjih kupaca prilikom kojeg krajnji kupci obavješćuju dobavljača energije o rezultatima očitavanja svojeg brojila. Obračun se temelji na procijenjenoj potrošnji ili paušalnom iznosu samo ako krajnji kupac nije dostavio rezultate očitavanja brojila za određeno obračunsko razdoblje.

2. Brojilima ugrađenima u skladu s Direktivom 2009/73/EZ omogućuje se pružanje točnih informacija o obračunu na temelju stvarne potrošnje. Države članice osiguravaju da krajnji kupci imaju mogućnost jednostavnog pristupa dodatnim informacijama o prethodnoj potrošnji čime im se omogućuju detaljne samoprovjere.

Dodatne informacije o prethodnoj potrošnji uključuju:

- (a) kumulativne podatke za najmanje tri prethodne godine ili za razdoblje od početka ugovora o opskrbi ako je ono kraće;
- (b) detaljne podatke u skladu s vremenom uporabe za bilo koji dan, tjedan, mjesec i godinu.

Podaci iz drugog podstavka točke (a) odgovaraju razdobljima za koja su na raspolaganju informacije o redovitom obračunu.

Podaci iz drugog podstavka točke (b) stavljaju se na raspolaganje krajnjem kupcu putem interneta ili sučelja brojila za razdoblje od najmanje prethodna 24 mjeseca ili za razdoblje od početka ugovora o opskrbi ako je ono kraće.

3. Neovisno o tome jesu li postavljena pametna brojila, države članice:
- (a) zahtijevaju da, u mjeri u kojoj su dostupne informacije o obračunu električne energije i prethodnoj potrošnji krajnjih kupaca, one na njihov zahtjev budu stavljene na raspolaganje pružatelju energetske usluge kojeg odredi krajnji kupac;
 - (b) osiguravaju da se krajnjim kupcima ponudi mogućnost primanja informacija o obračunu i računa u elektroničkom obliku te da na zahtjev dobiju jasno i razumljivo objašnjenje o tome kako je izrađen njihov račun, posebno ako se računi ne temelje na stvarnoj potrošnji;
 - (c) osiguravaju da su uz račun dostupne i odgovarajuće informacije kako bi krajnji kupci dobili sveobuhvatno izvješće o trenutnim troškovima energije, u skladu s Prilogom VIII.;
 - (d) mogu na zahtjev krajnjeg kupca odrediti da se informacije sadržane u takvim računima ne smatraju zahtjevom za plaćanje. U takvim slučajevima države članice osiguravaju da dobavljači izvora energije ponude fleksibilne aranžmane za stvarno plaćanje;

- (e) zahtijevaju da se informacije o troškovima energije i procjene troškova energije potrošačima daju na zahtjev, pravodobno i u lako razumljivom obliku, čime se potrošačima omogućuje usporedba ponuda pod jednakim uvjetima.

Članak 18.

Informacije o obračunu i potrošnji za grijanje, hlađenje i toplu vodu u kućanstvu

1. Ako su ugrađena brojila ili razdjelnici troškova grijanja, države članice osiguravaju da su informacije o obračunu i potrošnji pouzdane, točne i utemeljene na stvarnoj potrošnji ili rezultatima očitavanja razdjelnika troškova grijanja, u skladu s Prilogom IX. točkama 1. i 2. za sve krajnje korisnike.

Ta se obveza može, ako tako predvidi država članica, osim u slučaju zasebnog mjerenja potrošnje na temelju razdjelnika troškova grijanja na temelju članka 15., ispuniti s pomoću sustava redovitog samoočitavanja od strane krajnjeg kupca ili krajnjeg korisnika prilikom kojeg krajnji kupac ili krajnji korisnik dostavlja rezultate očitavanja svojeg brojila. Obračun se temelji na procijenjenoj potrošnji ili paušalnom iznosu samo ako krajnji kupac ili krajnji korisnik nije dostavio rezultate očitavanja brojila za određeno obračunsko razdoblje.

2. Države članice:
 - (a) ako su dostupne informacije o obračunu energije i prethodnoj potrošnji ili rezultatima očitavanja razdjelnika troškova grijanja krajnjih korisnika, zahtijevaju da se te informacije na zahtjev krajnjeg korisnika stave na raspolaganje pružatelju energetske usluge kojeg odredi krajnji korisnik;
 - (b) osiguravaju da se krajnjim kupcima ponudi mogućnost primanja informacija o obračunu i računa u elektroničkom obliku;
 - (c) osiguravaju da svi krajnji korisnici u skladu s Prilogom IX. točkom 3. uz račun prime jasne i razumljive informacije;
 - (d) promiču kibernetičku sigurnost i osiguravaju da je zaštita privatnosti i podataka krajnjih korisnika u skladu s primjenjivim pravom Unije.

Države članice mogu predvidjeti da se na zahtjev krajnjeg kupca pružanje informacija o obračunu ne smatra zahtjevom za plaćanje. U takvim slučajevima države članice osiguravaju da budu ponuđeni fleksibilni aranžmani za stvarno plaćanje.

3. Države članice odlučuju o tome tko će biti odgovoran za pružanje informacija iz stavaka 1. i 2. krajnjim korisnicima koji nemaju izravan ili pojedinačan ugovor s dobavljačem energije.

Članak 19.

Troškovi pristupa informacijama o mjerenju i obračunu za prirodni plin

Države članice osiguravaju da krajnji kupci sve svoje račune i informacije o obračunu za potrošnju energije dobivaju besplatno te da krajnji kupci imaju pristup svojim podacima o potrošnji na odgovarajući način i bez plaćanja.

Članak 20.

Troškovi pristupa informacijama o mjerenju, obračunu i potrošnji za grijanje, hlađenje i toplu vodu u kućanstvu

1. Države članice osiguravaju da krajnji korisnici sve svoje račune i informacije o obračunu za potrošnju energije dobivaju besplatno te da krajnji korisnici imaju pristup svojim podacima o potrošnji na odgovarajući način i bez plaćanja.
2. Neovisno o stavku 1. ovog članka, troškovi informacija o obračunu za individualnu potrošnju grijanja, hlađenja i tople vode u kućanstvu u zgradama s više stanova i višenamjenskim zgradama u skladu s člankom 15. raspodjeljuju se na neprofitnoj osnovi. Troškovi koji proizlaze iz dodjele te zadaće trećoj strani, kao što je pružatelj usluga ili lokalni dobavljač energije, a koji obuhvaćaju mjerenje, raspodjelu i izračun stvarne individualne potrošnje u takvim zgradama mogu se prenijeti na krajnje korisnike u mjeri u kojoj su takvi troškovi opravdani.

3. Da bi se osigurali razumni troškovi za usluge zasebnog mjerenja kako je navedeno u stavku 2., države članice mogu potaknuti tržišno natjecanje u tom sektoru usluga poduzimanjem odgovarajućih mjera, kao što su preporučivanje ili na drugi način promicanje upotrebe natječaja ili upotrebe interoperabilnih uređaja i sustava kojima se olakšava promjena pružatelja usluga.

POGLAVLJE IV.

INFORMIRANJE I OSNAŽIVANJE POTROŠAČA

Članak 21.

Osnovna ugovorna prava za grijanje, hlađenje i toplu vodu u kućanstvu

1. Ne dovodeći u pitanje pravila Unije o zaštiti potrošača, posebno Direktivu 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁸ i Direktivu Vijeća 93/13/EEZ⁴⁹, države članice osiguravaju da krajnji kupci i, ako se na njih izričito upućuje, krajnji korisnici imaju prava predviđena u stavcima od 2. do 9. ovog članka.
2. Krajnji kupci imaju pravo na ugovor sa svojim dobavljačem, u kojem su navedeni:
 - (a) identitet, adresa *i podaci za kontakt* dobavljača;
 - (b) usluge koje se pružaju *i uključene* razine kvalitete usluge;
 - (c) vrste usluga održavanja *uključenih u ugovor za koje se ne plaćaju dodatne naknade*;
 - (d) načini na koji se mogu dobiti najnovije informacije o svim primjenjivim tarifama, naknadama za održavanje i proizvodima ili uslugama u paketu;

⁴⁸ Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).

⁴⁹ Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, 21.4.1993., str. 29.).

- (e) trajanje ugovora, uvjeti produljenja i raskida ugovora i usluga, uključujući proizvode ili usluge koji su u paketu s tim uslugama te je li dopušten raskid ugovora bez naknade;
- (f) naknada i povrat sredstava koji se primjenjuju u slučaju nepridržavanja ugovorene razine kvalitete usluge, uključujući netočne ili zakašnjele račune;
- (g) metoda pokretanja postupaka za izvansudsko rješavanje sporova u skladu s člankom 22.;
- (h) informacije koje se odnose na prava potrošača, uključujući informacije o obradi pritužaba i sve informacije iz ovog stavka, koje su jasno navedene na računu ili na internetskim stranicama poduzeća **i koje uključuju podatke za kontakt ili poveznicu na internetske stranice jedinstvenih kontaktnih točaka iz članka 22. stavka 3. točke (e).**
- (i) **podatke za kontakt koji kupcu omogućuju identificiranje relevantnih jedinstvenih kontaktnih točaka iz članka 22. stavka 3. točke (a).**

Uvjeti dobavljača moraju biti poštteni te se unaprijed pružaju krajnjim kupcima. Informacije iz ovog stavka moraju biti pružene prije sklapanja ili potvrđivanja ugovora. Ako se ugovori sklapaju putem posrednika, te se informacije također pružaju prije sklapanja ugovora.

Krajnji kupci i krajnji korisnici dobivaju sažetak ključnih ugovornih uvjeta, **uključujući cijene i tarife**, napisan razumljivo sažetim i jednostavnim jezikom.

Krajnjim kupcima daju se kopija ugovora i jasne informacije, na transparentan način, o primjenjivim cijenama i tarifama i standardnim uvjetima u pogledu pristupa uslugama grijanja, hlađenja i tople vode u kućanstvu i njihove uporabe.

Države članice odlučuju o tome tko će biti odgovoran za pružanje informacija iz ovog stavka krajnjim korisnicima koji nemaju izravan ili pojedinačan ugovor s dobavljačem energije, na zahtjev, na odgovarajući način i bez plaćanja.

3. Krajnjim kupcima daje se prikladna obavijest o svakoj namjeri izmjene ugovornih uvjeta. Dobavljači na transparentan i razumljiv način izravno i pravodobno obavješćuju svoje

krajnje kupce o svakoj prilagodbi cijene opskrbe, kao i o razlozima i preduvjetima za prilagodbu i o njezinom opsegu, najkasnije dva tjedna prije ili, kad je riječ o potrošačima iz kategorije kućanstvo, najkasnije mjesec dana prije stupanja prilagodbe na snagu. **Krajnji kupci bez odgode obavješćuju krajnje korisnike o novim uvjetima.**

4. Dobavljači krajnjim kupcima nude širok izbor načina plaćanja. Takvim se načinima plaćanja ne smije neopravdano diskriminirati među kupcima. Svaka razlika u naknadama povezanim s načinima plaćanja ili sustavima predujmova mora biti objektivna, nediskriminacijska i proporcionalna i ne smije biti veća od izravnih troškova koje primatelj plaćanja snosi za uporabu posebnog načina plaćanja ili sustava predujma, u skladu s člankom 62. Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁰.
5. U skladu sa stavkom 4. kupci iz kategorije kućanstvo koji imaju pristup sustavima predujmova ne smiju u tim sustavima biti stavljeni u nepovoljan položaj.
6. Krajnjim kupcima i, **ako je primjenjivo**, krajnjim korisnicima na jednostavnom i nedvosmislenom jeziku **nude se** poštenu i transparentnu opću uvjeti koji ne smiju sadržavati neugovorne prepreke ostvarivanju prava kupaca, kao što je pretjerana ugovorna dokumentacija. Krajnjim korisnicima mora biti dan pristup tim općim uvjetima na zahtjev. Krajnji kupci i krajnji korisnici moraju biti zaštićeni od nepoštenih i obmanjujućih metoda prodaje. Krajnji kupci s invaliditetom moraju dobiti sve relevantne informacije o svojem ugovoru s dobavljačem u pristupačnim formatima.
7. Krajnji kupci i krajnji korisnici imaju pravo na to da im njihovi dobavljači pružaju dobru kvalitetu usluge i da kvalitetno rješavaju njihove pritužbe. Dobavljači moraju rješavati pritužbe jednostavno, pravedno i brzo.

⁵⁰ Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337, 23.12.2015., str. 35.).

8. *Nadležna tijela osiguravaju provedbu mjera za zaštitu potrošača utvrđenih u ovoj Direktivi. Nadležna tijela djeluju neovisno o tržišnim interesima.*
9. *U slučaju planiranog isključivanja dotičnim krajnjim kupcima pružaju se prikladne informacije o alternativnim mjerama dovoljno unaprijed, a najkasnije mjesec dana prije planiranog isključivanja i bez dodatnih troškova.*

Članak 22.

Informiranje i podizanje svijesti

1. Države članice, *u suradnji s regionalnim i lokalnim tijelima, ako je primjenjivo*, osiguravaju da su informacije o dostupnim mjerama za poboljšanje energetske učinkovitosti, pojedinačnim mjerama i financijskim i pravnim okvirima transparentne, **dostupne** i naširoko stavljene na raspolaganje svim relevantnim sudionicima na tržištu, kao što su krajnji kupci, krajnji korisnici, organizacije potrošača, predstavnici civilnog društva, zajednice obnovljive energije, energetske zajednice građana, lokalna i regionalna tijela, energetske agencije, pružatelji socijalnih usluga, građevinari, arhitekti, inženjeri, okolišni i energetske revizori i instalateri dijelova zgrada kako su definirani u članku 2. točki 9. Direktive 2010/31/EU.
2. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi krajnje kupce i krajnje korisnike poticale na učinkovitu uporabu energije i olakšavale im je. Te mjere dio su nacionalne strategije kao što su integrirani nacionalni energetske i klimatski planovi predviđeni u Uredbi (EU) 2018/1999 ili dugoročna strategija obnove utvrđena na temelju članka 2.a Direktive 2010/31/EU.

Za potrebe ovog članka te mjere uključuju niz instrumenata i politika za promicanje promjena u ponašanju kao što su:

- (a) fiskalni poticaji;
- (b) pristup financiranju, vaučerima, bespovratnim sredstvima ili subvencijama;

- (c) *javno potpomognute procjene potrošnje energije i ciljane savjetodavne usluge i potpora za potrošače u kućanstvima, a posebno za osobe pogođene energetske siromaštvom, ugrožene kupce i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju;*
- (d) *ciljane savjetodavne usluge za MSP-ove i mikropoduzeća;*
- (e) pružanje informacija u obliku pristupačnom osobama s invaliditetom;
- (f) projekti koji služe kao primjer;
- (g) aktivnosti na radnom mjestu;
- (h) aktivnosti osposobljavanja;
- (i) digitalni alati;
- (j) *strategije za sudjelovanje.*

3. Za potrebe ovog članka mjere iz stavka 2. ■ uključuju *stvaranje okvira potpore za sudionike na tržištu, kao što su oni iz stavka 1., a osobito za:*

- (a) stvaranje jedinstvenih kontaktnih točaka ili sličnih mehanizama za pružanje tehničkih, administrativnih i financijskih savjeta i pomoći u području energetske učinkovitosti krajnjim korisnicima i krajnjim kupcima, posebno iz kategorije kućanstva i manjim korisnicima iz ostalih kategorija, *uključujući MSP-ove i mikropoduzeća, kao što su energetske provjere za kućanstva, energetske obnove zgrada, informacije o zamjeni starih i neučinkovitih sustava grijanja modernim i učinkovitijim uređajima* te prihvaćanje korištenja energije iz obnovljivih izvora i *skladištenja energije* za zgrade;

- (b) *suradnju s privatnim akterima koji pružaju usluge kao što su energetske preglede i procjene potrošnje energije, rješenja za financiranje i provedba energetskih obnova;*
- (c) *obavješćivanje o troškovno učinkovitim i lako ostvarivim promjenama u uporabi energije;*
- (d) *dijeljenje informacija o mjerama energetske učinkovitosti i financijskim instrumentima;*
- (e) *osiguravanje jedinstvenih kontaktnih točaka radi pružanja svih nužnih informacija krajnjim kupcima i krajnjim korisnicima o njihovim pravima, primjenjivom pravu i mehanizmima za rješavanje sporova koji su im dostupni u slučaju spora. Takve jedinstvene kontaktne točke mogu biti dio općih informativnih točaka za potrošače.*

4. *Za potrebe ovog članka države članice u suradnji s nadležnim tijelima i, prema potrebi, privatnim dionicima uspostavljaju namjenske jedinstvene kontaktne točke ili slične mehanizme za pružanje tehničkih, administrativnih i financijskih savjeta o energetske učinkovitosti. S pomoću tih mehanizama:*

- (a) *kućanstvima, MSP-ovima, mikropoduzećima i javnim tijelima pružaju se savjeti, na temelju pojednostavnjenih informacija, o tehničkim i financijskim mogućnostima i rješenjima;*
- (b) *pruža se sveobuhvatna potpora svim kućanstvima, s posebnim naglaskom na kućanstvima pogođenima energetske siromaštvom i zgradama s najlošijim svojstvima, kao i akreditiranim poduzećima i instalaterima koji pružaju usluge naknadne ugradnje, prilagođene različitim tipologijama stambenih objekata i zemljopisnom području primjene, te se pruža potpora koja obuhvaća različite faze projekta naknadne ugradnje, među ostalim kako bi se olakšala provedba minimalnog standarda energetskih svojstava ako je takav standard predviđen u zakonodavnom aktu Unije;*
- (c) *pružaju se savjeti o ponašanju u vezi s potrošnjom energije.*

5. *Namjenske jedinstvene kontaktne točke iz stavka 4. prema potrebi:*

- (a) *pružaju informacije o kvalificiranim stručnjacima za energetske učinkovitost;*

- (b) prikupljaju objedinjene podatke o tipologiji iz projekata energetske učinkovitosti, razmjenjuju iskustva i javno ih objavljuju;*
- (c) povezuju potencijalne projekte sa sudionicima na tržištu, osobito lokalne projekte manjih razmjera.*

Za potrebe prvog podstavka točke (b) Komisija pomaže državama članicama kako bi se olakšala razmjena najboljih praksi i s njima u vezi poboljšala prekogranična suradnja.

6. ***Jedinstvene kontaktne točke iz stavka 5. pružaju namjenske usluge osobama pogođenima energetske siromaštvom, ugroženim kućanstvima i osobama u kućanstvima s niskim prihodima.***

Komisija državama članicama pruža smjernice za razvoj tih jedinstvenih kontaktnih točaka s ciljem stvaranja usklađenog pristupa u cijeloj Uniji. Smjernicama se potiče suradnja među javnim tijelima, energetske agencijama i inicijativama pod vodstvom zajednice.

7. Države članice utvrđuju odgovarajuće uvjete kako bi sudionici na tržištu mogli pružiti odgovarajuće i ciljane informacije i savjete ***u vezi s*** energetske učinkovitošću krajnjim kupcima, uključujući osobe pogođene energetske siromaštvom, ugrožene kupce i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju ***te MSP-ove i mikroprodužeca.***
8. Države članice osiguravaju da krajnji kupci, krajnji korisnici, osobe pogođene energetske siromaštvom, ugroženi kupci i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju imaju pristup jednostavnim, pravednim, transparentnim, neovisnim, djelotvornim i učinkovitim izvansudskim mehanizmima za rješavanje sporova u vezi s pravima i obvezama predviđenima ovom Direktivom putem neovisnog mehanizma kao što je pravobranitelj za energetiku ili tijelo za zaštitu potrošača ili putem regulatornog tijela. Ako je krajnji kupac potrošač kako je definiran u članku 4. stavku 1. točki (a) Direktive 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵¹, takvi izvansudski mehanizmi moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u toj direktivi. ***U tu svrhu mogu se upotrebljavati izvansudski mehanizmi za rješavanje sporova koji već postoje u državama članicama, pod uvjetom da su jednako djelotvorni.***

Prema potrebi, države članice osiguravaju da subjekti za alternativno rješavanje sporova surađuju kako bi osigurali jednostavne, pravedne, transparentne, neovisne, djelotvorne i učinkovite mehanizme za izvansudsko rješavanje sporova za svaki spor koji proizlazi iz proizvoda ili usluga povezanih ili u paketu s bilo kojim proizvodom ili uslugom koji su obuhvaćeni područjem primjene ove Direktive.

⁵¹ Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2009/22/EZ (Direktiva o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova) (SL L 165, 18.6.2013., str. 63.).

Sudjelovanje poduzeća u mehanizmima izvansudskog rješavanja sporova za kupce iz kategorije kućanstva je obvezno, osim ako država članica dokaže Komisiji da su drugi mehanizmi jednako učinkoviti.

9. Ne dovodeći u pitanje osnovna načela svojeg prava u području vlasništva i najma nekretnina, države članice poduzimaju potrebne mjere za uklanjanje regulatornih i neregulatornih prepreka energetske učinkovitosti koje se odnose na suprotstavljene interese između vlasnika i najmoprimaca ili između više vlasnika zgrade ili samostalne uporabne cjeline zgrade kako bi se osiguralo da se zbog činjenice da neće pojedinačno ostvariti sve koristi ili zbog nedostatka pravila za podjelu troškova i koristi između njih navedene stranke ne odvrati od ulaganja u poboljšanje učinkovitosti koje bi u protivnom proveli.

Mjere za uklanjanje takvih prepreka mogu uključivati osiguravanje poticaja, stavljanje izvan snage ili izmjenu pravnih ili regulatornih odredaba, donošenje smjernica i interpretativnih priopćenja, pojednostavljenje upravnih postupaka, uključujući nacionalna pravila i mjere kojima su uređeni postupci odlučivanja u nekretninama s više vlasnika ***i mogućnost financijskih aranžmana s trećim osobama***. Mjere se mogu kombinirati s pružanjem obrazovanja, osposobljavanja i posebnih informacija te tehničke pomoći u vezi s energetske učinkovitošću sudionicima na tržištu kao što su oni navedeni u stavku 1.

Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za podupiranje multilateralnog dijaloga među ***relevantnim parterima, kao što su lokalna i regionalna tijela, socijalni partneri***, udruženja vlasnika i udruženja najmoprimaca, organizacije potrošača, ***distributeri energije ili poduzeća za maloprodaju energije, poduzeća za energetske usluge (ESCO-i)***, zajednice ***obnovljive energije, energetske zajednice građana***, ■ javna tijela i agencije, s ciljem sastavljanja prijedlogâ zajednički prihvaćenih mjera, poticaja i smjernica koji se odnose na suprotstavljene interese između vlasnika i najmoprimaca ili između više vlasnika zgrade ili samostalne uporabne cjeline zgrade.

Svaka država članica izvješćuje o takvim preprekama i poduzetim mjerama u svojoj dugoročnoj strategiji obnove uspostavljenoj na temelju članka 2.a Direktive 2010/31/EU i Uredbe (EU) 2018/1999.

10. Komisija potiče razmjenu i što veće dijeljenje informacija o dobrim praksama i metodologijama u pogledu energetske učinkovitosti ***te pruža tehničku pomoć*** za ublažavanje suprotstavljenih interesa u državama članicama.

Članak 23.

Partnerstva za energetska učinkovitost

- 1. Komisija do ... [12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] procjenjuje obuhvaćaju li postojeća partnerstva pitanje energetske učinkovitosti. Ako procjena pokaže da energetska učinkovitost nije u dovoljnoj mjeri obuhvaćena postojećim partnerstvima, Komisija uspostavlja sektorska partnerstva za energetska učinkovitost na razini Unije, s podpartnerstvima za sektore koji nedostaju, tako da okupi ključne dionike, uključujući socijalne partnere, u sektorima kao što su IKT, promet, financije i zgradarstvo, na uključiv i reprezentativan način.*

Ako se partnerstvo uspostavi, Komisija imenuje, prema potrebi, predsjedatelja za svako sektorsko partnerstvo Unije za energetska učinkovitost.

- 2. Cilj partnerstava iz stavka 1. jest olakšavanje dijaloga o klimi i energetska tranziciji među relevantnim akterima te poticanje sektorâ na izradu planova za energetska učinkovitost u cilju mapiranja dostupnih mjera i tehnoloških mogućnosti za postizanje uštede energije, pripremu za energiju iz obnovljivih izvora i dekarbonizaciju tih sektora.*

Takvi planovi označili bi vrijedan doprinos kojim se sektorima pomaže u planiranju ulaganja potrebnih za postizanje ciljeva ove Direktive i Uredbe (EU) 2021/1119 te bi se njima olakšala prekogranična suradnja među akterima radi jačanja unutarnjeg tržišta.

Članak 24.

Osnaživanje i zaštita ugroženih kupaca i ublažavanje energetske siromaštva

1. ***Ne dovodeći u pitanje njihove nacionalne gospodarske i socijalne politike i njihove obveze u skladu s pravom Unije***, države članice poduzimaju odgovarajuće mjere radi osnaživanja i zaštite osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, ***osoba u kućanstvima s niskim prihodima*** i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju.

Države članice u definiranju koncepta ugroženih kupaca na temelju članka 3. stavka 3. Direktive 2009/73/EZ i članka 28. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944 uzimaju u obzir krajnje korisnike.
2. ***Ne dovodeći u pitanje njihove nacionalne gospodarske i socijalne politike i njihove obveze u skladu s pravom Unije***, države članice, kako bi ublažile energetske siromaštvo, prioritetno provode mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti i povezane mjere za zaštitu ili informiranje potrošača, posebno one utvrđene u članku 8. stavku 3. i članku 22. ove Direktive, kod osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, ***osoba u kućanstvima s niskim prihodima*** i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju. ***Praćenje tih mjera i izvješćivanje o njima provodi se u okviru postojećih obveza izvješćivanja iz članka 24. Uredbe (EU) 2018/1999.***
3. Da bi pružile potporu osobama pogođenima energetske siromaštvom, ugroženim kupcima, ***osobama u kućanstvima s niskim prihodima*** i, ako je primjenjivo, osobama koje žive u socijalnom stanovanju, države članice, ***ako je primjenjivo***:
 - (a) provode mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti radi ublažavanja distribucijskih učinaka drugih politika i mjera, kao što su mjere oporezivanja provedene u skladu s člankom 10. ove Direktive, ili primjene trgovanja emisijama za sektor zgradarstva i prometa u skladu s Direktivom 2003/87/EZ;

- (b) na najbolji mogući način koriste javno financiranje dostupno na razini Unije i na nacionalnoj razini, uključujući, ako je primjenjivo, financijske doprinose koje države članice prime iz Socijalnog fonda za klimatsku politiku na temelju članka 9. i 14. Uredbe (EU) 2023/955 i prihode s dražbi emisijskih jedinica iz trgovanja emisijama na temelju EU sustava trgovanja emisijama u skladu s Direktivom 2003/87/EZ, radi ulaganja u mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti kao prioriternih djelovanja;
- (c) ■ provode rana, prema budućnosti okrenuta ulaganja u mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti prije nego što se počnu pokazivati distribucijski učinci drugih politika i mjera;
- (d) potiču tehničku pomoć i uvođenje financijskih instrumenata i instrumenata za financiranje kao što su programi otplate na računima, lokalne rezervacije za gubitke po zajmovima, fondovi za jamstva i fondovi usmjereni na temeljite obnove i obnove kojima se mora postići minimalni prag energetske dobiti;
- (e) potiču tehničku pomoć socijalnim akterima kako bi se promicalo aktivno sudjelovanje ugroženih potrošača na energetsom tržištu i poticale pozitivne promjene njihova ponašanja u vezi s potrošnjom energije;
- (f) osiguravaju pristup financijskim sredstvima, bespovratnim sredstvima i subvencijama povezanim s minimalnim dobitcima energije ***i time olakšavaju pristup cjenovno pristupačnim bankovnim zajmovima ili namjenskim kreditnim linijama.***

4. Države članice uspostavljaju mrežu stručnjaka iz više sektora, kao što su zdravstvo, zgradarstvo i socijalni sektor, ili angažiraju postojeću mrežu radi izrade strategija za potporu lokalnim i nacionalnim donositeljima odluka u provedbi mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti, ***tehničke pomoći i financijskih alata usmjerenih na ublažavanje energetske siromaštva.*** Države članice nastoje osigurati da je sastav mreže stručnjaka rodno uravnotežen i da odražava perspektive ***svih ljudi*** ■ .

Toj mreži stručnjaka države članice mogu povjeriti ***pružanje savjeta o:***

- (a) ■ nacionalnim definicijama, pokazateljima i kriterijima za energetske siromaštvo te energetske siromašne i ugrožene kupce, uključujući krajnje korisnike;

- (b) *razvoju ili poboljšanju* relevantnih pokazatelja i skupova podataka važnih za energetska siromaštvo koji se trebaju koristiti i o kojima se treba izvješćivati;
- (c) ■ metodama i mjerama kojima se osiguravaju prístupnost *troškova života*, promicanje neutralnosti troškova stanovanja ili načini da se osigura da od javnog financiranja uloženog u mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti koristi imaju i vlasnici i najmoprimci zgrada i samostalnih uporabnih cjelina zgrade, posebno kad je riječ o osobama pogođenima energetska siromaštvom, ugroženim kupcima, osobama u kućanstvima s niskim prihodima i, ako je primjenjivo, osobama koje žive u socijalnom stanovanju;
- (d) ■ mjerama za sprečavanje ili popravljavanje situacija u kojima su neke skupine u većoj opasnosti od energetska siromaštva ili izloženije njegovim negativnim posljedicama ■ , na primjer *na osnovi njihova prihoda, roda, zdravstvenog stanja ili pripadnosti manjinskoj skupini i demografije*.

POGLAVLJE V.

UČINKOVITOST U OPSKRBI ENERGIJOM

Članak 25.

Procjenjivanje i planiranje u području grijanja i hlađenja

1. Svaka država članica u okviru svojeg integriranog nacionalnog energetskeg i klimatskog **plana i njegovih ažuriranja** na temelju Uredbe (EU) 2018/1999 Komisiji dostavlja sveobuhvatnu procjenu za grijanje i hlađenje. Ta sveobuhvatna procjena sadržava informacije utvrđene u Prilogu X. ovoj Direktivi i prilaže joj se procjena provedena na temelju članka 15. stavka 7. Direktive (EU) 2018/2001.
2. Države članice osiguravaju da **dionici na koje utječe sveobuhvatna procjena iz stavka 1. dobiju** priliku sudjelovati u pripremi planova za grijanje i hlađenje, sveobuhvatnoj procjeni te politikama i mjerama, **istodobno osiguravajući da nadležna tijela ne otkrivaju niti objavljuju trgovinske tajne ili poslovne tajne koje su utvrđene kao takve.**
3. Za potrebe sveobuhvatne procjene iz stavka 1. države članice provode analizu troškova i koristi za svoje državno područje **koja se temelji na** klimatskim uvjetima, gospodarskoj izvedivosti i tehničkoj prikladnosti. Analizom troškova i koristi omogućuje se lakše utvrđivanje resursno i troškovno najučinkovitijih rješenja za ispunjavanje potreba za grijanjem i hlađenjem, **uzimajući u obzir načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”**. Navedena analiza troškova i koristi može biti dio procjene okoliša u skladu s Direktivom 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵².

⁵² Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SL L 197, 21.7.2001., str. 30.).

Države članice imenuju nadležna tijela odgovorna za provođenje analiza troškova i koristi, pružaju detaljne metodologije i pretpostavke u skladu s Prilogom XI. te uspostavljaju i objavljuju postupke za ekonomsku analizu.

4. Ako se na temelju sveobuhvatne procjene iz stavka 1. ovog članka i analize iz stavka 3. ovog članka utvrdi potencijal za primjenu visokoučinkovite kogeneracije i/ili učinkovitog centraliziranog grijanja i hlađenja *iz otpadne topline*, čije su koristi veće od troškova, države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za razvoj infrastrukture za učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje, za *poticanje razvoja postrojenja za iskorištavanje otpadne topline, među ostalim u industrijskom sektoru, i za* omogućavanje razvoja visokoučinkovite kogeneracije i uporabe grijanja i hlađenja iz otpadne topline i obnovljivih izvora energije u skladu sa stavkom 1. ovog članka i s člankom 26. stavcima 7. i 9.

Ako se na temelju sveobuhvatne procjene iz stavka 1. ovog članka i analize iz stavka 3. ovog članka ne utvrdi potencijal čije su koristi veće od troškova, uključujući administrativne troškove provedbe analize troškova i koristi iz članka 26. stavka 7., dotična država članica, *zajedno s lokalnim i regionalnim tijelima, ako je primjenjivo*, može izuzeti postrojenja iz zahtjeva utvrđenih u stavcima 1. i 3. ovog članka.

5. Države članice donose politike i mjere kojima se osigurava da se ostvari potencijal utvrđen u sveobuhvatnim procjenama provedenima u skladu sa stavkom 1. ovog članka. Te mjere i politike obuhvaćaju barem elemente utvrđene u Prilogu X. Svaka država članica obavješćuje o tim politikama i mjerama u okviru ažuriranja svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova prijavljenih na temelju članka 14. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999, svojeg naknadnog integriranog nacionalnog energetske i klimatske plana priopćenog na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. te uredbe te relevantnih nacionalnih energetske i klimatske izvješća o napretku dostavljenih ne temelju te uredbe.
6. Države članice *osiguravaju da* regionalna i lokalna tijela ■ izrade lokalne planove za grijanje i hlađenje barem u općinama s više od **45 000** stanovnika. Ti bi planovi trebali barem:

- (a) biti utemeljeni na podacima i informacijama iz sveobuhvatnih procjena provedenih u skladu sa stavkom 1. i sadržavati procjenu i mapiranje potencijala za povećanje energetske učinkovitosti, među ostalim ***spremnosću niskotemperaturnog centraliziranoga grijanja, visokoučinkovitom kogeneracijom***, iskorištavanjem otpadne topline, i energije iz obnovljivih izvora u grijanju i hlađenju na tom području;
- (b) ***biti u skladu s načelom „energetska učinkovitost na prvom mjestu“***;
- (c) sadržavati strategiju za iskorištavanje potencijala utvrđenog na temelju točke (a);
- (d) biti izrađeni uz sudjelovanje svih relevantnih regionalnih ili lokalnih dionika i osigurati sudjelovanje javnosti, ***među ostalim operatora lokalne energetske infrastrukture***;
- (e) ***uzeti u obzir relevantnu postojeću energetska infrastrukturu***;
- (f) uzeti u obzir zajedničke potrebe lokalnih zajednica i skupova lokalnih ili regionalnih upravnih jedinica ili regija;
- (g) ***procijeniti ulogu energetske zajednice i drugih inicijativa koje vode potrošači i koje mogu aktivno doprinijeti provedbi lokalnih projekata grijanja i hlađenja***;
- (h) ***uključiti analizu uređaja i sustava za grijanje i hlađenje u lokalnim fondovima zgrada kojom se u obzir uzimaju potencijali za mjere energetske učinkovitosti specifični za određeno područje i kojom se rješavaju problemi zgrada s najlošijim svojstvima i potrebe ugroženih kućanstava***;
- (i) ***procijeniti kako financirati provedbu politika i mjera te utvrditi financijske mehanizme kojima se potrošačima omogućuje prelazak na grijanje i hlađenje s pomoću energije iz obnovljivih izvora***;
- (j) uključiti ***putanju za postizanje ciljeva planova u skladu s klimatskom neutralnošću te praćenje napretka provedbe utvrđenih politika i mjera***;

- (k) nastojati stare i neučinkovite uređaje za grijanje i hlađenje u javnim tijelima zamijeniti visokoučinkovitim alternativama s ciljem postupnog ukidanja fosilnih goriva;*
- (l) procijeniti moguće sinergije s planovima susjednih regionalnih ili lokalnih tijela kako bi se potaknuli zajednička ulaganja i troškovna učinkovitost.*

Države članice osiguravaju da **sve relevantne strane, uključujući javne i privatne dionike, dobiju** priliku za sudjelovanje u izradi planova za grijanje i hlađenje, sveobuhvatne procjene iz stavka 1. te politika i mjera iz stavka 5.

U tu svrhu države članice izrađuju preporuke kojima podupiru regionalna i lokalna tijela u provođenju politika i mjera u području energetski učinkovitog grijanja i hlađenja koje se temelji na obnovljivim izvorima energije na regionalnoj i lokalnoj razini iskorištavajući utvrđeni potencijal. Države članice u najvećoj mogućoj mjeri podupiru regionalna i lokalna tijela na sve načine, među ostalim financijskom potporom i programima tehničke podrške. **Države članice osiguravaju da su planovi za grijanje i hlađenje usklađeni s drugim lokalnim zahtjevima povezanim s planiranjem u području klime, energije i okoliša kako bi se izbjeglo administrativno opterećenje za lokalna i regionalna tijela te kako bi se potaknula djelotvorna provedba planova.**

Lokalne planove za grijanje i hlađenje može zajednički provesti skupina od nekoliko susjednih lokalnih tijela ako su zemljopisni i administrativni kontekst te infrastruktura za grijanje i hlađenje primjereni.

Lokalne planove za grijanje i hlađenje ocjenjuje nadležno tijelo i oni su, prema potrebi, popraćeni odgovarajućim provedbenim mjerama.

Članak 26.

Opskrba grijanjem i hlađenjem

1. Kako bi se **osigurala učinkovitija potrošnja** primarne energije i **povećao** udio energije iz obnovljivih izvora u opskrbi grijanjem i hlađenjem **koji ulazi u mrežu**, učinkovit sustav centraliziranog grijanja i hlađenja mora ispunjavati sljedeće kriterije:
 - (a) do 31. prosinca **2027.**, sustav koji koristi najmanje 50 % energije iz obnovljivih izvora, 50 % otpadne topline, 75 % topline dobivene kogeneracijom ili 50 % kombinacije takve energije i topline;
 - (b) od 1. siječnja **2028.**, sustav koji koristi najmanje 50 % energije iz obnovljivih izvora, 50 % **otpadne topline, 50 % energije iz obnovljivih izvora i** otpadne topline, 80 % topline dobivene visokoučinkovitom kogeneracijom ili barem kombinaciju takve termalne energije koja ulazi u mrežu u kojoj je udio energije iz obnovljivih izvora najmanje 5 %, a ukupni udio energije iz obnovljivih izvora, otpadne topline ili topline dobivene visokoučinkovitom kogeneracijom najmanje 50 %;
 - (c) od 1. siječnja 2035., sustav koji koristi najmanje 50 % energije iz obnovljivih izvora, **50 % otpadne topline ili 50 % energije iz obnovljivih izvora i** otpadne topline, **ili sustav** u kojem je **ukupan** udio energije iz obnovljivih izvora, **otpadne topline ili topline dobivene visokoučinkovitom kogeneracijom** najmanje **80 % i, osim toga, ukupan udio energije iz obnovljivih izvora ili otpadne topline iznosi najmanje 35 %**;
 - (d) od 1. siječnja **2040.**, sustav koji koristi najmanje 75 % energije iz obnovljivih izvora, **75 % otpadne topline ili 75 % energije iz obnovljivih izvora i** otpadne topline, **ili sustav koji koristi najmanje 95 % energije iz obnovljivih izvora, otpadne topline i topline dobivene visokoučinkovitom kogeneracijom i, osim toga, ukupan** udio energije iz obnovljivih izvora **ili otpadne topline** iznosi najmanje 35 %;
 - (e) **od 1. siječnja 2045., sustav koji koristi najmanje 75 % energije iz obnovljivih izvora, 75 % otpadne topline ili 75 % energije iz obnovljivih izvora i otpadne topline;**

(f) od 1. siječnja 2050., sustav koji koristi samo energiju iz obnovljivih izvora, *samo* otpadnu toplinu *ili samo kombinaciju* energije iz obnovljivih izvora *i otpadne topline*.

2. *Države članice također mogu odabrati, kao alternativu kriterijima iz stavka 1. ovog članka, kriterije uspješnosti u pogledu održivosti koji se temelje na količini emisija stakleničkih plinova iz sustava centraliziranoga grijanja i hlađenja po jedinici topline ili hladnoće isporučene kupcima, uzimajući u obzir mjere provedene za ispunjavanje obveze na temelju članka 24. stavka 4. Direktive (EU) 2018/2001. Pri odabiru tih kriterija učinkovit sustav centraliziranoga grijanja i hlađenja mora imati sljedeću maksimalnu količinu emisija stakleničkih plinova po jedinici topline ili hladnoće isporučenu kupcima:*

(a) do 31. prosinca 2025.: 200 g/kWh;

(b) od 1. siječnja 2026.: 150 g/kWh;

(c) od 1. siječnja 2035.: 100 g/kWh;

(d) od 1. siječnja 2045.: 50 g/kWh;

(e) od 1. siječnja 2050.: 0 g/kWh.

3. *Države članice mogu odlučiti primijeniti kriterije za emisije stakleničkih plinova po jedinici topline ili hladnoće tijekom bilo kojeg razdoblja iz stavka 2. točaka od (a) do (e) ovog članka. Ako odluče to učiniti, obavješćuju Komisiju do... [tri mjeseca nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] za razdoblje iz stavka 2. točke (a) ovog članka i najmanje šest mjeseci prije početka relevantnih razdoblja iz stavka 2. točaka od (b) do (e) ovog članka. Takva obavijest uključuje mjere provedene kako bi se ispunila obveza na temelju članka 24. stavka 4. Direktive (EU) 2018/2001 ako one već nisu priopćene u najnovijem ažuriranju njihova nacionalnog energetskeg i klimatskog plana.*

4. ***Kako bi se sustav za centralizirano grijanje i hlađenje smatrao učinkovitim, države članice osiguravaju da u slučaju njegove izgradnje ili značajnog preuređenja njegovih uređaja za napajanje sustav za centralizirano grijanje ili hlađenje ispunjava kriterije iz stavka 1. ili 2. primjenjive u trenutku kad sustav počne raditi ili ponovno počne raditi nakon preuređenja. Osim toga, države članice osiguravaju da u slučaju izgradnje sustava centraliziranoga grijanja i hlađenja ili značajnog preuređenja njegovih uređaja za napajanje:***
- (a) nema povećanja korištenja fosilnih goriva koja nisu prirodni plin u postojećim izvorima topline u odnosu na prosječnu godišnju potrošnju prethodne tri kalendarske godine punog rada prije preuređenja; i
- (b) novi izvori topline u tom sustavu ne koriste fosilna goriva, osim prirodnog plina, u slučaju njegove izgradnje ili značajnog preuređenja do 2030.
5. Države članice osiguravaju da od 1. siječnja 2025. i svakih pet godina nakon toga operatori svih postojećih sustava za centralizirano grijanje i hlađenje ukupne izlazne snage ***topline i hlađenja*** veće od 5 MW koji ne ispunjavaju kriterije iz stavka 1. točaka od (b) do (e) izrade plan za ***osiguravanje učinkovitije potrošnje*** primarne energije, za ***smanjenje distribucijskih gubitaka i povećanje udjela*** energije iz obnovljivih izvora ***u opskrbi grijanjem i hlađenjem***. Taj plan mora sadržavati mjere za ispunjavanje kriterija iz stavka 1. točaka od (b) do (e) te zahtijeva odobrenje nadležnog tijela.
6. ***Države članice osiguravaju da podatkovni centri s ukupnom nazivnom ulaznom snagom većom od 1 MW koriste otpadnu toplinu ili druge primjene za iskorištavanje otpadne topline, osim ako mogu dokazati da to nije tehnički ili gospodarski izvedivo u skladu s procjenom iz stavka 7.***
7. Da bi procijenile gospodarsku izvedivost povećanja energetske učinkovitosti opskrbe grijanjem i hlađenjem, države članice osiguravaju provedbu analize troškova i koristi na razini postrojenja u skladu s Prilogom XI. ako se planiraju ili u značajnoj mjeri preuređuju sljedeća postrojenja:

- (a) toplinsko postrojenje za proizvodnju električne energije s ukupnom prosječnom godišnjom ulaznom snagom većom od **10** MW kako bi se procijenili troškovi i koristi zahtijevanja rada postrojenja kao visokoučinkovitog kogeneracijskog postrojenja;
- (b) industrijsko postrojenje s ukupnom prosječnom godišnjom ulaznom snagom većom od **8** MW kako bi se procijenilo iskorištavanje otpadne topline na lokaciji i izvan lokacije;
- (c) uslužni objekt s ukupnom prosječnom godišnjom ulaznom snagom većom od **7** MW, kao što su postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda i terminali za UPP, kako bi se procijenilo iskorištavanje otpadne topline na lokaciji i izvan lokacije;
- (d) podatkovni centar s ukupnom nazivnom ulaznom snagom većom od **1** MW kako bi se procijenila *analiza* troškova i *koristi, uključujući, ali ne ograničavajući se na tehničku izvedivost, troškovnu učinkovitost i učinak na energetske učinkovitost i lokalnu potražnju za toplinskom energijom, uključujući sezonsku varijaciju*, u pogledu iskorištavanja otpadne topline za ispunjavanje ekonomski opravdane potražnje i povezivanja tog postrojenja na mrežu centraliziranoga grijanja ili učinkoviti sustav centraliziranog hlađenja/sustav centraliziranog hlađenja na temelju energije iz obnovljivih izvora *ili drugih primjena za iskorištavanje otpadne topline*.

U analizi iz prvog podstavka točke (d) razmatraju se rješenja za sustav hlađenja koja omogućavaju uklanjanje ili hvatanje otpadne topline na korisnoj temperaturi uz minimalnu pomoćnu ulaznu snagu.

Države članice nastoje ukloniti prepreke za iskorištavanje otpadne topline i pružiti potporu za upotrebu otpadne topline ako se planiraju nova postrojenja ili se postrojenja preuređuju.

Postavljanje opreme za hvatanje ugljikova dioksida proizvedenog u postrojenju za izgaranje s ciljem njegova geološkog skladištenja kako je predviđeno Direktivom 2009/31/EZ ne smatra se preuređenjem za potrebe točaka (b) i (c) ovog stavka.

Države članice zahtijevaju da se analiza troškova i koristi provede u suradnji s poduzećima odgovornima za rad postrojenja.

8. Države članice mogu iz stavka 7. izuzeti:
- (a) postrojenja za proizvodnju električne energije koja se koriste kod vršnih opterećenja i postrojenja za proizvodnju rezervne električne energije za koja se planira da će raditi manje od 1 500 radnih sati godišnje kao tekući prosjek u razdoblju od pet godina, na temelju postupka provjere koji utvrđuju države članice i kojim se osigurava ispunjavanje ovog kriterija za izuzeće;
 - (b) postrojenja koja trebaju biti smještena u blizini mjesta geološkog skladištenja odobrenog u skladu s Direktivom 2009/31/EZ;
 - (c) podatkovne centre čija se otpadna toplina upotrebljava, ili će se upotrebljavati, u mreži za centralizirano grijanje ili izravno za grijanje prostora, pripremu tople vode u kućanstvu ili druge namjene u zgradi ili skupini zgrada **ili postrojenja** u kojima se nalaze.

Države članice također mogu odrediti pragove, iskazane kao iznos dostupne korisne otpadne topline, potražnja za toplinskom energijom ili udaljenosti između industrijskih postrojenja i mreža za centralizirano grijanje, radi izuzimanja pojedinačnih postrojenja iz stavka 7. točaka (c) i (d).

Države članice obavješćuju Komisiju o izuzećima usvojenima na temelju ovog stavka.

9. Države članice donose kriterije za odobrenje iz članka 8. Direktive (EU) 2019/944 ili jednakovrijedne kriterije za dozvolu kako bi:
- (a) uzele u obzir ishod sveobuhvatne procjene iz članka 25. stavka 1.;
 - (b) osigurale ispunjavanje zahtjeva utvrđenih u stavku 7.;
 - (c) uzele u obzir ishod analize troškova i koristi iz stavka 7.

10. Države članice mogu na temelju kriterija za odobrenje ili jednakovrijednih kriterija za dozvolu iz stavka 9. izuzeti pojedinačna postrojenja iz obveze provedbe opcija čije su koristi veće od troškova ako za to postoje imperativni pravni, vlasnički ili financijski razlozi. U tim slučajevima dotična država članica Komisiji dostavlja svoju odluku s obrazloženjem u roku od tri mjeseca od dana donošenja te odluke. Komisija može donijeti mišljenje o odluci u roku od tri mjeseca od primitka.
11. Stavci 7., 8., 9. i 10. ovog članka primjenjuju se na postrojenja obuhvaćena Direktivom 2010/75/EU ne dovodeći u pitanje zahtjeve utvrđene u toj direktivi.
12. Države članice prikupljaju informacije o analizama troškova i koristi provedenima u skladu sa stavkom 7. točkama od (a) do (d). Te bi informacije trebale sadržavati barem podatke o dostupnim količinama topline za opskrbu i parametrima topline, broju planiranih radnih sati svake godine i geografskim lokacijama. Ti se podaci objavljuju uz poštovanje njihove moguće osjetljivosti.
13. Na temelju usklađenih referentnih vrijednosti učinkovitosti iz Priloga III. točke (f) države članice osiguravaju da se podrijetlo električne energije proizvedene iz visokoučinkovite kogeneracije može jamčiti na temelju objektivnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija koje utvrđuje svaka država članica. One osiguravaju da je to jamstvo o podrijetlu usklađeno sa zahtjevima utvrđenima u Prilogu XII. i da sadržava barem informacije navedene u Prilogu XII. Države članice uzajamno priznaju svoja jamstva o podrijetlu, isključivo kao dokaz informacija iz ovog stavka. Svako odbijanje priznavanja jamstva o podrijetlu kao takvog dokaza, posebno zbog razloga povezanih sa sprečavanjem prijave, temelji se na objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima. Države članice obavješćuju Komisiju o takvom odbijanju i iznose razloge za njega. U slučaju odbijanja priznanja jamstva o podrijetlu Komisija može donijeti odluku kojom obvezuje na priznanje stranu koja ga odbija, posebno s obzirom na objektivne, transparentne i nediskriminirajuće kriterije na kojima se takvo priznanje temelji.

14. Države članice osiguravaju da je sva raspoloživa potpora kogeneraciji uvjetovana time da je proizvedena električna energija podrijetlom iz visokoučinkovite kogeneracije i da se otpadna toplina učinkovito upotrebljava za ostvarivanje uštede primarne energije. Javna potpora kogeneraciji, proizvodnji centraliziranoga grijanja i mrežama za centralizirano grijanje podliježe pravilima o državnim potporama ako je primjenjivo.

Članak 27.

Pretvorba, prijenos odnosno transport i distribucija energije

1. Nacionalna regulatorna tijela za energetiku primjenjuju načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” iz članka 3. ove Direktive u provođenju regulatornih zadaća predviđenih u direktivama 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 u vezi sa svojim odlukama o radu infrastrukture za plin i električnu energiju, uključujući njihove odluke o mrežnim tarifama. *Uz načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”, nacionalna regulatorna tijela za energetiku mogu uzeti u obzir troškovnu učinkovitost, učinkovitost sustava i sigurnost opskrbe te integraciju tržišta, uz istodobnu zaštitu klimatskih ciljeva Unije i održivosti, kako je utvrđeno u članku 18. Uredbe (EU) 2019/943 i članku 13. Uredbe (EZ) br. 715/2009.*

2. Države članice osiguravaju da operatori prijenosnih odnosno transportnih i distribucijskih sustava za električnu energiju i plin primjenjuju načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” u skladu s člankom 3. ove Direktive u donošenju odluka o planiranju mreža, razvoju mreža i ulaganjima. ***Nacionalna regulatorna tijela ili druga imenovana nacionalna tijela provjeravaju ocjenjuje li se u metodologijama koje koriste operatori prijenosnih odnosno transportnih sustava i operatori distribucijskih sustava alternative u analizi troškova i koristi i uzimaju li se u obzir šire koristi rješenja za energetska učinkovitost, fleksibilnost na strani potražnje i ulaganja u imovinu koja doprinosi ublažavanju klimatskih promjena. Nacionalna regulatorna tijela i druga imenovana tijela također provjeravaju primjenjuju li operatori prijenosnih odnosno transportnih sustava ili operatori distribucijskih sustava načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” u okviru odobravanja, provjeravanja i praćenja njihovih projekata i planova razvoja mreže na temelju članka 22. Direktive 2009/73/EZ te članka 32. stavka 3. i članka 51. Direktive (EU) 2019/944. Nacionalna regulatorna tijela mogu pružiti metodologije i smjernice o tome kako procijeniti alternative u analizi troškova i koristi u bliskoj suradnji s operatorima prijenosnih odnosno transportnih sustava i operatorima distribucijskih sustava, koji mogu razmjenjivati ključno tehničko stručno znanje.***

3. Države članice osiguravaju da operatori prijenosnih odnosno transportnih i distribucijskih sustava ***prate i kvantificiraju ukupnu količinu*** mrežnih gubitaka i, ***ako je to tehnički i financijski izvedivo, optimiziraju mreže i poboljšavaju učinkovitost*** mreže. Operatori prijenosnih odnosno transportnih i distribucijskih sustava izvješćuju nacionalno regulatorno tijelo za energetiku o tim mjerama i o očekivanoj uštedi energije postignutoj smanjivanjem mrežnih gubitaka. ■ Države članice osiguravaju da operatori prijenosnih odnosno transportnih i distribucijskih sustava procjenjuju mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti s obzirom na njihove postojeće sustave za prijenos odnosno transport ili distribuciju električne energije i plina te da poboljšavaju energetske učinkovitost u projektiranju i radu infrastrukture, ***osobito u pogledu uvođenja pametnih mreža***. Države članice propisima utemeljenima na poticajima potiču operatore prijenosnih odnosno transportnih i distribucijskih sustava da razvijaju inovativna rješenja za poboljšanje energetske učinkovitosti postojećih ***i budućih*** sustava ***u skladu s tarifnim načelima utvrđenima u članku 18. Uredbe (EU) 2019/943 i članku 13. Uredbe (EZ) br. 715/2009.***
4. Nacionalna regulatorna tijela za energetiku uvrstavaju poseban odjeljak o napretku u poboljšanju energetske učinkovitosti s obzirom na rad infrastrukture za plin i električnu energiju u godišnjem izvješću sastavljenom na temelju članka 41. Direktive 2009/73/EZ i članka 59. stavka 1. točke (i) Direktive (EU) 2019/944. U tim izvješćima nacionalna regulatorna tijela za energetiku daju procjenu ***cjelokupne učinkovitosti*** u radu infrastrukture za plin i električnu energiju i mjera koje su operatori prijenosnih odnosno transportnih i distribucijskih sustava proveli te, ako je primjenjivo, daju preporuke za poboljšanja energetske učinkovitosti, ***među ostalim troškovno učinkovite alternative kojima se smanjuju vršna opterećenja i ukupna potrošnja električne energije.***

5. Kad je riječ o električnoj energiji, države članice osiguravaju da propisi o mreži i mrežne tarife ispunjavaju kriterije navedene u Prilogu XIII., uzimajući u obzir mrežna pravila i smjernice razvijene na temelju Uredbe (EU) 2019/943 **i obvezu iz članka 59. stavka 7. točke (a) Direktive EU) 2019/944 kako bi se omogućilo da se potrebna ulaganja u mreže provode na način kojim se osigurava održivost mreža.**
6. Države članice mogu dopustiti komponente programâ i struktura tarifa sa socijalnim ciljem za prijenos odnosno transport i distribuciju energije iz mreže, pod uvjetom da se svi narušavajući učinci na prijenosni odnosno transportni i distribucijski sustav svedu na nužan minimum i da nisu nerazmjerni socijalnom cilju.
7. Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju ukidanje onih poticaja u tarifama prijenosa odnosno transporta i distribucije koji su štetni za energetska učinkovitost proizvodnje, prijenosa odnosno transporta i distribucije električne energije i plina te opskrbe njima. **Države članice osiguravaju učinkovitost projektiranja infrastrukture i rada postojeće infrastrukture, u skladu s Uredbom (EU) 2019/943, te da se tarifama omogućuje odgovor na potražnju.**
8. Operatori prijenosnih odnosno transportnih sustava i operatori distribucijskih sustava moraju biti usklađeni s Prilogom XIII.
9. Nacionalna regulatorna tijela za energetiku prema potrebi mogu od operatora prijenosnih odnosno transportnih sustava i operatora distribucijskih sustava zahtijevati da smanjivanjem pristojbi za priključenje i uporabu sustava potiču smještanje visokoučinkovite kogeneracije u blizini područja potražnje za toplinom.
10. Države članice mogu proizvođačima električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije koji se žele priključiti na mrežu dozvoliti objavu poziva za podnošenje ponuda za radove priključivanja na mrežu.
11. Pri izvješćivanju u skladu s Direktivom 2010/75/EU i ne dovodeći u pitanje njezin članak 9. stavak 2., države članice razmatraju uključivanje informacija o razinama energetske učinkovitosti postrojenja za izgaranje goriva s ukupnom nazivnom ulaznom toplinskom snagom od 50 MW ili više u svjetlu relevantnih najboljih dostupnih tehnika razvijenih u skladu s Direktivom 2010/75/EU.

POGLAVLJE VI.

HORIZONTALNE ODREDBE

Članak 28.

Raspoloživost kvalifikacijskih, akreditacijskih i certifikacijskih sustava

1. Države članice *uspostavljaju mrežu kojom se osigurava* odgovarajuća razina kompetencija za zanimanja *povezana s* energetske učinkovitosti koja odgovaraju potrebama tržišta. Države članice, u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima, osiguravaju da su certifikacijski ili jednaki kvalifikacijski sustavi, uključujući prema potrebi odgovarajuće programe osposobljavanja, dostupni za zanimanja *povezana s* energetske učinkovitosti, koja uključuju pružatelje energetske usluga, pružatelje energetske pregleda, menadžere u području energetike, neovisne stručnjake, instalatere dijelova zgrada kako su navedeni u Direktivi 2010/31/EU i *stručnjake koji provode integriranu obnovu*, da su ti sustavi pouzdani i da ti sustavi doprinose nacionalnim ciljevima energetske učinkovitosti i općim Unijanim ciljevima dekarbonizacije.

Države članice osiguravaju da su pružatelji certifikacijskih ili jednakih kvalifikacijskih sustava, uključujući prema potrebi odgovarajuće programe osposobljavanja, akreditirani u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća⁵³ *ili odobreni u skladu s usklađenim nacionalnim zakonodavstvom ili normama.*

2. *Države članice promiču sudjelovanje u programima certifikacije, osposobljavanja i obrazovanja kako bi se osigurala odgovarajuća razina kompetencija u okviru zanimanja u području energetske učinkovitosti koje odgovaraju potrebama tržišta.*
3. *Komisija do ... [12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive]:*
 - (a) *u suradnji sa skupinom stručnjaka koju su imenovale države članice, uspostavlja okvir za kampanju za privlačenje većeg broja ljudi u zanimanja u području*

⁵³ Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93 (SL L 218, 13.8.2008., str. 30.).

energetske učinkovitosti ili osmišlja takvu kampanju, osiguravajući pritom poštovanje načela nediskriminacije;

(b) procjenjuje održivost uspostave jedinstvene pristupne točke u obliku platforme, koristeći se postojećim inicijativama, gdje je to moguće, kako bi pružila potporu državama članicama u uspostavi njihovih mjera za osiguravanje odgovarajuće razine kvalificiranih stručnjaka koja je potrebna kako bi se držao korak s napretkom u pogledu energetske učinkovitosti radi postizanja klimatskih i energetske ciljeva Unije. Ta platforma okupila bi stručnjake iz država članica, socijalne partnere, obrazovne ustanove, akademsku zajednicu i druge relevantne dionike radi poticanja i promicanja najboljih praksi kvalifikacijskih sustava i programa osposobljavanja s ciljem osiguravanja većeg broja stručnjaka za energetske učinkovitost te prekvalifikacije ili usavršavanja postojećih stručnjaka kako bi se zadovoljile potrebe tržišta.

4. Države članice osiguravaju da su u nacionalnim certifikacijskim ili jednakim kvalifikacijskim sustavima, uključujući prema potrebi odgovarajuće programe osposobljavanja, uzete u obzir postojeće europske ili međunarodne norme **za energetske učinkovitost**.
5. Države članice stavljaju na raspolaganje javnosti certifikacijske ili jednake kvalifikacijske sustave ili odgovarajuće programe osposobljavanja iz stavka 1. te surađuju međusobno i s Komisijom na usporedbi sustava i njihovom priznavanju.

Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za upoznavanje potrošača s dostupnošću sustava u skladu s člankom 29. stavkom 1.

6. Države članice do 31. prosinca 2024. **i najmanje** svake četiri godine nakon toga procjenjuju osiguravaju li se sustavima potrebna razina kompetencija **i jednak pristup svim pojedincima u skladu s načelom nediskriminacije** za pružatelje energetske usluga, pružatelje energetske pregleda, menadžere u području energetike, neovisne stručnjake, instalatere dijelova zgrada kako su navedeni u Direktivi 2010/31/EU **te stručnjake koji provode integriranu obnovu. Države članice procjenjuju i jaz između dostupnih i traženih stručnjaka. Države članice stavljaju tu procjenu i preporuke koje iz nje proizlaze na raspolaganje javnosti i dostavljaju ih putem e-platfome uspostavljene u skladu s člankom 28. Uredbe (EU) 2018/1999.**

Članak 29.

Energetske usluge

1. Države članice promiču tržište energetske usluga i pristup tom tržištu za MSP-ove **širenjem jasnih i lako dostupnih informacija o:**
 - (a) dostupnim ugovorima o energetske usluge i klauzulama koje bi trebalo uključiti u takve ugovore kako bi se zajamčilo uštedu energije i prava krajnjih kupaca;
 - (b) financijskim instrumentima, poticajima, bespovratnim sredstvima, obnovljivim fondovima, jamstvima, programima osiguranja i zajmovima kojima se podupiru projekti u vezi s uslugama energetske učinkovitosti;
 - (c) dostupnim pružateljima energetske usluga, **kao što su ESCO-i**, koji su kvalificirani ili certificirani i čije su kvalifikacije ili certifikacije u skladu s člankom 28.;
 - (d) dostupnim metodologijama za praćenje i provjeravanje te sustavima kontrole kvalitete.
2. Države članice potiču razvoj oznaka kvalitete, među ostalim putem trgovačkih udruženja, prema potrebi na temelju europskih ili međunarodnih normi.
3. Države članice stavljaju na raspolaganje javnosti i redovito ažuriraju popis dostupnih pružatelja energetske usluga koji su kvalificirani ili certificirani i čije su kvalifikacije ili certifikacije u skladu s člankom 28. ili osiguravaju sučelje putem kojeg pružatelji energetske usluga mogu davati te informacije.

4. Države članice **promiču i osiguravaju, ako je to tehnički i ekonomski izvedivo, korištenje** ugovora o energetske učinku za obnovu velikih zgrada **koje su u vlasništvu javnih tijela**. Države članice osiguravaju da javna tijela procjenjuju izvedivost korištenja ugovora o energetske učinku **i drugih energetske usluga koje se zasnivaju na učinku** za obnovu velikih nestambenih zgrada **ukupne** korisne površine poda veće od 750 m².

Države članice mogu poticati javna tijela da kombiniraju ugovore o energetske učinku s proširenim energetske uslugama, uključujući odgovor na potražnju i skladištenje, **kako bi se stalnim praćenjem, učinkovitim radom i održavanjem osigurala ušteda energije i održali rezultati dobiveni tijekom vremena.**

5. Države članice podupiru javni sektor u prihvaćanju ponuda energetske usluga, posebno za preuređenje zgrada, putem:
- (a) osiguravanja obrazaca za ugovore o energetske učinku koji uključuju barem stavke navedene u Prilogu XIV. i uzimaju u obzir postojeće europske ili međunarodne norme, smjernice za javne natječaje i Eurostatov vodič za statističku obradu ugovora o energetske učinku u računima države;
 - (b) pružanja informacija o najboljim praksama za ugovore o energetske učinku, uključujući, ako je dostupna, analizu troškova i koristi na temelju pristupa životnog vijeka;
 - (c) **promicanja i** javne dostupnosti baze podataka o provedenim i tekućim projektima na temelju ugovora o energetske učinku koja sadržava podatke o planiranoj i postignutoj uštedi energije.
6. Države članice podupiru pravilno funkcioniranje tržišta energetske usluga sljedećim mjerama:
- (a) utvrđivanjem i objavljivanjem jedne točke za kontakt ili više njih na kojima krajnji kupci mogu dobiti informacije iz stavka 1.;
 - (b) uklanjanjem regulatornih i neregulatornih prepreka koje onemogućuju uvođenje ugovora o energetske učinku i drugih modela usluga energetske učinkovitosti za utvrđivanje ili provedbu mjera za uštedu energije, ili oboje;

- (c) uspostavljenjem i promicanjem uloge savjetodavnih tijela i neovisnih tržišnih posrednika, uključujući jedinstvene kontaktne točke ili slične mehanizme za podršku, kako bi se potaknuo razvoj tržišta i na strani ponude i na strani potražnje te osiguravanjem da su informacije o tim mehanizmima dostupne *javnosti* i pristupačne sudionicima na tržištu.
7. Radi podupiranja pravilnog funkcioniranja tržišta energetske usluga države članice mogu uspostaviti pojedinačni mehanizam ili imenovati pravobranitelja kako bi osigurale učinkovito postupanje s pritužbama i izvansudsko rješavanje sporova proizišlih iz ugovora o energetskim uslugama i o energetskom učinku.
8. Države članice osiguravaju da se distributeri energije, operatori distribucijskih sustava i poduzeća za maloprodaju energije suzdrže od svih aktivnosti koje mogu onemogućiti potražnju za energetskim uslugama ili mjerama za poboljšanje energetske učinkovitosti ili njihovu isporuku, ili spriječiti razvoj tržišta za takve usluge ili mjere, uključujući sprečavanje pristupa tržištu za konkurente ili zlorabu vladajućeg položaja.

Članak 30.

Nacionalni fond za energetske učinkovitost, financiranje i tehnička potpora

1. Ne dovodeći u pitanje članke 107. i 108. UFEU-a, države članice olakšavaju uspostavljanje novih ili uporabu postojećih instrumenata financiranja za mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti kako bi se maksimalno iskoristile pogodnosti financiranja iz više izvora i kombinacije bespovratnih sredstava, financijskih instrumenata i tehničke pomoći.
2. Komisija prema potrebi izravno ili putem financijskih institucija pomaže državama članicama u uspostavljanju instrumenata financiranja i instrumenata za pomoć u razvoju projekata na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini s ciljem povećanja ulaganja u energetske učinkovitost u različitim sektorima i zaštite i osnaživanja osoba pogođenih energetskim siromaštvom, ugroženih kupaca, *osoba u kućanstvima s niskim prihodima* i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju, među ostalim integracijom perspektive ravnopravnosti tako da nitko ne bude zapostavljen.

3. Države članice donose mjere kojima se *promiču* kreditni proizvodi u području energetske učinkovitosti, kao što su zelene hipoteke i zeleni krediti, osigurani i neosigurani, *te osiguravaju da* ih financijske institucije nude široko i na nediskriminirajući način te da su vidljivi i dostupni potrošačima. Države članice donose mjere za olakšavanje provedbe programa financiranja u obliku otplate na računima i putem poreza, *uzimajući u obzir smjernice Komisije pružene u skladu sa stavkom 10*. Države članice osiguravaju da se bankama i drugim financijskim institucijama pruže informacije o prilikama za sudjelovanje u financiranju mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti, među ostalim putem uspostavljanja javno-privatnih partnerstava. *Države članice potiču uspostavu instrumenata kreditnog jamstva za ulaganja u energetske učinkovitost*.
4. *Ne dovodeći u pitanje članke 107. i 108. UFEU-a, države članice promiču uspostavu programâ financijske potpore radi povećanja primjene mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti za preuređenje u značajnoj mjeri pojedinačnih i centraliziranih sustava grijanja i hlađenja.*
5. *Države članice promiču uspostavu lokalnog stručnog znanja i tehničke pomoći, ako je primjereno putem postojećih mreža i struktura, radi savjetovanja o najboljim praksama u pogledu postizanja dekarbonizacije lokalnog centraliziranoga grijanja i hlađenja, kao što je pristup namjenskoj financijskoj potpori.*
6. Komisija olakšava razmjenu najboljih praksi između nadležnih nacionalnih ili regionalnih vlasti ili tijela, među ostalim putem godišnjih sastanaka regulatornih tijela, javnih baza podataka s informacijama o provedbi mjera u državama članicama i usporedbi *među zemljama*.
7. Kako bi se mobiliziralo privatno financiranje mjera energetske učinkovitosti i energetske obnove *i doprinijelo postizanju ciljeva Unije u pogledu energetske učinkovitosti i nacionalnih doprinosa na temelju članka 4. ove Direktive, kao i ciljeva iz Direktive 2010/31/EU*, Komisija vodi dijalog i s javnim i s privatnim financijskim institucijama *kao i relevantnim specifičnim sektorima* radi određivanja *potreba i* potencijalnih djelovanja koja može poduzeti.

8. Mjere iz stavka 7. uključuju sljedeće elemente:
- (a) mobiliziranje kapitalnih ulaganja u energetska učinkovitost, uzimajući u obzir šire učinke uštede energije;
 - (b) *olakšavanje provedbe namjenskih financijskih instrumenata za energetska učinkovitost i programa financiranja u dostatnim razmjerima koje su uspostavile financijske institucije;*
 - (c) osiguravanje boljih podataka o energetska i financijska učinkovitosti na sljedeće načine:
 - i. daljnjim razmatranjem načina na koje se ulaganjima u energetska učinkovitost poboljšavaju temeljne vrijednosti imovine;
 - ii. podržavanjem studija za ocjenu monetizacije neenergetskih koristi ulaganja u energetska učinkovitost.

9. Za potrebe mobiliziranja privatnog financiranja mjera energetska učinkovitosti i energetska obnova, države članice pri provedbi ove Direktive:

- (a) razmatraju načine za bolje iskorištavanje *sustavâ gospodarenja energijom i energetska* pregleda iz članka 11. radi utjecaja na donošenje odluka;
- (b) na najbolji način iskorištavaju mogućnosti i alate dostupne iz proračuna Unije i predložene u okviru inicijative „Pametno financiranje za pametne zgrade” i u Komunikaciji Komisije od 14. listopada 2020. naslovljenoj „Val obnove za Europu – ozelenjivanje zgrada, otvaranje radnih mjesta, poboljšanje života”.

10. Komisija do 31. prosinca **2024.** pruža državama članicama i sudionicima na tržištu smjernice o tome kako pokrenuti privatna ulaganja.

Svrha je tih smjernica pomaganje državama članicama i sudionicima na tržištu da pripreme i provedu svoja ulaganja u energetska učinkovitost, *među ostalim* u okviru raznih programa Unije, i njima se predlažu adekvatni financijski mehanizmi i *inovativna* rješenja *za financiranje*, s kombinacijom bespovratnih sredstava, financijska instrumenata i pomoći za razvoj projekata, kako bi se razmjeri postojećih inicijativa povećali i *programi* Unije iskoristili kao katalizator za stvaranje učinka poluge na privatno financiranje i poticanje tog financiranja.

11. Države članice mogu uspostaviti **nacionalni** fond za energetska učinkovitost. Svrha je tog fonda provesti mjere energetske učinkovitosti **kako bi se dala potpora državama članicama u ostvarivanju njihovih nacionalnih doprinosa energetske učinkovitosti i njihovih okvirnih putanja iz članka 4. stavka 2.** Nacionalni fond za energetska učinkovitost **može se uspostaviti kao namjenski fond u okviru postojećeg nacionalnog instrumenta kojim se promiču kapitalna ulaganja.** Nacionalni fond za energetska učinkovitost može se financirati iz prihoda s dražbi emisijskih jedinica na temelju EU sustava trgovanja emisijama za sektor zgradarstva i prometa.
12. **Ako države članice uspostave nacionalne fondove za energetska učinkovitost, kako je navedeno u stavku 11. ovog članka, one uspostavljaju financijske instrumente, uključujući javna jamstva, kako bi povećale korištenje privatnih ulaganja u energetska učinkovitost te kreditnih proizvoda u području energetske učinkovitosti i inovativnih programa iz stavka 3. ovog članka. Na temelju članka 8. stavka 3. i članka 24., nacionalnim fondom za energetska učinkovitost podupire se prioritarno provođenje mjera među osobama pogođenim energetske siromaštvom, ugroženim kupcima, osobama u kućanstvima s niskim prihodima i, ako je primjenjivo, osobama koje žive u socijalnom stanovanju. Ta potpora uključuje financiranje mjera energetske učinkovitosti za MSP-ove kako bi se stvorio učinak poluge i kako bi se potaknulo privatno financiranje za MSP-ove.**
13. Države članice mogu dopustiti javnim tijelima da obveze iz članka 6. stavka 1. ispunjavaju godišnjim doprinosima nacionalnom fondu za energetska učinkovitost jednakima ulaganjima potrebnima za ispunjavanje navedenih obveza.
14. Države članice mogu predvidjeti da stranke obveznice svoje obveze iz članka 8. stavaka 1. i 4. mogu ispuniti u obliku doprinosa svake godine nacionalnom fondu za energetska učinkovitost u iznosu koji je jednak ulaganjima potrebnima za ispunjavanje navedenih obveza.
15. Države članice mogu upotrebljavati svoje prihode od godišnjih emisijskih kvota u skladu s Odlukom br. 406/2009/EZ kako bi razvile inovativne mehanizme financiranja za poboljšanja energetske učinkovitosti.

16. *Komisija procjenjuje djelotvornost i učinkovitost javne financijske potpore u području energetske učinkovitosti na razini Unije i na nacionalnoj razini te kapacitet država članica za povećanje korištenja privatnih ulaganja u energetska učinkovitost, uzimajući u obzir i potrebe za javnim financiranjem iskazane u nacionalnim energetske i klimatskim planovima. Komisija evaluira bi li mehanizam za energetska učinkovitost na razini Unije, s ciljem pružanja Unijina jamstva, tehničke pomoći i povezanih bespovratnih sredstava radi omogućivanja provedbe financijskih instrumenata, te programi financiranja i potpore na nacionalnoj razini, mogli na troškovno učinkovit način poduprijeti postizanje ciljeva Unije u području energetske učinkovitosti i klime te, ako je prikladno, predlaže uspostavu takvog mehanizma.*

U tu svrhu Komisija do 30. ožujka 2024. Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće, kojemu prema potrebi prilaže zakonodavne prijedloge.

17. *Države članice do 15. ožujka 2025. i svake dvije godine nakon toga u okviru svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatske izvješća o napretku dostavljenih na temelju članka 17. i u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2018/1999 Komisiji podnose izvješće koje sadržava sljedeće podatke:*

- (a) opseg javnih ulaganja u energetska učinkovitost i prosječni faktor poluge postignut javnim financiranjem kojim se podupiru mjere energetske učinkovitosti;*
- (b) opseg kreditnih proizvoda u području energetske učinkovitosti, razlikujući različite proizvode;*
- (c) prema potrebi, nacionalne programe financiranja uspostavljene kako bi se povećala primjena mjera energetske učinkovitosti i najboljih praksi te inovativne programe financiranja za energetska učinkovitost.*

Kako bi olakšala pripremu izvješća iz prvog podstavka ovog stavka, Komisija uključuje zahtjeve navedene u tom podstavku u zajednički predložak utvrđen u provedbenim aktima donesenima na temelju članka 17. stavka 4. Uredbe (EU) 2018/1999.

18. Za potrebe ispunjavanja obveze iz stavka 17. točke (b) i ne dovodeći u pitanje dodatne nacionalne mjere, države članice uzimaju u obzir postojeće obveze objavljivanja za financijske institucije, uključujući:

- (a) pravila o objavljivanju za kreditne institucije na temelju Delegirane uredbe Komisije (EU) 2021/2178⁵⁴;**
- (b) zahtjeve u pogledu objavljivanja okolišnih, socijalnih i upravljačkih rizika za kreditne institucije u skladu s člankom 449.a Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁵.**

Kako bi se olakšalo prikupljanje i objedinjavanje podataka o opsegu kreditnih proizvoda u području energetske učinkovitosti u svrhu ispunjavanja obveze iz stavka 17. točke (b), Komisija do 15. ožujka 2024. državama članicama pruža smjernice o aranžmanima za pristup, prikupljanje i objedinjavanje podataka o opsegu kreditnih proizvoda u području energetske učinkovitosti na nacionalnoj razini.

⁵⁴ Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/2178 od 6. srpnja 2021. o dopuni Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem sadržaja i prikaza informacija o okolišno održivim ekonomskim djelatnostima koje objavljuju poduzeća na koja se primjenjuje članak 19.a ili članak 29.a Direktive 2013/34/EU i utvrđivanjem metodologije obveznog objavljivanja informacija (SL L 443, 10.12.2021., str. 9.).

⁵⁵ Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 176, 27.6.2013., str. 1.).

Članak 31.

Faktori konverzije i faktori primarne energije

1. Za potrebe usporedbe uštede energije i konverzije u usporedivu jedinicu primjenjuju se neto kalorične vrijednosti iz Priloga VI. Uredbi (EU) 2018/2066 i faktori primarne energije utvrđeni u stavku 2. ovog članka, osim ako je opravdana uporaba drugih vrijednosti ili faktora.
2. Faktor primarne energije primjenjuje se ako se ušteda energije izračunava u vrijednostima primarne energije koristeći pristup odozdo prema gore na temelju krajnje potrošnje energije.
3. Za uštedu električne energije u kWh države članice primjenjuju koeficijent kako bi točno izračunale uštedu u potrošnji primarne energije. Države članice primjenjuju zadani koeficijent od **1,9**, osim ako iskoriste svoje diskrecijsko pravo na određivanje drukčijeg koeficijenta na temelju opravdanih nacionalnih okolnosti.
4. Za uštedu energije drugih nositelja energije u kWh države članice primjenjuju koeficijent kako bi točno izračunale uštedu u potrošnji primarne energije.
5. Ako države članice određuju vlastiti koeficijent za zadanu vrijednost u skladu s ovom Direktivom, taj koeficijent određuju transparentnom metodologijom na temelju nacionalnih, **regionalnih ili lokalnih** okolnosti koje utječu na potrošnju primarne energije. Te okolnosti moraju biti obrazložene, provjerljive i utemeljene na objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima.

6. U određivanju vlastitog koeficijenta države članice uzimaju u obzir kombinacije izvora energije uključene u ažuriranja svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova prijavljena na temelju članka 14. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999 i svoje naknadne integrirane nacionalne energetske i klimatske planove priopćene Komisiji na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. te uredbe. Ako odstupe od zadane vrijednosti, države članice Komisiji priopćuju koeficijent koji koriste u tim ažuriranjima i naknadnim planovima, zajedno s metodologijom izračuna i podacima na temelju kojih je izračunan.
7. Komisija da 25. prosinca **2026.** i svake četiri godine nakon toga revidira zadane **koeficijente** na temelju zabilježenih podataka. Te se revizije provode uzimajući u obzir njihov učinak na pravo Unije, kao što su Direktiva 2009/125/EZ i Uredba (EU) 2017/1369.

POGLAVLJE VII.
ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 32.

Sankcije

Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive i poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice do ... [dvije nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] obavješćuju Komisiju o tim pravilima i tim mjerama te je bez odgode obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.

Članak 33.

Delegirani akti

1. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 34. *radi* preispitivanja ■ usklađenih referentnih vrijednosti učinkovitosti *utvrđenih u Uredbi (EU) 2015/2402.*
2. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 34. radi izmjene ove Direktive prilagođavanjem vrijednosti, metoda izračuna, zadanih koeficijenata primarne energije i zahtjeva iz članka 31. i priloga II., III., V., od VIII. do XII. i XIV. tehničkom napretku.
3. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 34. radi ■ dopune ove Direktive uspostavom, nakon savjetovanja s relevantnim dionicima, zajedničkog sustava Unije za ocjenjivanje održivosti podatkovnih centara koji se nalaze na njezinu području. *Komisija prvi takav delegirani akt donosi do 31. prosinca 2023.* Zajedničkim sustavom Unije uspostavlja se definicija pokazateljâ održivosti podatkovnih centara ■ i utvrđuju se ključni pokazatelji *uspješnosti* i metodologija za njihovo mjerenje.

Članak 34.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 33. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od pet godina počevši od ... [datum stupanja na snagu ove Direktive]. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od pet godina. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 33. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 33. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i

Vijeće obavijestilo Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 35.

Preispitivanje i praćenje provedbe

1. U kontekstu izvješća o stanju energetske unije podnesenog na temelju članka 35. Uredbe (EU) 2018/1999 Komisija izvješćuje o funkcioniranju tržišta ugljika u skladu s člankom 35. stavkom 1. i člankom 35. stavkom 2. točkom (c) te uredbe, uzimajući u obzir učinke provedbe ove Direktive.
2. Komisija do 31. listopada 2025. i svake četiri godine nakon toga evaluira postojeće mjere za povećanje energetske učinkovitosti i dekarbonizaciju u grijanju i hlađenju. Tom evaluacijom uzima se u obzir sve sljedeće:
 - (a) trendovi energetske učinkovitosti i emisija stakleničkih plinova u grijanju i hlađenju, uključujući u centraliziranom grijanju i hlađenju;
 - (b) međusobne povezanosti poduzetih mjera;
 - (c) promjene energetske učinkovitosti i emisija stakleničkih plinova u grijanju i hlađenju;
 - (d) postojeće i planirane politike i mjere za energetske učinkovitost i za smanjivanje stakleničkih plinova na razini Unije i na nacionalnoj razini;
 - (e) mjere koje su države članice navele u svojim sveobuhvatnim procjenama na temelju članka 25. stavka 1. ove Direktive i dostavile u skladu s člankom 17. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1999.

Komisija do 31. listopada 2025. i svake četiri godine nakon toga podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o toj evaluaciji te prema potrebi predlaže mjere radi osiguravanja postizanja klimatskih i energetskih ciljeva Unije.

3. Države članice u skladu s općim načelima navedenima u Prilogu II. prije 30. travnja svake godine Komisiji dostavljaju statističke podatke o nacionalnoj proizvodnji električne i toplinske energije iz visokoučinkovite i niskoučinkovite kogeneracije u odnosu na ukupnu proizvodnju toplinske i električne energije. One također dostavljaju godišnje statističke podatke o kogeneracijskim kapacitetima za proizvodnju toplinske i električne energije i gorivima za kogeneraciju te o proizvodnji i kapacitetima centraliziranoga grijanja i hlađenja u odnosu na ukupnu proizvodnju i kapacitete toplinske i električne energije. Države članice dostavljaju statističke podatke o uštedi primarne energije koja se postiže primjenom kogeneracije u skladu s metodologijom navedenom u Prilogu III.
4. Komisija do 1. siječnja 2021. podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću na temelju procjene potencijala za energetske učinkovitost u konverziji, pretvorbi, prijenosu odnosno transportu, prijevozu i skladištenju energije, kojemu se, prema potrebi, prilažu zakonodavni prijedlozi.
5. Podložno eventualnoj promjeni odredbi o maloprodajnim tržištima u Direktivi 2009/73/EZ, Komisija do 31. prosinca 2021. obavlja procjenu i podnosi Europskom parlamentu i Vijeću izvješće o odredbama povezanim s mjerenjem, obračunom i informacijama za potrošače za prirodni plin s ciljem njihova usklađivanja, ako je to primjereno, s relevantnim odredbama za električnu energiju u Direktivi (EU) 2019/944 kako bi se ojačala zaštita potrošača i omogućilo krajnjim kupcima da dobivaju redovitije, jasnije i ažurnije informacije o svojoj potrošnji prirodnog plina i da reguliraju svoju upotrebu energije. Što je prije moguće nakon podnošenja tog izvješća Komisija prema potrebi donosi zakonodavne prijedloge.
6. Komisija do 31. listopada 2022. ocjenjuje je li Unija ostvarila glavne ciljeve energetske učinkovitosti za 2020.
7. Komisija do 28. veljače 2027. i svakih pet godina nakon toga evaluira provedbu ove Direktive i podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću.

Ta evaluacija uključuje:

- (a) procjenu opće djelotvornosti ove Direktive i potrebe za daljnjim prilagodbama Unijine politike energetske učinkovitosti u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma i s obzirom na kretanja u području gospodarstva i inovacija;
- (b) **detaljnu procjenu ukupnog makroekonomskog učinka ove Direktive, s naglaskom na učincima na energetske sigurnost Unije, cijenama energije, minimiziranju energetske siromaštva, gospodarskom rastu, konkurentnosti, otvaranju radnih mjesta, troškovima mobilnosti i kupovnoj moći kućanstava;**
- (c) glavne ciljeve energetske učinkovitosti Unije za 2030. utvrđene u članku 4. stavku 1. kako bi se ti ciljevi povećali u slučaju znatnih smanjenja troškova koje proizlaze iz gospodarskih ili tehnoloških postignuća ili ako je to potrebno da se ispune Unijini ciljevi dekarbonizacije za 2040. ili 2050. ili njezine međunarodne obveze u pogledu dekarbonizacije;
- (d) razmatranje toga trebaju li države članice nastaviti ostvarivati novu godišnju uštedu u skladu s člankom 8. stavkom 1. prvim podstavkom točkom **(b) podtočkom iv.** u desetogodišnjim razdobljima nakon 2030.;
- (e) razmatranje toga trebaju li države članice nastaviti osiguravati da se svake godine obnovi barem 3 % ukupne korisne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada koje su u vlasništvu javnih tijela u skladu s člankom 6. stavkom 1. radi preispitivanja stope obnove iz tog članka;
- (f) razmatranje toga trebaju li države članice nastaviti ostvarivati dio uštede energije kod osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju, na temelju članka 8. stavka 3. u desetogodišnjim razdobljima nakon 2030.;
- (g) razmatranje toga trebaju li države članice nastaviti postizati smanjenje krajnje potrošnje energije u skladu s člankom 5. stavkom 1.;

(h) učinke ove Direktive na podupiranje gospodarskog rasta, povećanje industrijske proizvodnje, uvođenje obnovljivih izvora energije ili napredak napora u području klimatske neutralnosti.

Tom evaluacijom obuhvaćaju se i učinci na napore u području elektrifikacije gospodarstva i uvođenja vodika, uključujući razmatranje toga bi li bilo kakva promjena u postupanju s čistim obnovljivim izvorima energije mogla biti opravdana te se, prema potrebi, predlažu rješenja za sve potencijalno utvrđene negativne učinke.

Tom se izvješću prilažu *detaljna procjena o tome postoji li potreba za izmjenom ove Direktive radi regulatornog pojednostavnjenja i*, prema potrebi, prijedlozi daljnjih mjera.

8. Komisija do 31. listopada 2032. ocjenjuje je li Unija ostvarila glavne ciljeve energetske učinkovitosti za 2030.

Članak 36.

Prenošenje

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s člancima 1., 2. i 3., člankom 4. stavcima od 1. do 4., člankom 4. stavkom 5. prvim, drugim, četvrtim, petim i šestim podstavkom, člankom 4. stavcima 6. i 7., člancima od 5. do 11., člankom 12. stavcima od 2. do 5., člancima od 21. do 25., člankom 26. stavcima 1. i 2. te stavcima od 4. do 14., člankom 27., člankom 28. stavcima od 1. do 5., člancima od 29. do 32. te Prilogom I., priložima od III. do VII. i priložima X., XI. i XV. do ... **[dvije godine nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive].**

Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s člankom 4. stavkom 5. trećim podstavkom, člankom 12. stavkom 1., člankom 26. stavkom 3. i člankom 28. stavkom 6. do datumâ koji su tamo navedeni. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih mjera.

Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. One sadržavaju i izjavu da se upućivanja u postojećim zakonima i drugim propisima na direktivu stavljenju izvan snage ovom Direktivom smatraju upućivanjima na ovu Direktivu. Države članice određuju načine tog upućivanja i način oblikovanja te izjave.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih mjera nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 37.

Izmjena Uredbe (EU) 2023/955

U članku 2. Uredbe (EU) 2023/955 točka 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. ‚energetsko siromaštvo‘ znači energetsko siromaštvo kako je definirano u članku 2. točki 52. Direktive (EU) 2023/... Europskog parlamenta i Vijeća⁺⁺.

* Direktiva (EU) 2023/... Europskog parlamenta i Vijeća od o energetske učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (SL L ..., ..., ...).”.

⁺⁺ SL: SL: molimo u tekst umetnuti broj direktive iz dokumenta PE-CONS 15/23 (2021/0203(COD)), a u bilješku broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu direktivu.

Članak 38.

Stavljanje izvan snage

Direktiva 2012/27/EU, kako je izmijenjena aktima navedenima u dijelu A Priloga XVI., stavlja se izvan snage s učinkom od ... [dvije godine nakon stupanja na snagu ove Direktive plus jedan dan], ne dovodeći u pitanje obveze država članica u pogledu rokova za prenošenje u nacionalno pravo direktiva, koji su navedeni u dijelu B. Priloga XVI.

Upućivanja na direktivu stavljenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga XVII.

Članak 39.

Stupanje na snagu *i primjena*

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članci 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19. i 20. te prilozi II., VIII., IX., XII., XIII. i XIV. primjenjuju se od ... [dvije godine nakon stupanja na snagu ove Direktive plus jedan dan].

Članak 37. primjenjuje se od ... [datum do kojeg se primjenjuje Uredba (EU) 2023/955].

Članak 40.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u

Za Europski parlament

Za Vijeće

Predsjednica

Predsjednik/Predsjednica

Prilog I.

NACIONALNI DOPRINOSI UNIJINIM CILJEVIMA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA 2030. IZRAŽENI U KRAJNJOJ POTROŠNJI ENERGIJE I/ILI POTROŠNJI PRIMARNE ENERGIJE

1. Razina nacionalnih doprinosa izračunava se na temelju sljedeće okvirne formule:

$$FEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) FEC_{B_{2030}}$$

$$PEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) PEC_{B_{2030}}$$

pri čemu je C_{EU} korekcijski faktor, Target razina nacionalne ambicije, a $FEC_{B_{2030}}$ i $PEC_{B_{2030}}$ referentni scenarij EU-a iz 2020. koji se koristi kao osnovni scenariji za 2030.

2. Sljedeća okvirna formula predstavlja objektivne kriterije za faktore iz članka 4. stavka 3. točke (d) podtočaka od i. do iv., svaki od kojih služi za određivanje razine nacionalne ambicije u % varijable Target pri čemu svaki ima jednak ponder u formuli (0,25):

(a) doprinos **na temelju ranog djelovanja** ($F_{early-action}$);

(b) doprinos na temelju BDP-a po glavi stanovnika (F_{wealth});

(c) doprinos na temelju energetskeg intenziteta ($F_{intensity}$);

(d) potencijalni doprinos troškovno učinkovite uštede energije ($F_{potential}$).

3. ***F_{early-action}*** izračunava se za svaku državu članicu kao umnožak njezina iznosa uštede energije i poboljšanja energetske intenziteta koje je svaka država članica ostvarila. Iznos uštede energije za svaku državu članicu izračunava se na temelju smanjenja potrošnje energije (u toe) u odnosu na smanjenje potrošnje energije u Uniji između trogodišnjeg prosjeka za razdoblje od 2007. do 2009. i trogodišnjeg prosjeka za razdoblje od 2017. do 2019. Poboljšanje energetske intenziteta za svaku državu članicu izračunava se na temelju smanjenja energetske intenziteta (u toe/EUR) u odnosu na smanjenje energetske intenziteta u Uniji između trogodišnjeg prosjeka za razdoblje od 2007. do 2009. i trogodišnjeg prosjeka za razdoblje od 2017. do 2019.
4. F_{wealth} se izračunava za svaku državu članicu na temelju njezina trogodišnjeg prosječnog Eurostatova indeksa stvarnog BDP-a po glavi stanovnika u odnosu na trogodišnji prosjek Unije za razdoblje od 2017. do 2019. iskazan u paritetima kupovne moći.
5. $F_{\text{intensity}}$ se izračunava za svaku državu članicu na temelju njezina trogodišnjeg prosječnog indeksa intenziteta krajnje energije (FEC ili PEC po stvarnom BDP-u u paritetima kupovne moći) u odnosu na trogodišnji prosjek Unije za razdoblje od 2017. do 2019.
6. $F_{\text{potential}}$ se izračunava za svaku državu članicu na temelju njezine uštede krajnje ili primarne energije u scenariju PRIMES MIX 55 % za 2030. Ta se ušteda iskazuje u odnosu na predviđanja za 2030. iz referentnog scenarija EU-a iz 2020.
7. Za svaki kriterij iz točke 2. podtočaka od (a) do (d) primjenjuju se donja i gornja granica. Razina ambicije za faktore F_{wealth} , $F_{\text{intensity}}$ i $F_{\text{potential}}$ ograničava se na 50 % i 150 % Unijine prosječne razine ambicije za taj faktor. ***Razina ambicije za faktor $F_{\text{early-action}}$ ograničava se na 50 % i 100 % Unijine prosječne razine ambicije.***
8. Izvor ulaznih podataka za izračun faktora je Eurostat osim ako je navedeno drukčije.
9. F_{total} se izračunava kao ponderirani zbroj svih četiriju faktora ($F_{\text{early-action}}$, F_{wealth} , $F_{\text{intensity}}$ i $F_{\text{potential}}$). Cilj se izračunava kao umnožak ukupnog faktora F_{total} i cilja Unije.

10. **Komisija izračunava** korekcijski faktor za primarnu i krajnju energiju C_{EU} , **koji** se primjenjuje za **prilagodbu zbroja rezultata formule za** sve nacionalne doprinose **odgovarajućim ciljevima** Unije za 2030. Faktor C_{EU} je jednak za sve države članice.
-

Prilog II.

OPĆA NAČELA ZA IZRAČUN ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ KOGENERACIJE

Dio I.

Opća načela

Vrijednosti koje se koriste za izračun električne energije iz kogeneracije određuju se na temelju očekivanog ili stvarnog rada jedinice u uobičajenim pogonskim uvjetima. Kod mikrokogeneracijskih jedinica izračun se može temeljiti na potvrđenim vrijednostima.

1. Proizvodnja električne energije iz kogeneracije smatra se jednakom ukupnoj godišnjoj proizvodnji električne energije u jedinici mjereno na izlazu glavnih generatora ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) u kogeneracijskim jedinicama tipa 2., 4., 5., 6., 7. i 8. kako je navedeno u dijelu II., cjelokupne godišnje učinkovitosti koju utvrđuju države članice, na razini od najmanje 75 %;
 - (b) u kogeneracijskim jedinicama tipa 1. i 3. kako je navedeno u dijelu II., cjelokupne godišnje učinkovitosti koju utvrđuju države članice, na razini od najmanje 80 %.
2. Kod kogeneracijskih jedinica cjelokupne godišnje učinkovitosti ispod vrijednosti iz točke 1. podtočke (a), odnosno kogeneracijske jedinice tipa 2., 4., 5., 6., 7. i 8. kako je navedeno u dijelu II., ili cjelokupne godišnje učinkovitosti ispod vrijednosti iz točke 1. podtočke (b), odnosno kogeneracijske jedinice tipa 1. i 3. kako je navedeno u dijelu II., električna energija iz kogeneracije izračunava se u skladu sa sljedećom formulom:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} * C$$

pri čemu:

E_{CHP} označava količinu električne energije iz kogeneracije,

C označava omjer električne i toplinske energije,

H_{CHP} označava količinu korisne topline iz kogeneracije (izračunanu u tu svrhu kao ukupna proizvodnja toplinske energije umanjena za svu toplinu proizvedenu u odvojenim kotlovima ili izravnim oduzimanjem pare iz parnoga generatora ispred turbine).

Izračun električne energije iz kogeneracije temelji se na stvarnom omjeru električne i toplinske energije. Ako nije poznat stvarni omjer električne i toplinske energije kogeneracijske jedinice, mogu se, posebno u statističke svrhe, koristiti sljedeće zadane vrijednosti za jedinice tipa 1., 2., 3., 4. i 5. kako je navedeno u dijelu II., pod uvjetom da je izračunana kogeneracijska električna energija manja ili jednaka ukupnoj proizvodnji električne energije u jedinici:

Tip jedinice	Zadani omjer električne i toplinske energije, C
Kombinirani proces plinske i parne turbine	0,95
Protutlačne parne turbine	0,45
Kondenzacijske parne turbine s oduzimanjem pare	0,45
Plinske turbine s iskorištavanjem otpadne topline	0,55
Motor s unutarnjim izgaranjem	0,75

Ako države članice uvedu zadane vrijednosti za omjere električne i toplinske energije za jedinice tipa 6., 7., 8., 9., 10. i 11. kako je navedeno u dijelu II., takve se zadane vrijednosti objavljuju i o njima se obavješćuje Komisija.

3. Ako se energetska udio utrošenoga goriva u postupku kogeneracije povraća u kemikalijama i reciklira, taj se udio može oduzeti iz utrošenoga goriva prije izračunavanja cjelokupne učinkovitosti iz točaka 1. i 2.
4. Države članice mogu odrediti omjer električne i toplinske energije kao omjer između električne energije i korisne topline u kogeneracijskom pogonu nižeg kapaciteta koristeći radne podatke određene jedinice.
5. Države članice mogu za potrebe izračuna u skladu s točkama 1. i 2. koristiti razdoblja izvješćivanja koja nisu jednogodišnja.

Dio II.

Kogeneracijske tehnologije obuhvaćene ovom Direktivom

1. Kombinirani proces plinske i parne turbine
2. Protutlačne parne turbine
3. Kondenzacijske parne turbine s oduzimanjem pare
4. Plinske turbine s iskorištavanjem otpadne topline
5. Motor s unutarnjim izgaranjem
6. Mikroturbine
7. Stirlingovi motori
8. Gorivni članci
9. Parni strojevi
10. Organski Rankineovi procesi
11. Svaka druga vrsta tehnologije ili kombinacija koja se sastoji od kogeneracije.

U provedbi i primjeni općih načela za izračun električne energije iz kogeneracije države članice upotrebljavaju detaljne smjernice utvrđene Odlukom Komisije 2008/952/EZ⁵⁶.

⁵⁶ Odluka Komisije 2008/952/EZ od 19. studenoga 2008. o uspostavljanju detaljnih smjernica za provedbu i primjenu Priloga II. Direktivi 2004/8/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 338, 17.12.2008., str. 55.).

Prilog III.

METODOLOGIJA UTVRĐIVANJA UČINKOVITOSTI POSTUPKA KOGENERACIJE

Vrijednosti koje se koriste za izračun učinkovitosti kogeneracije i uštede primarne energije određuju se na temelju očekivanog ili stvarnog rada jedinice u uobičajenim pogonskim uvjetima.

(a) Visokoučinkovita kogeneracija

Za potrebe ove Direktive visokoučinkovita kogeneracija mora ispunjavati sljedeće kriterije:

- kogeneracijskom proizvodnjom iz kogeneracijskih jedinica osigurava se ušteda primarne energije izračunana u skladu s točkom (b) od najmanje 10 % u odnosu na referentne vrijednosti za odvojenu proizvodnju toplinske i električne energije,
- proizvodnja iz malih kogeneracijskih i mikrokogeneracijskih jedinica kojom se osigurava ušteda primarne energije može se ubrojiti u visokoučinkovitu kogeneraciju,
- *za kogeneracijske jedinice koje su izgrađene ili su u značajnoj mjeri preuređene nakon prenošenja ovog Priloga*, izravne emisije ugljikova dioksida iz kogeneracijske proizvodnje na fosilna goriva su manje od 270 gCO₂ po 1 kWh izlazne energije iz kombinirane proizvodnje (uključujući grijanje/hlađenje, električnu energiju i mehaničku energiju),
- *kogeneracijske jedinice koje su bile u pogonu prije ... [datum stupanja na snagu ove Direktive] mogu odstupiti od ovog zahtjeva do 1. siječnja 2034. pod uvjetom da imaju plan za postupno smanjenje emisija kako bi dostigle prag koji je manji od 270 gCO₂ po 1 kWh do 1. siječnja 2034. i da su o tom planu obavijestile relevantne operatore i nadležna tijela,*

Ako se kogeneracijska jedinica gradi ili u značajnoj mjeri preuređuje, države članice osiguravaju da se ne poveća korištenje fosilnih goriva koja nisu prirodni plin u postojećim izvorima topline u odnosu na prosječnu godišnju potrošnju prethodne tri kalendarske godine punog rada prije preuređenja te da novi izvori topline u tom sustavu ne koriste fosilna goriva koja nisu prirodni plin.

(b) Izračun uštede primarne energije

Iznos uštede primarne energije dobivene iz kogeneracijske proizvodnje definirane u skladu s Prilogom II. izračunava se prema sljedećoj formuli:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH\eta}{RefH\eta} + \frac{CHPE\eta}{RefE\eta}} \right) \times 100 \%$$

pri čemu:

PES označava uštedu primarne energije,

CHP H η označava učinkovitost toplinske energije iz kogeneracijske proizvodnje definiranu kao godišnja proizvodnja korisne topline podijeljena s utroškom goriva za proizvodnju zbroja korisne topline i električne energije iz kogeneracije,

Ref H η označava referentnu vrijednost učinkovitosti za odvojenu proizvodnju toplinske energije,

CHP E η označava učinkovitost električne energije iz kogeneracijske proizvodnje definiranu kao godišnja električna energija iz kogeneracije podijeljena s utroškom goriva za proizvodnju zbroja ukupne korisne topline i električne energije iz kogeneracije. Ako kogeneracijska jedinica proizvodi mehaničku energiju, godišnja električna energija iz kogeneracije može se povećati dodatnim elementom koji predstavlja količinu električne energije koja je jednaka količini mehaničke energije. Ovaj dodatni element ne predstavlja osnovu za pravo na izdavanje jamstava o podrijetlu u skladu s člankom 26. stavkom 13.

Ref E η označava referentnu vrijednost učinkovitosti za odvojenu proizvodnju električne energije.

(c) Izračun uštede energije alternativnim izračunom

Države članice mogu izračunavati uštedu primarne energije iz proizvodnje toplinske, električne i mehaničke energije kako je niže naznačeno bez primjene Priloga II. kako bi se iz istog postupka isključili oni dijelovi toplinske i električne energije koji nisu dobiveni kogeneracijom. Takva se proizvodnja može smatrati visokoučinkovitom kogeneracijom pod uvjetom da ispunjava kriterije učinkovitosti navedene u točki (a) ovog Priloga i, za kogeneracijske jedinice električnog kapaciteta većeg od 25 MW, ako je cjelokupna učinkovitost veća od 70 %. Međutim, za izdavanje jamstva o podrijetlu i u statističke svrhe količina električne energije iz kogeneracije dobivena takvom proizvodnjom utvrđuje se u skladu s Prilogom II.

Ako se ušteda primarne energije za postupak izračunava alternativnom metodom kako je gore naznačeno, ušteda primarne energije izračunava se s pomoću formule iz točke (b) ovog Priloga tako da se „CHP $H\eta$ ” zamijeni s „ $H\eta$ ” i „CHP $E\eta$ ” s „ $E\eta$ ”, pri čemu:

$H\eta$ označava učinkovitost toplinske energije postupka, definiranu kao godišnja proizvodnja topline podijeljena s utroškom goriva za dobivanje zbroja proizvodnje toplinske i električne energije,

$E\eta$ označava učinkovitost električne energije postupka, definiranu kao godišnja proizvodnja električne energije podijeljena s utroškom goriva za dobivanje zbroja proizvodnje toplinske i električne energije. Ako kogeneracijska jedinica proizvodi mehaničku energiju, godišnja električna energija iz kogeneracije može se povećati dodatnim elementom koji predstavlja količinu električne energije koja je jednaka količini mehaničke energije. Ovaj dodatni element ne predstavlja osnovu za pravo na izdavanje jamstava o podrijetlu u skladu s člankom 26. stavkom 13.

Države članice mogu za potrebe izračuna u skladu s točkama (b) i (c) ovog Priloga koristiti razdoblja izvješćivanja različita od jednogodišnjih.

Kod mikrokogeneracijskih jedinica izračun uštede primarne energije može se temeljiti na potvrđenim podacima.

(d) Referentne vrijednosti učinkovitosti za odvojenu proizvodnju toplinske i električne energije

Usklađene referentne vrijednosti učinkovitosti sastoje se od matričnih vrijednosti diferenciranih prema relevantnim čimbenicima, uključujući godinu izgradnje i vrste goriva, i zasnivaju se na dokumentiranoj analizi uzimajući u obzir, među ostalim, podatke iz operativne uporabe u realnim uvjetima, mješavinu goriva i klimatske uvjete kao i primijenjene kogeneracijske tehnologije.

Temeljem referentnih vrijednosti učinkovitosti za odvojenu proizvodnju toplinske i električne energije u skladu s formulom utvrđenom u točki (b) određuje se operativna učinkovitost odvojene proizvodnje toplinske i električne energije koja se namjerava zamijeniti kogeneracijom.

Referentne vrijednosti učinkovitosti izračunavaju se prema sljedećim načelima:

- i. za kogeneracijske jedinice usporedba s odvojenom proizvodnjom električne energije temelji se na načelu usporedbe istih kategorija goriva;
- ii. svaka kogeneracijska jedinica uspoređuje se s najdostupnijom i ekonomski najopravdanijom tehnologijom za odvojenu proizvodnju toplinske i električne energije na tržištu u godini izgradnje kogeneracijske jedinice;
- iii. referentne vrijednosti učinkovitosti za kogeneracijske jedinice starije od 10 godina utvrđuju se prema referentnim vrijednostima jedinica starih 10 godina;
- iv. referentne vrijednosti učinkovitosti za odvojenu proizvodnju električne i toplinske energije odražavaju klimatske razlike među državama članicama.

Prilog IV.

ZAHTJEVI ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA JAVNU NABAVU

U postupcima dodjele ugovora o javnoj nabavi i koncesija javni naručitelji i naručitelji koji kupuju proizvode, usluge, radove ili zgrade:

- (a) ako je proizvod obuhvaćen delegiranim aktom donesenim na temelju Uredbe (EU) 2017/1369 ili Direktive 2010/30/EU ili povezanim provedbenim aktom Komisije, kupuju samo proizvode koji ispunjavaju kriterij utvrđen u članku 7. stavku 2. te uredbe;
- (b) ako je proizvod koji nije obuhvaćen točkom (a) obuhvaćen provedbenom mjerom u okviru Direktive 2019/125/EZ, kupuju samo proizvode sukladne s referentnim vrijednostima za energetske učinkovitost koje su određene u toj provedbenoj mjeri;
- (c) ako je proizvod ili usluga obuhvaćen Unijinim kriterijima za zelenu javnu nabavu **ili dostupnim jednakovrijednim nacionalnim kriterijima**, u pogledu energetske učinkovitosti proizvoda ili usluge ulažu najbolje napore kako bi kupovali samo proizvode i usluge koji ispunjavaju barem tehničke specifikacije utvrđene na „osnovnoj” razini relevantnih Unijinih kriterija za zelenu javnu nabavu **ili dostupnih jednakovrijednih nacionalnih kriterija**, uključujući među ostalim za podatkovne centre, prostorije za poslužitelje i usluge u oblaku, cestovnu rasvjetu i prometnu signalizaciju, računala, zaslone, tablete i pametne telefone;
- (d) kupuju samo gume koje ispunjavaju kriterij pripadnosti najvišem razredu energetske učinkovitosti s obzirom na potrošnju goriva, kako je definiran u Uredbi (EU) 2020/740, što ne sprečava javna tijela u kupnji guma najvišeg razreda s obzirom na prianjanje na mokroj podlozi ili vanjsku buku kotrljanja ako je to opravdano sigurnosnim razlozima ili razlozima javnog zdravlja;

- (e) u svojim pozivima za podnošenje ponuda za ugovore o uslugama zahtijevaju da za potrebe pružanja predmetnih usluga pružatelji usluga upotrebljavaju samo proizvode koji su u skladu s točkama (a), (b) i (d) prilikom pružanja predmetnih usluga. Taj se zahtjev primjenjuje samo na nove proizvode koje pružatelj usluga kupuje djelomično ili u cijelosti za potrebe pružanja predmetnih usluga;
- (f) kupuju ili sklapaju nove sporazume o najmu za zgrade s barem **razinom gotovo nulte** energije, **ne dovodeći u pitanje** članak 6. ove Direktive, osim ako je namjena kupnje:
- i. temeljita obnova ili rušenje;
 - ii. u slučaju javnih tijela, ponovna prodaja zgrade, a ne njezina uporaba za potrebe javnog tijela; ili
 - iii. očuvanje zgrade kao službeno zaštićene zgrade jer pripada posebno zaštićenom području ili zbog njezine posebne arhitektonske ili **povijesne** vrijednosti.

Usklađenost sa zahtjevima utvrđenima u točki (f) ovog Priloga provjerava se putem energetske certifikate iz članka 11. Direktive 2010/31/EU.

Prilog V.

ZAJEDNIČKE METODE I NAČELA ZA IZRAČUN UČINKA SUSTAVÂ OBVEZE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ILI DRUGIH MJERA POLITIKE U SKLADU S ČLANCIMA 8., 9. I 10. I ČLANKOM 30. STAVKOM 14.

1. Metode za izračun uštede energije, osim one koja proizlazi iz poreznih mjera za potrebe članaka 8., 9. i 10. i članka 30. stavka 14.

Stranke obveznice, stranke sudionice, ovlaštene stranke ili provedbena tijela javne vlasti mogu upotrebljavati sljedeće metode za izračun uštede energije:

- (a) predviđena ušteda na temelju rezultata prethodnih energetske poboljšanja u sličnim postrojenjima pod neovisnim nadzorom. Opći se pristup naziva „*ex ante*”;
- (b) izmjerena ušteda, pri čemu se ušteda od uvođenja mjere ili paketa mjera utvrđuje bilježenjem stvarnog smanjenja u uporabi energije, uzimajući u obzir čimbenike kao što su dodatnost, zauzetost, razine proizvodnje i vremenske prilike koji mogu utjecati na potrošnju. Opći se pristup naziva „*ex post*”;
- (c) procijenjena ušteda, pri čemu se upotrebljavaju tehničke procjene uštede. Taj se pristup može upotrijebiti samo ako je utvrđivanje pouzdanih izmjerenih podataka za određeno postrojenje teško ili nerazmjerno skupo, na primjer pri zamjeni kompresora ili električnog motora s drukčijom nazivnom vrijednošću kWh od one za koju postoje neovisne informacije o izmjerenoj uštedi, ili ako te procjene na temelju metodologija i referentnih vrijednosti utvrđenih na nacionalnoj razini provode kvalificirani ili akreditirani stručnjaci koji ne ovise o uključenim strankama obveznicama, strankama sudionicama ili ovlaštenim strankama;

- (d) *pri izračunu uštede energije za potrebe članka 8. stavka 3. koja se može računati kako bi se ispunila obveza iz tog članka, države članice mogu procijeniti uštedu energije osoba pogođenih energetske siromaštvom, ugroženih kupaca, ljudi u kućanstvima s niskim prihodima ili, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju na temelju tehničkih procjena primjenom standardiziranih uvjeta ili parametara za nastanjenje i toplinsku ugodnost, kao što su parametri definirani u nacionalnim propisima o gradnji. Države članice trebale bi izvijestiti Komisiju o načinu na koji se uzima u obzir udobnost za djelovanja u zgradama zajedno s objašnjenjima svoje metodologije izračuna;*
- (e) ušteda utvrđena na temelju istraživanja kojima se utvrđuje odgovor potrošača na savjete, informativne kampanje, sustave označivanja, certifikacijske sustave ili pametne mjerne sustave. Ovaj se pristup upotrebljava samo za uštedu nastalu uslijed promjena u ponašanju potrošača. On se ne upotrebljava za uštedu proizišlu iz uvođenja fizičkih mjera.
2. Pri utvrđivanju uštede energije za mjeru energetske učinkovitosti za potrebe članka 8., 9. i 10. i članka 30. stavka 14. primjenjuju se sljedeća načela:
- (a) države članice dokazuju da je ***jedan od ciljeva mjere politike, nove ili postojeće, postizanje*** uštede energije u krajnjoj potrošnji na temelju članka 8. stavka 1. *i dostavljaju dokaze i svoju dokumentaciju iz kojih je vidljivo da je ušteda energije ostvarena mjerom politike, uključujući dobrovoljne sporazume;*
- (b) mora se dokazati da je ušteda dodatna u odnosu na uštedu koja bi se ostvarila u svakom slučaju bez aktivnosti stranaka obveznica, stranaka sudionica, ovlaštenih stranaka ili provedbenih tijela. Kako bi se odredila ušteda koja se može iskazati kao dodatna države članice uzimaju u obzir kako bi se upotreba energije i potražnja za njom razvijali u nedostatku dotične mjere politike, uzimajući u obzir barem sljedeće čimbenike: trendove u potrošnji energije, promjene u ponašanju potrošača, tehnološki napredak i promjene uzrokovane drugim mjerama provedenima na razini Unije i na nacionalnoj razini;

- (c) ušteda ostvarena provedbom obveznog prava Unije smatra se uštedom koja bi se ostvarila u svakom slučaju i stoga se ne iskazuje kao ušteda energije za potrebe članka 8. stavka 1. Odstupajući od tog zahtjeva, ušteda povezana s obnovom postojećih zgrada, ***uključujući uštedu koja proizlazi iz provedbe minimalnih standarda energetske svojstava za zgrade u skladu s Direktivom 2010/31/EU***, može se iskazivati kao ušteda energije za potrebe članka 8. stavka 1., pod uvjetom da je osiguran kriterij značajnosti iz točke 3. podtočke (h) ovog Priloga. Mjere za promicanje poboljšanja energetske učinkovitosti u javnom sektoru u skladu s člankom 5. i člankom 6. mogu biti prihvatljive da se uzmu u obzir za ostvarenje uštede energije koja se zahtijeva u skladu s člankom 8. stavkom 1. pod uvjetom da imaju za posljedicu provjerljivu i mjerljivu ili procjenjivu uštedu energije u krajnjoj potrošnji. Izračun uštede energije mora biti u skladu s ovim Prilogom;
- (d) ***ušteda energije u krajnjoj potrošnji koja proizlazi iz provedbe mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti poduzetih na temelju propisa za izvanredna stanja iz članka 122. UFEU-a može se iskazati za potrebe članka 8. stavka 1., pod uvjetom da dovede do provjerljive i mjerljive ili procjenjive uštede energije u krajnjoj potrošnji, uz iznimku uštede energije koja proizlazi iz mjera racioniranja ili ograničavanja;***
- (e) mjere poduzete u skladu s Uredbom (EU) 2018/842 mogu se smatrati značajnima, no države članice moraju pokazati da one dovode do uštede energije u krajnjoj potrošnji koju je moguće provjeriti i izmjeriti ili procijeniti. Izračun uštede energije mora biti u skladu s ovim Prilogom;

- (f) države članice **uračunavaju samo uštedu energije u krajnjoj potrošnji ostvarenu mjerama politike** u sektorima **ili postrojenjima obuhvaćenima poglavljem IV.a Direktive 2003/87/EZ ako proizlazi iz provedbe članka 9. ili 10. ove Direktive i nadilazi zahtjeve utvrđene u Direktivi 2003/87/EZ ili nadilazi provedbu djelovanja povezanih s dodjelom besplatnih emisijskih jedinica u skladu s tom direktivom. Države članice dokazuju da mjere politike dovode do provjerljive i mjerljive ili procjenjive uštede energije u krajnjoj potrošnji. Izračun** uštede energije mora biti **u skladu s ovim Prilogom**. Ako je subjekt stranka obveznica u okviru nacionalnog sustava obveze energetske učinkovitosti u skladu s člankom 9. ove Direktive i u okviru EU sustava trgovanja emisijama za zgrade i cestovni promet u skladu s poglavljem IV.a Direktive 2003/87/EZ, u sustavima za praćenje i provjeru osigurava se da se cijena ugljika koja se prenosi kad se gorivo pušta u potrošnju u skladu s tim poglavljem uzima u obzir u izračunavanju uštede energije ostvarene njegovim mjerama za uštedu energije i izvješćivanju o toj uštedi energije;
- (g) može se uzeti u obzir, pod uvjetom da se uzima u obzir samo ušteta koja premašuje sljedeće razine:
- i. standardne vrijednosti emisija Unije za nove osobne automobile i nova laka gospodarska vozila nakon provedbe Uredbe (EU) 2019/631 Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁷; Države članice moraju dostaviti **razloge**, pretpostavke i metodologiju izračuna radi dokazivanja dodatnosti u odnosu na zahtjeve Unije za emisije CO₂ za nova vozila;
 - ii. zahtjevi Unije u vezi s uklanjanjem određenih proizvoda povezanih s energijom s tržišta nakon provedbe provedbenih mjera u skladu s Direktivom 2009/125/EZ; Države članice moraju dostaviti dokaze, pretpostavke i metodologiju izračuna radi dokazivanja dodatnosti;

⁵⁷ Uredba (EU) 2019/631 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o utvrđivanju standardnih vrijednosti emisija CO₂ za nove osobne automobile i za nova laka gospodarska vozila te o stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 443/2009 i (EU) br. 510/2011 (SL L 111, 25.4.2019., str. 13.).

- (h) dopuštene su politike čija je svrha poticanje većih razina energetske učinkovitosti proizvoda, opreme, prijevoznih sustava, vozila i goriva, zgrada i elemenata zgrada, procesa ili tržišta, osim **mjera politike:**
- i. u pogledu korištenja izravnog izgaranja fosilnih goriva koje su **nove** i provode se od 1. siječnja 2026.; i*
- ii. kojima se subvencionira upotreba tehnologija izravnog izgaranja fosilnih goriva u stambenim zgradama od 1. siječnja 2026.;*
- (i) ušteda energije koja proizlazi iz **novih** mjera politike **koje se provode od 1. siječnja 2024.** u pogledu korištenja izravnog izgaranja fosilnih goriva u proizvodima, opremi, prijevoznim sustavima, vozilima, zgradama ili radovima ne računa se za ispunjavanje obveze uštede energije **na temelju članka 8. stavka 1. točke (b).** **U slučaju mjera politike kojima se promiču kombinacije tehnologija, udio uštede energije povezan s tehnologijom izgaranja fosilnih goriva nije prihvatljiv** od 1. siječnja 2024.;
- (j) **odstupajući od točke (i), za razdoblje od 1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2030., ušteda energije ostvarena tehnologijama s izravnim izgaranjem fosilnih goriva kojima se poboljšava energetska učinkovitost u poduzećima sa znatnom potrošnjom energije u industrijskom sektoru može se računati kao ušteda energije samo za potrebe članka 8. stavka 1. točaka (b) i (c), do 31. prosinca 2030., pod uvjetom da:**
- (i) poduzeće je provelo energetski pregled u skladu s člankom 11. stavkom 2. i plan provedbe koji uključuje:*
- pregled svih troškovno učinkovitih mjera energetske učinkovitosti s razdobljem povrata od pet godina ili kraćim, na temelju metodologija jednostavnih razdoblja povrata koje je dostavila država članica,*

– vremenski okvir za provedbu svih preporučenih mjera energetske učinkovitosti s razdobljem povrata od pet ili manje godina,
– izračun očekivane uštede energije koja proizlazi iz preporučenih mjera energetske učinkovitosti, i
– mjere energetske učinkovitosti koje se odnose na upotrebu tehnologija izravnog izgaranja fosilnih goriva s relevantnim informacijama potrebnima za:

> dokazivanje da se utvrđenom mjerom ne povećava količina potrebne energije ili kapacitet postrojenja,

> obrazlaganje da primjena održivih tehnologija nefosilnih goriva nije tehnički izvediva,

> dokazivanje da je tehnologija izravnog izgaranja fosilnih goriva u skladu s najnovijim odgovarajućim Unijanim zakonodavstvom o vrijednostima emisija i sprečava učinke tehnološke ovisnosti osiguravanjem buduće kompatibilnosti s klimatski neutralnim alternativnim nefosilnim gorivima i tehnologijama;

ii. nastavak upotrebe tehnologija izravnog izgaranja fosilnih goriva mjera je energetske učinkovitosti za smanjenje potrošnje energije s razdobljem povrata od pet ili manje godina, na temelju metodologija jednostavnih razdoblja povrata koje je dostavila država članica, preporučena nakon energetske pregleda na temelju članka 11. stavka 2. i uključena u plan provedbe;

iii. upotreba tehnologija izravnog izgaranja fosilnih goriva u skladu je s najnovijim odgovarajućim Unijanim zakonodavstvom o vrijednostima emisija i ne dovodi do učinka tehnološke ovisnosti te osigurava buduću kompatibilnost s klimatski neutralnim alternativnim gorivima i tehnologijama;

iv. upotreba tehnologija izravnog izgaranja fosilnih goriva u poduzeću ne dovodi do povećanja potrošnje energije ili povećanja kapaciteta postrojenja u tom poduzeću;

v. *dostavljeni su dokazi da nijedno alternativno, održivo rješenje za nefosilno gorivo nije tehnički izvedivo;*

vi. *upotreba tehnologija izravnog izgaranja fosilnih goriva dovodi do provjerljive i mjerljive ili procjenjive uštede energije u krajnjoj potrošnji izračunane u skladu s ovim Prilogom;*

vii. *dokazi su objavljeni na internetskim stranicama ili su javno dostupni svim zainteresiranim građanima;*

- (k) mjere kojima se promiče ugradnja tehnologija za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora malog opsega na zgrade ili u njih mogu biti prihvatljive da se uzmu u obzir za ostvarenje uštede energije koja se zahtijeva u skladu s člankom 8. stavkom 1. pod uvjetom da imaju za posljedicu provjerljivu i mjerljivu ili procjenjivu uštedu energije u krajnjoj potrošnji. Izračun uštede energije mora biti u skladu s ovim Prilogom;
- (l) mjere kojima se promiče ugradnja solarnih toplinskih tehnologija mogu biti prihvatljive da se uzmu u obzir za ostvarenje uštede energije koja se zahtijeva u skladu s člankom 8. stavkom 1. pod uvjetom da imaju za posljedicu provjerljivu i mjerljivu ili procjenjivu uštedu energije u krajnjoj potrošnji. **Toplina nastala** iz solarnih toplinskih energija **iz zračenja sunca** može se isključiti iz njihove krajnje potrošnje energije;
- (m) kad je riječ o politikama kojima se ubrzava uvođenje učinkovitijih proizvoda i vozila, osim **novih mjera koje se provode od 1. siječnja 2024.** u pogledu korištenja izravnog izgaranja fosilnih goriva, one se mogu u potpunosti uzeti u obzir pod uvjetom da se dokaže da se takvo uvođenje odvija prije isteka prosječnog očekivanog vijeka trajanja proizvoda ili vozila ili prije nego što je uobičajeno zamijeniti proizvod ili vozilo, a ušteda se iskazuje samo za razdoblje do isteka prosječnog očekivanog vijeka trajanja proizvoda ili vozila koje se zamjenjuje;
- (n) pri poticanju uvođenja mjera energetske učinkovitosti države članice prema potrebi osiguravaju održavanje normi kvalitete proizvoda, usluga i provedbe mjera, ili uvođenje tih normi ako ne postoje;

- (o) da bi se uzele u obzir klimatske razlike među regijama, države članice mogu odlučiti prilagoditi uštede standardnoj vrijednosti ili uskladiti različite uštede energije u skladu s temperaturnim razlikama među regijama;
 - (p) u izračunu uštede energije uzimaju se u obzir trajanje mjera i stupanj smanjenja uštede tijekom vremena. Taj se izračun provodi zbrajanjem uštede koja će se ostvariti svakom pojedinačnom mjerom tijekom razdoblja od datuma početka njezine provedbe do kraja razdoblja obveze. Države članice mogu također primijeniti drugu metodu ako procijene da se njome može ostvariti barem jednaka ukupna količina uštede. Ako upotrebljavaju drugu metodu, države članice osiguravaju da ukupan iznos uštede energije izračunan primjenom tih drugih metoda ne premašuje iznos uštede energije koji bi dobile kad bi uštedu izračunale kao zbroj uštede koja će se ostvariti svakom pojedinačnom mjerom tijekom razdoblja od datuma početka njezine provedbe do 2030. Države članice u svojim integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planovima priopćenima na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. Uredbe (EU) 2018/1999 detaljno opisuju tu drugu metodu i sve što je poduzeto kako bi osigurale ispunjavanje tog obvezujućeg zahtjeva u vezi s izračunom.
3. Države članice osiguravaju da su ispunjeni sljedeći zahtjevi za mjere politike poduzete na temelju članka 10. i članka 30. stavka 14.:
- (a) mjerama politika i pojedinačnim mjerama ostvaruje se ušteda energije u krajnjoj potrošnji koju je moguće provjeriti;
 - (b) odgovornosti svake stranke sudionice, ovlaštene stranke ili provedbenog tijela javne vlasti, ovisno o tome što je relevantno, jasno su utvrđene;
 - (c) ušteda energije koja se ostvaruje ili se treba ostvariti utvrđuje se na transparentan način;
 - (d) iznos uštede energije koji se zahtijeva ili koji treba ostvariti mjerom politike izražen je ili kao potrošnja primarne energije ili kao krajnja potrošnja energije, na temelju neto kaloričnih vrijednosti ili faktora primarne energije iz članka 31.;

- (e) sastavlja se i objavljuje godišnje izvješće o uštedi energije koju su ostvarile ovlaštene stranke, stranke sudionice i provedbena tijela javne vlasti, kao i podaci o godišnjim kretanjima uštede energije;
- (f) provodi se praćenje rezultata te se poduzimaju odgovarajuće mjere u slučaju nezadovoljavajućeg napretka;
- (g) uštedu energije ostvarenu u okviru pojedinačne mjere pripisala si je samo jedna stranka;
- (h) dokazano je da su aktivnosti stranke sudionice, ovlaštene stranke ili provedbenog tijela javne vlasti značajni za ostvarenje iskazane uštede energije;
- (i) aktivnosti stranke sudionice, ovlaštene stranke ili provedbenog tijela javne vlasti nemaju negativne učinke na osobe pogođene energetske siromaštvom, ugrožene kupce i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju.

4. U utvrđivanju uštede energije nastale zbog mjera politika u području oporezivanja uvedenih na temelju članka 10., primjenjuju se sljedeća načela:

- (a) u obzir se uzima samo ušteda energije na temelju mjera oporezivanja koje premašuju minimalne razine oporezivanja primjenjive na goriva u skladu s direktivama Vijeća 2003/96/EZ⁵⁸ ili 2006/112/EZ⁵⁹;

⁵⁸ Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51.).

⁵⁹ Direktiva Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (SL L 347, 11.12.2006., str. 1.).

- (b) kratkoročna cjenovna elastičnost za izračun učinka mjera oporezivanja u području energetike mora odražavati odgovor potražnje za energijom u odnosu na promjene cijena te se procjenjuje na temelju najnovijih i reprezentativnih službenih izvora podataka, koji su primjenjivi za državu članicu, i, ako je primjenjivo, na temelju pratećih istraživanja koja je proveo neovisni institut. Ako se ne koristi kratkoročna elastičnost nego neka druga cjenovna elastičnost, države članice objašnjavaju kako su poboljšanja energetske učinkovitosti zbog provedbe drugog zakonodavstva Unije uključene u osnovni scenarij na temelju kojeg se procjenjuje ušteda energije, ili kako je izbjegnuto dvostruko uračunavanje uštede energije iz drugog zakonodavstva Unije
- (c) ušteda energije iz pratećih instrumenata politike oporezivanja, uključujući fiskalne poticaje ili plaćanje fondu, obračunava se zasebno;
- (d) procjene kratkoročne elastičnosti trebale bi se upotrebljavati za procjenu uštede energije ostvarene mjerama oporezivanja kako bi se izbjeglo preklapanje sa zakonodavstvom Unije i drugim mjerama politike;
- (e) države članice određuju distribucijske učinke mjera oporezivanja i jednakovrijednih mjera na osobe pogođene energetske siromaštvom, ugrožene kupce i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju te pokazuju učinke mjera ublažavanja provedenih u skladu s člankom 24. stavcima 1., 2. i 3.;
- (f) države članice dostavljaju dokaze, uključujući metodologije izračuna, da se, ako postoji preklapanje učinka mjera oporezivanja energije ili ugljika ili trgovanja emisijom u skladu s Direktivom 2003/87/EZ, ušteda energija ne uračunava dvaput.

5. Obavijest o metodologiji

Države članice u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 obavješćuju Komisiju o predloženoj detaljnoj metodologiji za rad sustava obveze energetske učinkovitosti i o alternativnim mjerama iz članka 9. i 10. te članka 30. stavka 14. ove Direktive. Osim u slučaju oporezivanja, takva obavijest uključuje informacije o:

- (a) razini uštede energije koja se zahtijeva na temelju članka 8. stavka 1. prvog podstavka ili uštede za koju se očekuje da će biti ostvarena tijekom cijelog razdoblja od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2030.;
- (b) tome kako se izračunana količina nove uštede energije koja se zahtijeva u skladu s člankom 8. stavkom 1. ili ušteda energije čije se postizanje očekuje raspoređuje tijekom razdoblja obveze;
- (c) strankama obveznicama, strankama sudionicama, ovlaštenim strankama ili provedbenim tijelima javne vlasti;
- (d) ciljnim sektorima;
- (e) mjerama politike i pojedinačnim mjerama, uključujući očekivani ukupni iznos kumulativne uštede energije za svaku mjeru;
- (f) mjerama politike ili programima ili mjerama financiranima iz nacionalnog fonda za energetska učinkovitost provedenima prioritarno kod osoba pogođenih energetskim siromaštvom, ugroženih kupaca i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju;
- (g) udjelu i količini uštede energije koju treba postići kod osoba pogođenih energetskim siromaštvom, ugroženih kupaca i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju;
- (h) ako je primjenjivo, primijenjenim pokazateljima, aritmetičkom prosjeku udjela i rezultatima mjera politike uspostavljenima na temelju članka 8. stavka 3.;
- (i) ako je primjenjivo, učinku i negativnim učincima mjera politike provedenih u skladu s člankom 8. stavkom 3. na osobe pogođene energetskim siromaštvom, ugrožene kupce i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnom stanovanju;
- (j) trajanju razdoblja obveze u vezi sa sustavom obveze energetske učinkovitosti;
- (k) ako je primjenjivo, količini uštede energije ili ciljevima smanjenja troškova koje stranke obveznice trebaju postići kod osoba pogođenih energetskim siromaštvom, ugroženih kupaca i, ako je primjenjivo, osoba koje žive u socijalnom stanovanju;

- (l) aktivnostima predviđenima mjerom politike;
- (m) metodologiji izračuna, uključujući kako se utvrđuje dodatnost i značajnost te koje se metodologije i referentne vrijednosti upotrebljavaju za predviđene i procijenjene uštede i, ako je primjenjivo, korištenim neto kaloričnim vrijednostima i faktorima konverzije;
- (n) vijeku trajanja mjera i načinu na koji se izračunavaju ili na čemu se temelje;
- (o) pristupu primijenjenom za rješavanje pitanja klimatskih razlika unutar države članice;
- (p) sustavima za praćenje i provjeru mjera na temelju članaka 9. i 10. te pojedinosti o načinu osiguravanja njihove neovisnosti o strankama obveznicama, strankama sudionicama ili ovlaštenim strankama;
- (q) u slučaju oporezivanja:
 - i. ciljnim sektorima i segmentu poreznih obveznika;
 - ii. provedbenom tijelu javne vlasti;
 - iii. uštedi za koju se očekuje da će biti ostvarena;
 - iv. trajanju mjere oporezivanja;
 - v. metodologiji izračuna, uključujući pojedinosti o tome koja se cjenovna elastičnost upotrebljava i o načinu na koji je utvrđena; i
 - vi. o tome kako se izbjegavaju preklapanja s EU sustavom trgovanja emisijama u skladu s Direktivom 2003/87/EZ i kako je uklonjen rizik od dvostrukog uračunavanja.

Prilog VI.

MINIMALNI KRITERIJI ZA ENERGETSKE PREGLEDE UKLJUČUJUĆI ENERGETSKE PREGLEDE KOJI SE PROVODE U SKLOPU SUSTAVÂ GOSPODARENJA ENERGIJOM

Energetski pregledi iz članka 11.:

- (a) zasnivaju se na ažuriranim, izmjerenim i sljedivim radnim podacima o potrošnji energije i (za električnu energiju) profilima opterećenja;
- (b) obuhvaćaju detaljan pregled profila potrošnje energije zgrada ili skupina zgrada, tehnoloških procesa ili industrijskih postrojenja, uključujući prijevoz;
- (c) utvrđuju mjere energetske učinkovitosti za smanjivanje potrošnje energije;
- (d) utvrđuju potencijal za troškovno učinkovito korištenje ili proizvodnju energije iz obnovljivih izvora;
- (e) kada je to moguće, proizlaze iz analize troškova ciklusa trajanja umjesto iz jednostavnih razdoblja povrata kako bi se u obzir uzela dugoročna ušteda, preostale vrijednosti dugoročnih ulaganja i diskontne stope;
- (f) razmjerni su i u dovoljnoj mjeri reprezentativni kako bi se omogućilo dobivanje pouzdane slike o cjelokupnim energetske svojstvima i pouzdano prepoznavanje najvažnijih mogućnosti za poboljšanje.

Na temelju energetske preglede moraju biti mogući detaljni i potvrđeni izračuni za predložene mjere s ciljem pružanja jasnih informacija o mogućoj uštedi.

Mora biti omogućena pohrana podataka koji se upotrebljavaju u energetske pregledima za povijesnu analizu i praćenje učinaka.

Prilog VII.

MINIMALNI ZAHTJEVI ZA PRAĆENJE I OBJAVLJIVANJE ENERGETSKIH SVOJSTAVA PODATKOVNIH CENTARA

Kad je riječ o energetskim svojstvima podatkovnih centara iz članka 12., prate se i objavljuju sljedeće minimalne informacije:

- (a) ime podatkovnog centra, ime vlasnika i operatera podatkovnog centra, ***datum kojeg je podatkovni centar započeo s radom i*** općina u kojoj se podatkovni centar nalazi;
- (b) ukupna korisna površina poda podatkovnog centra, instalirana snaga, godišnji ulazni i izlazni podatkovni promet i količina podataka pohranjenih i obrađenih u podatkovnom centru;
- (c) svojstva podatkovnog centra tijekom zadnje pune kalendarske godine u skladu s ključnim pokazateljima uspješnosti za, među ostalim, potrošnju energije, iskorištavanje snage, zadane točke temperature, iskorištavanje otpadne topline, korištenje vode i korištenje energije iz obnovljivih izvora, ***koristeći kao osnovu, ako je primjenjivo, CEN/CENELEC EN 50600 – 4 „Informacijska tehnologija – objekti i infrastrukture podatkovnih centara”, do stupanja na snagu delegiranog akta donesenog na temelju članka 33. stavka 3.***

Prilog VIII.

MINIMALNI ZAHTJEVI ZA OBRAČUN I INFORMACIJE O OBRAČUNU NA TEMELJU STVARNE POTROŠNJE PRIRODNOG PLINA

1. Minimalni zahtjevi za obračun

1.1. Obračun na temelju stvarne potrošnje

Kako bi se krajnjim kupcima omogućila regulacija vlastite potrošnje energije, obračun bi se trebao provoditi na temelju stvarne potrošnje najmanje jednom godišnje, a informacije o obračunu trebale bi se staviti na raspolaganje najmanje svaka tri mjeseca na zahtjev ili ako su se potrošači odlučili za primanje obračuna u elektroničkom obliku, u suprotnom dvaput godišnje. Plin koji se koristi samo za kuhanje može se izuzeti iz ovog zahtjeva.

1.2. Minimalne informacije navedene na računu

Države članice osiguravaju da su prema potrebi u ili s računima, ugovorima, transakcijama i potvrđama izdanima na distribucijskim stanicama krajnjim kupcima na jasan i razumljiv način na raspolaganje stavljene sljedeće informacije:

- (a) sadašnje stvarne cijene i stvarna potrošnja energije;
- (b) usporedbe sadašnje potrošnje energije krajnjeg kupca i potrošnje u istom razdoblju prošle godine, po mogućnosti u grafičkom obliku;
- (c) kontaktne informacije organizacija krajnjih kupaca, energetske agencije ili sličnih tijela, uključujući adrese internetskih stranica, gdje se mogu pronaći informacije o raspoloživim mjerama za poboljšanje energetske učinkovitosti, usporedivim profilima krajnjih korisnika i objektivnim tehničkim specifikacijama opreme koja koristi energiju.

Pored toga, kad je to moguće i korisno, države članice osiguravaju da se u ili s računima, ugovorima, transakcijama i potvrđama izdanima na distribucijskim stanicama krajnjim kupcima na jasan i razumljiv način na raspolaganje stave usporedbe s prosječnim uobičajenim ili referentnim krajnjim kupcem iz iste kategorije korisnika ili da se krajnjeg kupca uputi na navedene informacije.

1.3. Savjeti u vezi s energetsom učinkovitošću koji su priloženi računima i druge povratne informacije za krajnje kupce

U ugovorima, prilikom izmjena ugovora, u računima koje kupci primaju ili na internetskim stranicama namijenjenima pojedinačnim kupcima distributeri energije, operatori distribucijskih sustava i poduzeća za maloprodaju energije obavješćuju svoje kupce na jasan i razumljiv način o kontaktnim informacijama neovisnih centara za savjetovanje potrošača, energetske agencije ili sličnih institucija, uključujući njihove internetske adrese, gdje se mogu dobiti savjeti o raspoloživim mjerama za poboljšanje energetske učinkovitosti, referentnim profilima za potrošnju energije i tehničkim specifikacijama za uređaje koji koriste energiju, pri čemu ti savjeti mogu dovesti do smanjenja potrošnje energije navedenih uređaja.

Prilog IX.

MINIMALNI ZAHTJEVI ZA INFORMACIJE O OBRAČUNU I POTROŠNJI GRIJANJA, HLAĐENJA I TOPLE VODE U KUĆANSTVU

1. Obračun koji se temelji na stvarnoj potrošnji ili na rezultatima očitavanja razdjelnika troškova grijanja

Kako bi se krajnjim korisnicima omogućilo reguliranje vlastite potrošnje energije, obračun se najmanje jednom godišnje provodi na temelju stvarne potrošnje ili na temelju rezultata očitavanja razdjelnika troškova grijanja.

2. Minimalna učestalost informacija o obračunu ili potrošnji

Do 31. prosinca 2021., ako su ugrađeni brojila ili razdjelnici troškova grijanja koji se mogu očitati na daljinu, informacije o obračunu ili potrošnji na temelju stvarne potrošnje ili na temelju rezultata očitavanja razdjelnika troškova grijanja pružaju se krajnjim korisnicima najmanje jednom tromjesečno na zahtjev ili ako su se krajnji kupci opredijelili za primanje elektroničkog obračuna, a u ostalim se slučajevima pružaju dvaput godišnje.

Od 1. siječnja 2022., ako su ugrađeni brojila ili razdjelnici troškova grijanja koji se mogu očitati na daljinu, informacije o obračunu ili potrošnji na temelju stvarne potrošnje ili na temelju rezultata očitavanja razdjelnika troškova grijanja pružaju se krajnjim korisnicima najmanje jednom mjesečno. Te informacije također mogu biti dostupne putem interneta i ažurirati se onoliko često koliko to omogućuju korišteni uređaji i sustavi za mjerenje. Grijanje i hlađenje mogu se izuzeti od tih zahtjeva izvan sezone grijanja ili hlađenja.

3. Minimalne informacije navedene na računu

Države članice osiguravaju da se krajnjim korisnicima na računima ili zajedno s računima u jasnom i razumljivom obliku na raspolaganje stave sljedeće informacije ako se one temelje na stvarnoj potrošnji ili rezultatima očitavanja razdjelnika troškova grijanja:

- (a) važeće stvarne cijene i stvarna potrošnja energije ili ukupni troškovi grijanja i rezultati očitavanja razdjelnika troškova grijanja;

- (b) upotrijebljena mješavina goriva i povezane godišnje emisije stakleničkih plinova, uključujući informacije za krajnje korisnike koji se grijanjem ili hlađenjem opskrbljuju iz centraliziranih sustava, te opis različitih poreza, pristojbi i tarifa koji se primjenjuju;
- (c) usporedbe sadašnje potrošnje energije krajnjeg korisnika i potrošnje u istom razdoblju prošle godine, u grafičkom obliku i prilagođeno za grijanje i hlađenje u odnosu na klimatske uvjete;
- (d) kontaktne podatke organizacija krajnjih kupaca, energetske agencije ili sličnih tijela, uključujući adrese internetskih stranica, gdje se mogu pronaći informacije o dostupnim mjerama za poboljšanje energetske učinkovitosti, usporedivim profilima krajnjih korisnika i objektivnim tehničkim specifikacijama opreme koja upotrebljava energiju;
- (e) informacije o povezanim postupcima podnošenja pritužbe, uslugama pučkog pravobranitelja ili alternativnim mehanizmima za rješavanje sporova, kako je primjenjivo u državama članicama;
- (f) usporedbe s prosječnim uobičajenim ili referentnim krajnjim korisnikom iz iste kategorije korisnika. U slučaju elektroničkih računa takve usporedbe umjesto toga mogu biti dostupne na internetu, pri čemu adresa mora biti navedena na računima.

Države članice mogu ograničiti područje primjene zahtjeva o pružanju informacija o emisijama stakleničkih plinova na temelju prvog podstavka točke (b) uključivanjem samo opskrbljivanja iz sustava centraliziranoga grijanja s ukupnom nazivnom ulaznom toplinskom snagom većom od 20 MW.

Računi koji se ne temelje na stvarnoj potrošnji ili rezultatima očitavanja razdjelnika troškova grijanja sadržavaju jasno i razumljivo objašnjenje toga kako je izračunan iznos naveden na računu i barem informacije navedene u točkama (d) i (e).

Prilog X.

POTENCIJAL ZA UČINKOVITOST U GRIJANJU I HLAĐENJU

Sveobuhvatna procjena nacionalnih potencijala za grijanje i hlađenje iz članka 25. stavka 1. uključuje sljedeće i temelji se na sljedećem:

Dio I.

PREGLED GRIJANJA I HLAĐENJA

1. potražnja za grijanjem i hlađenjem u smislu procijenjene korisne energije⁶⁰ i kvantificirane krajnje potrošnje energije u GWh godišnje⁶¹ po sektoru:
 - (a) domaćinstva;
 - (b) usluge;
 - (c) industrija;
 - (d) svaki drugi sektor koji pojedinačno troši više od 5 % ukupne nacionalne potražnje za korisnim grijanjem ili hlađenjem;
2. utvrđivanje postojanja, odnosno, u slučaju iz podtočke (a) i., utvrđivanje postojanja ili procjena, trenutne opskrbe grijanjem i hlađenjem:
 - (a) po tehnologiji, u GWh godišnje⁶², u sektorima iz točke 1., ako je to moguće, pri čemu se razlikuje energija dobivena iz fosilnih goriva i energija dobivena iz obnovljivih izvora:

⁶⁰ Količina toplinske energije koja je potrebna da bi se zadovoljila potražnja krajnjih korisnika za grijanjem i hlađenjem.

⁶¹ Trebalo bi se koristiti najnovijim dostupnim podacima.

⁶² Trebalo bi se koristiti najnovijim dostupnim podacima.

- i. opskrba na lokaciji u poslovnim i stambenim zgradama, putem:
 - kotlova koji služe samo za grijanje,
 - visokoučinkovite kogeneracije toplinske i električne energije,
 - dizalica topline;
 - drugih tehnologija i izvora na lokaciji;
 - ii. opskrba na lokaciji u zgradama koje nisu poslovne ni stambene, putem:
 - kotlova koji služe samo za grijanje,
 - visokoučinkovite kogeneracije toplinske i električne energije,
 - dizalica topline;
 - drugih tehnologija i izvora na lokaciji;
 - iii. opskrba energijom generiranom izvan lokacije, putem:
 - visokoučinkovite kogeneracije toplinske i električne energije,
 - otpadne topline,
 - drugih tehnologija i izvora izvan lokacije;
- (b) utvrđivanje postojanja postrojenja koja proizvode otpadnu toplinu ili hladnoću i njihova potencijala za opskrbu grijanjem ili hlađenjem, u GWh godišnje:
- i. termoelektrane koje mogu proizvoditi otpadnu toplinu ili se mogu podvrgnuti naknadnoj ugradnji tako da mogu proizvoditi otpadnu toplinu s ukupnom toplinskom snagom većom od 50 MW;
 - ii. kogeneracijska postrojenja za proizvodnju toplinske i električne energije u kojima se upotrebljavaju tehnologije iz dijela II. Priloga II. s ukupnom toplinskom snagom većom od 20 MW;

- iii. postrojenja za spaljivanje otpada;
 - iv. pogoni za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora s ukupnom toplinskom snagom većom od 20 MW, osim postrojenja iz podtočaka i. i ii., za opskrbu grijanjem ili hlađenjem uporabom energije iz obnovljivih izvora;
 - v. industrijska postrojenja s ukupnom toplinskom snagom većom od 20 MW iz kojih se može dobivati otpadna toplina;
- (c) prijavljeni udio energije iz obnovljivih izvora i iz otpadne topline ili hladnoće u krajnjoj potrošnji energije u sektoru centraliziranog grijanja i hlađenja⁶³ u proteklih pet godina, u skladu s Direktivom (EU) 2018/2001;

3. ***objedinjeni podaci o kogeneracijskim jedinicama u postojećim mrežama centraliziranoga grijanja i hlađenja u pet raspona kapaciteta koji obuhvaćaju:***

(a) potrošnju primarne energije;

(b) ukupnu učinkovitost;

(c) uštedu primarne energije;

(d) faktore emisije CO₂;

⁶³ Nakon utvrđivanja metodologije za izračun količine energije iz obnovljivih izvora koja se upotrebljava za hlađenje i centralizirano hlađenje u skladu s člankom 35. Direktive (EU) 2018/2001, postojanje „hlađenja uporabom energije iz obnovljivih izvora” utvrđuje se u skladu s tom direktivom. Do tada se izvodi u skladu s odgovarajućom nacionalnom metodologijom.

3. *objedinjeni podaci o postojećim mrežama centraliziranoga grijanja i hlađenja koje se opskrbljuju iz kogeneracije u pet raspona kapaciteta koji obuhvaćaju:*

(a) sveukupnu potrošnju primarne energije;

(b) potrošnju primarne energije kogeneracijskih jedinica;

(c) udio kogeneracije u opskrbi centraliziranoga grijanja i hlađenja;

(d) gubitke sustava centraliziranoga grijanja;

(e) gubitke sustava centraliziranog hlađenja;

(f) gustoću priključenja;

(g) udjele sustavâ po različitim skupinama radne temperature;

5. karta čitavog državnog područja na kojoj je, uz istodobno očuvanje poslovno osjetljivih informacija, utvrđeno sljedeće:

(a) područja potražnje za grijanjem i hlađenjem utvrđena na temelju analize iz točke 1., pri čemu se upotrebljavaju dosljedna mjerila za usredotočavanje na energetski bogata područja u općinama i konurbacijama;

(b) postojeće opskrbne točke za grijanje i hlađenje utvrđene u točki 2. podtočki (b) i postrojenja za prijenos centraliziranog grijanja;

(c) planirane opskrbne točke za grijanje i hlađenje čiji je tip utvrđen u točki 2. podtočki (b) i **utvrđena nova područja za centralizirano grijanje i hlađenje;**

6. predviđanje kretanja potražnje za grijanjem i hlađenjem kako bi se u vidu imao razvoj situacije u sljedećih 30 godina, u GWh, posebice uzimajući u obzir predviđanja za sljedećih 10 godina, promjene u potražnji povezanoj sa zgradama i različitim sektorima industrije te učinke politika i strategija povezanih s upravljanjem potražnjom, poput

dugoročnih strategija obnova zgrada u skladu s Direktivom (EU) 2018/844 Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁴;

⁶⁴ Direktiva (EU) 2018/844 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2010/31/EU o energetske svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (SL L 156, 19.6.2018., str. 75.).

Dio II.

CILJEVI, STRATEGIJE I MJERE POLITIKE

7. planirani doprinos države članice svojim nacionalnim ciljevima i doprinosima koji se odnose na pet dimenzija energetske unije, kako je navedeno u članku 3. stavku 2. točki (b) Uredbe (EU) 2018/1999, putem učinkovitosti u grijanju i hlađenju, posebice u vezi s člankom 4. točkom (b) podtočkama od 1. do 4. i člankom 15. stavkom 4. točkom (b) te uredbe, pri čemu se utvrđuje kojim se od tih elemenata dopunjuju integrirani nacionalni energetski i klimatski plan priopćen na temelju članka 3. i članaka od 7. do 12. te uredbe;
8. opći pregled postojećih politika i mjera opisanih u najnovijem izvješću koje se dostavlja u skladu s člancima 3., 20., i 21. te člankom 27. točkom (a) Uredbe (EU) 2018/1999;

Dio III.

ANALIZA GOSPODARSKOG POTENCIJALA UČINKOVITOG GRIJANJA I HLAĐENJA

9. analiza gospodarskog potencijala⁶⁵ različitih tehnologija za grijanje i hlađenje provodi se za cijelo državno područje putem analize troškova i koristi iz članka 25. stavka 3. te se njome utvrđuju alternativni scenariji za učinkovitije tehnologije za grijanje i hlađenje uporabom energije iz obnovljivih izvora, pri čemu se, ako je primjenjivo, razlikuje energija dobivena iz fosilnih goriva i energija dobivena iz obnovljivih izvora.

U obzir bi trebalo uzeti sljedeće tehnologije:

- (a) industrijska otpadna toplina i hladnoća;
- (b) spaljivanje otpada;

⁶⁵ Analizom gospodarskog potencijala trebala bi se utvrditi količina energije (u GWh) koja se može proizvesti u jednoj godini uporabom svake analizirane tehnologije. Ograničenja i međusobna povezanost unutar energetskog sustava također bi se trebali uzeti u obzir. U analizi se mogu upotrebljavati modeli koji se temelje na predviđanjima reprezentativnima za funkcioniranje uobičajenih vrsta tehnologija ili sustava.

- (c) visokoučinkovita kogeneracija;
- (d) obnovljivi izvori energije, poput geotermalne energije, solarne toplinske energije i energije iz biomase, osim onih koji se upotrebljavaju za visokoučinkovitu kogeneraciju;
- (e) dizalice topline;
- (f) smanjivanje gubitka topline i hladnoće iz postojećih centraliziranih mreža;
- (g) centralizirano grijanje i hlađenje;**

10. analiza gospodarskog potencijala uključuje sljedeće korake i razmatranja:

- (a) razmatranja:
 - i. analiza troškova i koristi za potrebe članka 25. stavka 3. uključuje gospodarsku analizu u kojoj se uzimaju u obzir socioekonomski i okolišni čimbenici⁶⁶ te financijsku analizu provedenu radi procjene projekata iz stajališta ulagatelja, pri čemu se i u gospodarskoj i financijskoj analizi kao kriterij za procjenu upotrebljava neto sadašnja vrijednost;
 - ii. osnovni scenarij trebao bi služiti kao referentna točka i u njemu bi se trebale uzeti u obzir postojeće politike u trenutku pripremanja ove sveobuhvatne procjene⁶⁷ te bi trebao biti povezan s podacima prikupljenima u skladu s dijelom I. i dijelom II. točkom 6. ovog Priloga;
 - iii. u alternativnim scenarijima u odnosu na osnovni scenarij uzimaju se u obzir ciljevi u pogledu energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije iz Uredbe (EU) 2018/1999., pri čemu se u svakom scenariju navode sljedeći elementi u odnosu na osnovni scenarij:
 - gospodarski potencijal analiziranih tehnologija, pri čemu se kao mjerilo uzima neto sadašnja vrijednost,
 - smanjivanje emisija stakleničkih plinova,

⁶⁶ Uključujući procjenu iz članka 15. stavka 7. Direktive (EU) 2018/2001.

⁶⁷ Krajnji datum za uzimanje u obzir politika za osnovni scenarij jest kraj godine koja prethodi godini do kraja koje treba završiti sveobuhvatnu procjenu. Dakle, politike donesene unutar godinu dana prije roka za predaju sveobuhvatnih procjena i kasnije ne trebaju se uzeti u obzir.

- ušteda primarne energije u GWh godišnje,
- utjecaj na udio obnovljivih izvora energije u nacionalnoj kombinaciji izvora energije.

Scenariji koji nisu izvedivi zbog tehničkih razloga, financijskih razloga ili nacionalnih propisa mogu se isključiti u ranoj fazi analize troškova i koristi ako je to opravdano na temelju pažljivih, jasnih i dobro dokumentiranih razmatranja.

Prilikom procjene i donošenja odluka trebalo bi uzeti u obzir troškove i uštedu energije proizišle iz povećanja fleksibilnosti u opskrbi energijom te iz optimalnijeg rada elektroenergetskih mreža, uključujući izbjegnute troškove i uštedu proizišle iz smanjenja ulaganja u infrastrukturu, u analiziranim scenarijima;

(b) troškovi i koristi

Troškovi i koristi iz podtočke (a) uključuju barem sljedeće troškove i koristi:

i. troškovi:

- kapitalni troškovi postrojenja i opreme,
- kapitalni troškovi povezanih energetske mreža,
- varijabilni i fiksni operativni troškovi,
- troškovi energije,
- troškovi povezani s okolišem, zdravljem i sigurnošću, u mjeri u kojoj je to moguće,
- troškovi povezani s tržištem rada, energetske sigurnošću i konkurentnošću, u mjeri u kojoj je to moguće;

ii. koristi:

- vrijednost proizvodnje za potrošača (grijanje, hlađenje i električna energija),
- vanjske koristi kao što su koristi za okoliš, koristi u pogledu emisija stakleničkih plinova te koristi za zdravlje i sigurnost, u mjeri u kojoj je to moguće,
- učinci na tržište rada, energetske sigurnost i konkurentnost, u mjeri u kojoj je to moguće;

(c) relevantni scenariji u odnosu na osnovni scenarij:

Razmatraju se svi relevantni scenariji u odnosu na osnovni scenarij, uključujući ulogu učinkovitog individualnog grijanja i hlađenja. Analiza troškova i koristi može obuhvaćati procjenu projekta ili skupine projekata u pogledu šire lokalne, regionalne ili nacionalne procjene s ciljem utvrđivanja troškovno najučinkovitije i najkorisnije opcije grijanja ili hlađenja u odnosu na osnovni scenarij na određenom zemljopisnom području za potrebe planiranja.

(d) granice i integrirani pristup:

- i. geografska granica obuhvaća odgovarajuće jasno definirano zemljopisno područje;
- ii. u analizama troškova i koristi uzimaju se u obzir svi relevantni centralizirani ili decentralizirani izvori opskrbe koji su dostupni u okviru sustava i zemljopisnih granica, uključujući tehnologije iz dijela III. točke 9. ovog Priloga te kretanja i značajke potražnje za grijanjem i hlađenjem;

(e) pretpostavke:

- i. za potrebe analiza troškova i koristi države članice pružaju pretpostavke o cijenama glavnih ulaznih i izlaznih čimbenika i diskontnoj stopi;
- ii. diskontna stopa koja se u gospodarskoj analizi upotrebljava za izračun neto sadašnje vrijednosti odabire se u skladu s europskim ili nacionalnim smjernicama;
- iii. države članice upotrebljavaju predviđanja u vezi s kretanjem nacionalnih, europskih ili međunarodnih cijena energije ako je to potrebno u njihovu nacionalnom, regionalnom ili lokalnom kontekstu;

iv. cijene koje se upotrebljavaju u gospodarskoj analizi odražavaju socioekonomske troškove i koristi. Vanjski troškovi, kao što su učinci na zdravlje i okoliš, trebalo bi se uključiti u mjeri u kojoj je to moguće, odnosno ako tržišna cijena već postoji ili ako je uključena u europske ili nacionalne propise;

- (f) analiza osjetljivosti: uključuje se analiza osjetljivosti radi procjene troškova i koristi projekta ili skupine projekata, a temelji se na varijabilnim čimbenicima koji imaju značajan učinak na ishod izračuna, poput različitih cijena energije, potražnje, diskontnih stopa i drugih;

Dio IV.

POTENCIJALNE NOVE STRATEGIJE I MJERE POLITIKE

11. pregled novih zakonodavnih i nezakonodavnih mjera politike⁶⁸ kako bi se ostvario gospodarski potencijal utvrđen u skladu s točkama 9. i 10., zajedno s predviđanjem:
- (a) smanjivanja emisija stakleničkih plinova;
 - (b) uštede primarne energije u GWh godišnje;
 - (c) utjecaja na udio visokoučinkovite kogeneracije;
 - (d) utjecaja na udio obnovljivih izvora energije u nacionalnoj kombinaciji izvora energije te u sektoru grijanja i hlađenja;
 - (e) veza s nacionalnim financijskim programiranjem i uštede troškova za državni proračun i sudionike na tržištu;
 - (f) procijenjenih mjera javne potpore, ako postoje, uz godišnji proračun i utvrđivanje mogućeg elementa potpore.

⁶⁸ Taj pregled uključuje mjere i programe financiranja koji se mogu donijeti tijekom razdoblja sveobuhvatne procjene, ne dovodeći u pitanje zasebnu obavijest o programima javne potpore za procjenu državnih potpora.

Prilog XI.

ANALIZE TROŠKOVA I KORISTI

Analizama troškova i koristi osiguravaju se informacije za potrebe mjera iz članka 25. stavka 3. i članka 26. stavka 7.

Ako se planira postrojenje namijenjeno samo proizvodnji električne energije ili postrojenje u kojem se neće iskorištavati otpadna toplina, izrađuje se usporedba između planiranog postrojenja ili planiranog preuređenja i istovjetnog postrojenja u kojem se proizvodi jednaka količina električne energije ili procesne topline, ali i iskorištava otpadna toplina i isporučuje toplinska energija putem visokoučinkovite kogeneracije ili mreža za centralizirano grijanje ili hlađenje, ili putem oba načina.

U procjeni se u okviru zadane zemljopisne granice uzima u obzir planirano postrojenje i sva odgovarajuća postojeća ili potencijalna mjesta potražnje za toplinskom energijom ili hlađenjem koja se iz njega mogu opskrbljivati, uzimajući u obzir racionalne mogućnosti, na primjer tehničku izvedivost i udaljenost.

Granica sustava određuje se tako da uključuje planirano postrojenje i toplinska opterećenja i opterećenja zbog hlađenja, kao što su zgrade i tehnološki procesi. U okviru granica sustava za oba se slučaja određuju i uspoređuju ukupni troškovi pružanja toplinske i električne energije.

Toplinska opterećenja ili opterećenja zbog hlađenja uključuju postojeća toplinska opterećenja ili opterećenja zbog hlađenja, kao što je industrijsko postrojenje ili postojeći sustav za centralizirano grijanje ili hlađenje, a u gradskim područjima također toplinsko opterećenje ili opterećenje zbog hlađenja i troškove koji bi nastali ako bi se skupini zgrada ili dijelu grada osigurala nova mreža za centralizirano grijanje ili hlađenje ili ako bi se skupina zgrada ili dio grada priključili na takvu mrežu, ili oboje.

Analize troškova i koristi temelje se na opisu planiranog postrojenja i usporednog postrojenja, uključujući prema potrebi električne i toplinske kapacitete, vrstu goriva, planiranu uporabu i broj planiranih radnih sati svake godine, lokaciju i potražnju za električnom i toplinskom energijom.

U procjeni iskorištavanja otpadne topline uzimaju se u obzir postojeće tehnologije. U procjeni se uzima u obzir izravno korištenje otpadne topline ili podizanje njezine temperature ili oboje. Ako se otpadna toplina iskorištava na lokaciji, razmatra se barem uporaba izmjenjivača topline, dizalica topline i tehnologija za pretvaranje topline u električnu energiju. Ako se otpadna toplina iskorištava izvan lokacije, kao potencijalne točke potražnje razmatraju se barem industrijska postrojenja, poljoprivredne lokacije i mreže centraliziranog grijanja.

Za potrebe usporedbe u obzir se uzimaju potražnja za toplinskom energijom i vrste grijanja i hlađenja koja upotrebljavaju susjedna mjesta potražnje za toplinskom energijom ili hlađenjem. Usporedba obuhvaća infrastrukturne troškove planiranog i usporednog postrojenja.

Analiza troškova i koristi za potrebe članka 26. stavka 7. uključuje gospodarsku analizu koja obuhvaća financijsku analizu koja odražava stvarne transakcije u novčanom toku iz ulaganja u pojedinačna postrojenja i iz njihova rada.

Projekti s pozitivnim rezultatima analize troškova i koristi su projekti kod kojih zbroj diskontiranih koristi u gospodarskoj i financijskoj analizi prelazi zbroj diskontiranih troškova (veća korist od troškova).

Države članice utvrđuju opća načela za metodologiju, pretpostavke i vremenski okvir za gospodarsku analizu.

Države članice mogu od poduzeća odgovornih za rad toplinskih postrojenja za proizvodnju električne energije, industrijskih poduzeća, mreža za centralizirano grijanje i hlađenje ili drugih stranaka na koje utječe definirana granica sustava ili zemljopisna granica zahtijevati da dostave podatke koji će se upotrijebiti u procjeni troškova i koristi pojedinačnog postrojenja.

Prilog XII.

JAMSTVO O PODRIJETLU ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU PROIZVEDENU IZ VISOKOUČINKOVITE KOGENERACIJE

1. Države članice poduzimaju mjere kojima osiguravaju:
 - (a) da jamstvo o podrijetlu električne energije proizvedene iz visokoučinkovite kogeneracije:
 - proizvođačima omogućuje da dokažu da je električna energija koju prodaju proizvedena iz visokoučinkovite kogeneracije i u tu se svrhu izdaje kao odgovor na zahtjev proizvođača,
 - bude točno, pouzdano i zaštićeno od prevara,
 - bude izdano, prenošeno i ukinuto u elektroničkom obliku;
 - (b) da se ista jedinica energije iz visokoučinkovite kogeneracije uzima u obzir samo jedanput.
2. Jamstvo o podrijetlu iz članka 26. stavka 13. sadržava najmanje sljedeće informacije:
 - (a) identitet, lokaciju, vrstu i kapacitet (za toplinsku i električnu energiju) postrojenja u kojem se proizvela energija;
 - (b) datume i mjesta proizvodnje;
 - (c) donju kalorijsku vrijednost izvora goriva iz kojeg je proizvedena električna energija;
 - (d) količinu i uporabu toplinske energije proizvedene zajedno s električnom energijom;
 - (e) količinu električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije u skladu s Prilogom III. na koju se jamstvo o podrijetlu odnosi;

- (f) uštedu primarne energije izračunanu u skladu s Prilogom III. na temelju usklađenih referentnih vrijednosti učinkovitosti navedenih u Prilogu III. točki (f);
- (g) nazivnu električnu i toplinsku učinkovitost pogona;
- (h) je li i u kojoj mjeri postrojenje imalo koristi od potpore ulaganju;
- (i) je li i u kojoj mjeri jedinica energije imala koristi na bilo koji drugi način od nacionalnog programa potpore i vrstu programa potpore;
- (j) datum od kojeg je postrojenje operativno; i
- (k) datum i zemlju izdavanja jedinstvenog identifikacijskog broja.

Jamstvo o podrijetlu standardno vrijedi za 1 MWh. Odnosi se na neto proizvedenu električnu energiju koja se mjeri na granici stanice i isporučuje u mrežu.

Prilog XIII.

KRITERIJI ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA REGULACIJU ENERGETSKE MREŽE I ZA TARIFE ELEKTROENERGETSKE MREŽE

1. Mrežne tarife moraju biti *transparentne i nediskriminirajuće te moraju biti u skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2019/943 i odražavati* uštede troškova u mrežama ostvarene mjerama na strani potražnje i mjerama odgovora na potražnju te distribuiranom proizvodnjom energije, uključujući uštede od smanjenja troškova isporuke ili ulaganja u mrežu te optimalnijeg rada mreže.
2. Regulacijom mreže i mrežnim tarifama mrežni operatori ili poduzeća za maloprodaju energije ne sprečavaju se da na raspolaganje stave usluge sustava za mjere odgovora na potražnju, upravljanje potražnjom i distribuiranu proizvodnju energije na organiziranim tržištima električne energije, uključujući izvanburzovna tržišta i burze električne energije za trgovanje električnom energijom, kapacitete, usluge uravnoteženja i pomoćne usluge u svim vremenskim okvirima, uključujući terminska tržišta, tržišta za dan unaprijed i tržišta za isti dan, a posebno:
 - (a) preusmjeravanje opterećenja krajnjih kupaca iz vremena vršnog opterećenja u vrijeme izvan vršnog opterećenja uzimajući u obzir raspoloživost obnovljive energije, energije iz kogeneracije i distribuirane proizvodnje energije;
 - (b) uštedu energije na temelju odgovora na potražnju distribuiranih potrošača od strane *neovisnih* agregatora;
 - (c) smanjenje potražnje putem mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti koje provode pružatelji energetskih usluga, uključujući ESCO-e;
 - (d) priključivanje i dispečiranje izvora proizvodnje energije na donjim naponskim razinama;
 - (e) priključivanje izvora proizvodnje energije koji su bliže mjestu potrošnje; i

- (f) skladištenje energije.
3. Mrežnim ili maloprodajnim tarifama može se poduprijeti dinamično određivanje cijena za mjere odgovora na potražnju krajnjih kupaca, kao što su:
- (a) tarife s obzirom na vrijeme uporabe;
 - (b) određivanje cijena u vrijeme kritičnog opterećenja;
 - (c) određivanje cijena u realnom vremenu; i
 - (d) popusti u vrijeme vršnog opterećenja.
-

Prilog XIV.

ZAHTJEVI ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA OPERATORE PRIJENOSNIH SUSTAVA I OPERATORE DISTRIBUCIJSKIH SUSTAVA

Operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava:

- (a) utvrđuju i objavljuju standardna pravila u pogledu pokrivanja i podjele troškova tehničkih prilagodbi, poput priključaka na mrežu, jačanja mreže i uvođenja novih mreža, poboljšanja rada mreže i pravila u pogledu nediskriminirajuće primjene kodeksa o mreži potrebnih za integraciju novih proizvođača koji u međusobno povezanu mrežu isporučuju električnu energiju proizvedenu iz visokoučinkovite kogeneracije;
- (b) svakom novom proizvođaču električne energije proizvedene iz visokoučinkovite kogeneracije koji se želi priključiti na sustav pružaju sveobuhvatne i potrebne informacije, uključujući:
 - i. sveobuhvatnu i detaljnu procjenu troškova povezanih s priključenjem na mrežu;
 - ii. razuman i točan vremenski raspored za zaprimanje i obradu zahtjeva za priključenje na mrežu;
 - iii. razumni okvirni vremenski raspored za svaki predloženi priključak na mrežu.
Cjelokupni proces priključivanja na mrežu ne bi trebao trajati dulje od 24 mjeseca, vodeći računa o razumnoj praktičnosti i nediskriminaciji;
- (c) osiguravaju standardizirane i pojednostavljene postupke za priključivanje distribuiranih proizvođača energije iz visokoučinkovite kogeneracije kako bi olakšali njihovo priključivanje na mrežu.

Standardna pravila iz prvog odlomka točke (a) temelje se na objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima, a posebno se uzimaju u obzir svi troškovi i koristi povezani s priključivanjem navedenih proizvođača na mrežu. U pravilima mogu biti predviđene različite vrste priključivanja.

Prilog XV.

MINIMALNE STAVKE KOJE TREBA UKLJUČITI U UGOVORE O ENERGETSKOM UČINKU ILI U POVEZANE SPECIFIKACIJE JAVNOG NATJEČAJA

- Nalazi *i* preporuke navedeni u analizama *i energetske pregledima* provedenima prije sklapanja ugovora koji obuhvaćaju korištenje energije u zgradi s obzirom na uvođenje mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti.
- Jasan i transparentan popis mjera za poboljšanje učinkovitosti koje treba provesti ili rezultata u vezi s učinkovitošću koje treba ostvariti.
- Zajamčena ušteda koju treba ostvariti provedbom mjera iz ugovora.
- Trajanje i ključne točke ugovora, uvjeti i otkazni rok.
- Jasan i transparentan popis obveza svake ugovorne stranke.
- Referentni datum(i) za utvrđivanje ostvarene uštede.
- Jasan i transparentan popis koraka u provedbi mjere ili paketa mjera i prema potrebi povezanih troškova.
- Obveza potpune provedbe mjera iz ugovora i dokumentiranje svih promjena napravljenih tijekom provedbe projekta.
- Propisi o uključivanju istovjetnih zahtjeva u sve podugovore s trećim osobama.
- Jasan i transparentan prikaz financijskih posljedica projekta i raspodjele udjela obiju stranaka u ostvarenoj novčanoj uštedi, odnosno naknada pružatelju usluga.

- Jasne i transparentne odredbe o mjerenju i provjeri ostvarene zajamčene uštede, provjeri kakvoće i jamstvima.
 - Odredbe u kojima se objašnjava postupak u slučaju promjene okvirnih uvjeta koji utječu na sadržaj i ishod ugovora, odnosno promjene cijene energije i intenziteta uporabe postrojenja.
 - Detaljne informacije o obvezama svake ugovorne stranke i o sankcijama za njihovo kršenje.
-

PRILOG XVI.

Dio A

Direktiva stavljena izvan snage i popis njezinih naknadnih izmjena (iz članka 39.)

Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i

Vijeća

(SL L 315, 14.11.2012., str. 1.)

Direktiva Vijeća 2013/12/EU

(SL L 141, 28.5.2013., str. 28.)

Direktiva (EU) 2018/844 Europskog parlamenta i samo članak 2.

Vijeća

(SL L 156, 19.6.2018., str. 75.)

Direktiva (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i

Vijeća

(SL L 328, 21.12.2018., str. 210.)

Uredba (EU) br. 2018/1999 Europskog parlamenta samo članak 54.

i Vijeća

(SL L 328, 21.12.2018., str. 1.)

Odluka (EU) 2019/504 Europskog parlamenta i samo članak 1.

Vijeća

(SL L 85I, 27.3.2019., str. 66.)

Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/826

(SL L 137, 23.5.2019., str. 3.)

Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i samo članak 70.

Vijeća

(SL L 158, 14.6.2019., str. 125.)

Dio B

**Rokovi za prenošenje u nacionalno pravo
(iz članka 39.)**

Direktiva	Rok za prenošenje
2012/27/EU	5. lipnja 2014.
(EU) 2018/844	10. ožujka 2020.
(EU) 2018/2002	25. lipnja 2020., uz iznimku članka 1. točaka od 5. do 10. i točaka 3. i 4. Priloga
(EU) 2019/944	25. listopada 2020., u pogledu članka 1. točaka od 5. do 10. i točaka 3. i 4. Priloga
	31. prosinca 2019., u pogledu članka 70. točke 5. podtočke (a)
	25. listopada 2020., u pogledu članka 70. točke 4.
	31. prosinca 2020., u pogledu članka 70. točaka od 1. do 3. točke 5. podtočke (b) i točke 6.

PRILOG XVII.

KORELACIJSKA TABLICA

Direktiva 2012/27/EU	Ova Direktiva
Članak 1.	Članak 1.
Članak 2. uvodni tekst	Članak 2. uvodni tekst
Članak 2. točka 1.	Članak 2. točka 1.
–	Članak 2. točke 2., 3. i 4.
Članak 2. točka 2.	Članak 2. točka 5.
Članak 2. točka 3.	Članak 2. točka 6.
–	Članak 2. točka 7.
Članak 2. točka 4.	Članak 2. točka 8.
Članak 2. točka 5.	Članak 2. točka 9.
Članak 2. točka 6.	Članak 2. točka 10.
Članak 2. točka 7.	Članak 2. točka 11.
Članak 2. točka 8.	Članak 2. točka 12.
Članak 2. točka 9.	–
Članak 2. točka 10.	Članak 2. točka 13.
–	Članak 2. točke 14. i 15.
Članak 2. točka 11.	Članak 2. točka 16.
Članak 2. točka 12.	Članak 2. točka 17.
Članak 2. točka 13.	Članak 2. točka 18.

Članak 2. točka 14.	Članak 2. točka 19.
Članak 2. točka 15.	Članak 2. točka 20.
Članak 2. točka 16.	Članak 2. točka 21.
Članak 2. točka 17.	Članak 2. točka 22.
Članak 2. točka 18.	Članak 2. točka 23.
Članak 2. točka 19.	Članak 2. točka 24.
Članak 2. točka 20.	Članak 2. točka 25.
Članak 2. točka 21.	Članak 2. točka 26.
Članak 2. točka 22.	Članak 2. točka 27.
Članak 2. točka 23.	Članak 2. točka 28.
Članak 2. točka 24.	Članak 2. točka 29.
–	Članak 2. točka 30.
–	Članak 2. točka 31.
Članak 2. točka 25.	Članak 2. točka 32.
Članak 2. točka 26.	–
Članak 2. točka 27.	Članak 2. točka 33.
Članak 2. točka 28.	Članak 2. točka 34.
Članak 2. točka 29.	Članak 2. točka 35.
Članak 2. točka 30.	Članak 2. točka 36.
Članak 2. točka 31.	Članak 2. točka 37.
Članak 2. točka 32.	Članak 2. točka 38.

Članak 2. točka 33.

Članak 2. točka 39.

Članak 2. točka 34.	Članak 2. točka 40.
Članak 2. točka 35.	Članak 2. točka 41.
Članak 2. točka 36.	Članak 2. točka 42.
Članak 2. točka 37.	Članak 2. točka 43.
Članak 2. točka 38.	Članak 2. točka 44.
Članak 2. točka 39.	Članak 2. točka 45.
Članak 2. točka 40.	–
Članak 2. točka 41.	Članak 2. točka 46.
Članak 2. točka 42.	Članak 2. točka 47.
Članak 2. točka 43.	Članak 2. točka 48.
–	Članak 2. točka 49.
Članak 2. točka 44.	Članak 2. točka 50.
Članak 2. točka 45.	Članak 2. točka 51.
–	Članak 2. točke 52., 53., 54., 55. i 56.
–	Članak 3.
–	Članak 4. stavak 1.
Članak 3. stavak 1. prvi podstavak	Članak 4. stavak 2. prvi podstavak
	Članak 4. stavak 2. drugi podstavak
Članak 3. stavak 1. drugi podstavak uvodni tekst	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak uvodni tekst
Članak 3. stavak 1. drugi podstavak točke (a) i (b)	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točke (a) i (b)

Članak 3. stavak 1. drugi podstavak točka (c) | –

Članak 3. stavak 1. drugi podstavak točka (d)	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točka (c)
Članak 3. stavak 1. treći podstavak uvodni tekst	–
–	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točka (d) uvodni tekst
–	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točka (d) podtočke i., ii. i iii.
Članak 3. stavak 1. treći podstavak točka (a)	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točka (d) podtočka iv.
–	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točka (e) uvodni tekst
Članak 3. stavak 1. treći podstavak točka (b)	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točka (e) podtočka i.
Članak 3. stavak 1. treći podstavak točka (c)	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točka (e) podtočka ii.
Članak 3. stavak 1. treći podstavak točka (d)	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točka (e) podtočka iii.
Članak 3. stavak 1. treći podstavak točka (e)	–
–	Članak 4. stavak 3. prvi podstavak točka (e) podtočka iv.
Članak 3. stavci 2. i 3.	–
Članak 3. stavak 4.	Članak 35. stavak 6.
Članak 3. stavci 5. i 6.	–
–	Članak 4. stavak 4.

—
—
—
—

Članak 4. stavak 5.

Članak 4. stavak 6.

Članak 4. stavak 7.

Članak 5.

Članak 5. stavak 1. prvi podstavak	Članak 6. stavak 1. prvi podstavak
Članak 5. stavak 1. drugi podstavak	Članak 6. stavak 1. peti podstavak
–	Članak 6. stavak 1. drugi i treći podstavak
Članak 5. stavak 1. treći podstavak	Članak 6. stavak 1. četvrti podstavak
Članak 5. stavak 1. četvrti i peti podstavak	–
Članak 5. stavak 2.	Članak 6. stavak 2.
–	Članak 6. stavak 2. drugi podstavak
Članak 5. stavak 3.	Članak 6. stavak 3.
Članak 5. stavak 4.	Članak 6. stavak 4.
Članak 5. stavak 5.	Članak 6. stavak 5.
Članak 5. stavak 5. prvi podstavak točka (b)	Članak 6. stavak 5. drugi podstavak točka (c)
–	Članak 6. stavak 5. drugi podstavak točka (b)
Članak 5. stavak 6.	Članak 6. stavak 6.
–	Članak 6. stavak 6. drugi podstavak točka (a)
Članak 5. stavak 6. drugi podstavak	Članak 6. stavak 6. drugi podstavak točka (b)
Članak 5. stavak 6. treći podstavak	Članak 6. stavak 6. treći podstavak
Članak 5. stavak 7.	–
Članak 6. stavak 1. prvi podstavak	Članak 7. stavak 1. prvi podstavak
Članak 6. stavak 1. drugi podstavak	Članak 7. stavak 1. prvi podstavak
–	Članak 7. stavak 1. drugi podstavak
Članak 6. stavci 2., 3. i 4.	Članak 7. stavci 2., 3. i 4.

–	Članak 7. stavci 5., 6., 7. i 8.
Članak 7. stavak 1. uvodni tekst i točke (a) i (b)	Članak 8. stavak 1. uvodni tekst i točke (a) i (b)
–	Članak 8. stavak 1. točka (c)
Članak 7. stavak 1. drugi podstavak	Članak 8. stavak 5.
Članak 7. stavak 1. treći podstavak	Članak 8. stavak 1. peti podstavak

Članak 7. stavak 1. četvrti podstavak	Članak 8. stavak 1. četvrti podstavak
–	Članak 8. stavci 3. i 4.
Članak 7. stavak 2.	Članak 8. stavak 6.
Članak 7. stavak 3.	Članak 8. stavak 7.
Članak 7. stavak 4.	Članak 8. stavak 8.
Članak 7. stavak 5.	Članak 8. stavak 9.
Članak 7. stavak 6.	Članak 8. stavak 10.
Članak 7. stavak 7.	–
Članak 7. stavak 8.	–
Članak 7. stavak 9.	–
Članak 7. stavak 10.	Članak 8. stavak 2.
Članak 7. stavak 11.	–
	Članak 8. stavci 11., 12. i 13.
Članak 7. stavak 12.	Članak 8. stavak 14.
Članak 7.a stavak 1.	Članak 9. stavak 1.
Članak 7.a stavak 2.	Članak 9. stavak 3.
Članak 7.a stavak 3.	Članak 9. stavak 4.
–	Članak 9. stavak 2.
–	Članak 9. stavci 5., 6. i 7.
Članak 7.a stavci 4. i 5.	Članak 9. stavci 8. i 9.
–	Članak 9. stavak 10.

Članak 7.a stavci 6. i 7.

Članak 7.b stavci 1. i 2.

Članak 9. stavci 11. i 12.

Članak 10. stavci 1. i 2.

–	Članak 10. stavci 3. i 4.
–	Članak 11. stavci 1. i 2.
–	Članak 11. stavci 3. i 4.
Članak 8. stavci 1. i 2.	Članak 11. stavci 5., 6. i 7.
Članak 8. stavci 3. i 4.	–
–	Članak 11. stavak 8.
Članak 8. stavak 5.	Članak 11. stavak 9.
–	Članak 11. stavak 10.
Članak 8. stavak 6.	Članak 11. stavak 11.
Članak 8. stavak 7.	Članak 11. stavak 12.
–	Članak 12.
Članak 9.	Članak 13.
Članak 9.a	Članak 14.
Članak 9.b	Članak 15.
Članak 9.c	Članak 16.
Članak 10.	Članak 17.
Članak 10.a	Članak 18.
Članak 11.	Članak 19.
Članak 12.	Članak 20.
–	Članak 21.
–	Članak 22. stavak 1.

Članak 12. stavak 1.	Članak 22. stavak 2.
Članak 12. stavak 2. uvodni tekst i točka (a) podtočke od i. do v.	Članak 22. stavak 2. drugi podstavak točke od (a) do (g)
	Članak 22. stavak 2. drugi podstavak točka (h)
Članak 12. stavak 2. točka (b)	Članak 22. stavak 3. treći podstavak
–	Članak 22. stavak 3. treći podstavak točke (a) i (b)
Članak 12. stavak 2. točka (b), podtočke i. i ii.	Članak 22. stavak 3. treći podstavak točke (c) i (d)
–	Članak 22. stavak 3. treći podstavak točka (e)
–	Članak 22. stavci od 4. do 9.
–	Članak 23.
–	Članak 24.
Članak 13.	Članak 32.
Članak 14. stavak 1.	Članak 25. stavak 1.
–	Članak 25. stavak 2.
Članak 14. stavak 2.	Članak 25. stavak 5.
Članak 14. stavak 3.	Članak 25. stavak 3. prvi podstavak
–	Članak 25. stavak 3. drugi podstavak
Članak 14. stavak 4.	Članak 25. stavak 4.
–	Članak 25. stavak 6.

— | Članak 26. stavci 1., 2., 3., 4., 5. i 6.

Članak 14. stavak 5. uvodni tekst i točka (a)	Članak 26. stavak 7. uvodni tekst i točka (a)
Članak 14. stavak 5. točke (b), (c) i (d)	–
–	Članak 26. stavak 7. točke (b), (c) i (d) i drugi podstavak
Članak 14. stavak 5. drugi i treći podstavak	Članak 26. stavak 7. treći i četvrti podstavak
Članak 14. stavak 6. točka (a)	Članak 26. stavak 8. točka (a)
Članak 14. stavak 6. točka (b)	–
Članak 14. stavak 6. točka (c)	Članak 26. stavak 8. točka (b)
–	Članak 26. stavak 8. točka (c)
Članak 14. stavak 6. drugi i treći podstavak	Članak 26. stavak 8. drugi i treći podstavak
Članak 14. stavci 7., 8. i 9.	Članak 26. stavci 9., 10. i 11.
–	Članak 26. stavak 12.
Članak 14. stavci 10. i 11.	Članak 26. stavci 13. i 14.
Članak 15. stavak 1. prvi podstavak	Članak 27. stavak 1.
Članak 15. stavak 1. drugi i treći podstavak	–
–	Članak 27. stavci 2., 3. i 4.
Članak 15. stavak 1. četvrti podstavak	Članak 27. stavak 5.
Članak 15. stavci 2. i 2.a	–
Članak 15. stavci 3. i 4. i stavak 5. prvi podstavak	Članak 27. stavci 6., 7. i 8.
Članak 15. stavak 5. drugi podstavak	–

Članak 15. stavak 6. prvi podstavak	–
Članak 15. stavak 6. drugi podstavak	Članak 27. stavak 9.
Članak 15. stavak 7.	Članak 27. stavak 10.
Članak 15. stavak 9. prvi podstavak	Članak 27. stavak 11.
Članak 15. stavak 9. drugi podstavak	–
Članak 16. stavci 1. i 2.	–
–	Članak 28. stavci 1., 2., 3. i 5.
Članak 16. stavak 3.	Članak 28. stavak 4.
Članak 17. stavak 1. prvi podstavak	–
Članak 17. stavak 1. drugi podstavak	Članak 30. stavak 3.
Članak 17. stavak 2.	Članak 22. stavak 7.
Članak 17. stavak 3.	–
Članak 17. stavak 4.	–
Članak 17. stavak 5.	Članak 22. stavak 10.
Članak 18. stavak 1. uvodni tekst	Članak 29. stavak 1. uvodni tekst
Članak 18. stavak 1. točka (a) podtočke i. i ii.	Članak 29. stavak 1. točke (a) i (b)
–	Članak 29. stavak 1. točke (c) i (d)
Članak 18. stavak 1. točka (b)	Članak 29. stavak 2.
Članak 18. stavak 1. točka (c)	Članak 29. stavak 3.

–	Članak 29. stavak 4.
Članak 18. stavak 1. točka (d) podtočke i. i ii.	Članak 29. stavak 5. točke (a) i (b)
–	Članak 29. stavak 5. točka (c)
Članak 18. stavak 2. točke (a) i (b)	Članak 29. stavak 6. točke (a) i (b)
Članak 18. stavak 2. točke (c) i (d)	–
–	Članak 29. stavak 6. točka (c)
–	Članak 29. stavak 7.
Članak 18. stavak 3.	Članak 29. stavak 8.
Članak 19. stavak 1. točka (a)	Članak 29. stavak 5. prvi podstavak
Članak 19. stavak 1. točka (b)	Članak 7. stavak 7. prvi podstavak
Članak 19. stavak 1. drugi podstavak	Članak 22. stavak 9. drugi podstavak
Članak 19. stavak 2.	–
Članak 20. stavci 1. i 2.	Članak 30. stavci 1. i 2.
–	Članak 30. stavci 3., 4. i 5.
Članak 20. stavci 3., 3.a, 3.b i 3.c	Članak 30. stavci 6., 7., 8. i 9.
Članak 20. stavak 3.d	Članak 30. stavak 10. prvi podstavak
–	Članak 30. stavak 10. drugi podstavak
Članak 20. stavci 4., 5., 6. i 7.	Članak 30. stavci 11., 13., 14. i 15.
–	Članak 30. stavak 12.
–	Članak 30. stavak 16.
–	Članak 30. stavci 17. i 18.

Članak 21.

Prilog IV. bilješka 3.

–

Prilog IV. bilješka 3.

Članak 31. stavak 1.

Članak 31. stavci 2., 3. i 4.

Članak 31. stavak 5.

Članak 31. stavci 6. i 7.

Članak 22. stavci 1. i 2.	Članak 33. stavci 1. i 2.
–	Članak 33. stavak 3.
Članak 23.	Članak 34.
Članak 24. stavci 4.a, 5. i 6.	Članak 35. stavci 1., 2. i 3.
Članak 24. stavci 7., 8., 9., 10. i 12.	–
Članak 24. stavci 13. i 14.	Članak 35. stavci 4. i 5.
Članak 24. stavak 15. uvodni tekst	Članak 35. stavak 7. uvodni tekst
Članak 24. stavak 15. točka (a)	–
Članak 24. stavak 15. točka (b)	Članak 35. stavak 7. točka (a)
–	Članak 35. stavak 7. točke (b), (c), (d), (e), (f), (g) i (h)
–	Članak 35. stavak 7. drugi podstavak
Članak 24. stavak 8.	Članak 35. stavak 7. treći podstavak
Članak 25.	–
Članak 26.	–
Članak 28.	Članak 36.
–	Članak 37.
Članak 27. prvi stavak	Članak 38. prvi stavak
Članak 27. drugi stavak	–
Članak 27. treći stavak	Članak 38. drugi stavak
	–

Članak 28. stavak 1. prvi podstavak

Članak 28. stavak 1. drugi podstavak

Članak 28. stavak 1. treći i četvrti podstavak

Članak 28. stavak 2.

Članak 36. stavak 1. prvi podstavak

–

Članak 36. stavak 1. drugi podstavak

Članak 36. stavak 2.

Članak 29.	Članak 39.
–	Članak 39. drugi stavak
–	Članak 39. treći stavak
Članak 30.	Članak 40.
–	Prilog I.
Prilog I.	Prilog II.
Prilog II.	Prilog III.
Prilog III.	Prilog IV.
Prilog IV.	–
Prilog V.	Prilog V.
Prilog VI.	Prilog VI.
–	Prilog VII.
Prilog VII.	Prilog VIII.
Prilog VII.a	Prilog IX.
Prilog VIII.	Prilog X.
Prilog IX.	Prilog XI.
Prilog X.	Prilog XII.
Prilog XI.	Prilog XIII.
Prilog XII.	Prilog XIV.
Prilog XIII.	Prilog XV.
Prilog XV.	–

—

Prilog XVI.

—

Prilog XVII.
